

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

2021 M. VEIKLOS ATASKAITA

2022 m. kovo 3 d. Nr. 8D-86

2022
Vilnius

VADOVO ŽODIS

2021-ieji Lietuvos žemės ūkiui buvo itin svarbūs – pasiektas politinis susitarimas dėl Bendrosios žemės ūkio politikos reformos, kuri apibrėš ES paramos žemės ūkiui teikimą 2023–2027 m.

Europos Komisijai pateiktame Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane numatytos svarbiausios strateginės kryptys – gamyba, aplinkosauga ir kaimo gyvybingumas. Iš viso 2023–2027 metais šalies žemės ūkiui numatyta beveik 4 mlrd. Eur ES paramos ir 276 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų.

Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas sieks tvarios Lietuvos žemės ir maisto ūkio plėtros, didinant sektoriaus pridėtinę vertę ir konkurencingumą, remiant perspektyvių ūkių (ypač smulkių ir vidutinių) pajamas, kartų kaitą, kuriant gyvybingą ir ūkininkavimui, verslui patrauklų kaimą bei prisidedant prie aplinkos ir klimato tikslų įgyvendinimo“.

Pratęstas ir Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos (KPP) įgyvendinimas pereinamuoju (2021–2022 m.) laikotarpiu. Iš viso 2021–2022 m. KPP skirta 672,4 mln. Eur, iš kurių 139,9 – Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės (EURI) lėšų. Didžiausia KPP lėšų dalis skirta remiant investicijas į žemės ūkio valdas – 237 mln. Eur (iš kurių EURI sudaro 77 mln. Eur).

2021-ieji, ruošiantis naujam finansavimo laikotarpiui, svarbūs ir žuvininkystės sektoriui. Parengtas ir 2022 m. vasario mėnesį Europos Komisijai bus pateiktas Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2021–2027 metų programos projektas, kuriame daugiausia lėšų numatyta skirti akvakultūros plėtrai. Lietuvai 2021–2027 metais iš Europos jūrų, žuvininkystės ir akvakultūros fondo bus skirta beveik 61,18 mln. Eur. Nors ši suma yra mažesnė nei 2014–2020 m. laikotarpiu, kai buvo skirta 63,43 mln. Eur, tačiau šįkart daugiau prisidės pati valstybė – 26,22 mln. Eur (2014–2020 m. skyrė 20,43 mln. Eur), tad bendra suma bus didesnė.

Geros naujienos pasiekė produkcijos eksportuotojus – gautas JAV patvirtinimas dėl leidimo eksportuoti šalto rūkymo kiaulienos ir jautienos kumpį, dešras ir dešreles, vytintas dešreles, termiškai apdorotus koldūnus su kiauliena. Pasiiektas susitarimas yra labai svarbus mūsų įmonėms ir visam mėsos sektoriui, nes atsiveria kur kas didesnės galimybės tiekti įvairesnius lietuviškus mėsos produktus JAV vartotojams.

Tikėtina, kad šalies eksportuotojams neliks kliūčių siūsti į JAV ir kiaušinių produktus, tokius kaip kiaušinių baltymų ir trynių miltus, šaldytą ar džiovintą kiaušinių masę ir kt. Džiaugiuosi, kad aktyvus abiejų šalių atsakingų institucijų bendradarbiavimas, Lietuvos ambasados JAV įsitraukimas bei mano spalio mėnesio vizitas į JAV duoda vaisių – pagaliau leidimas eksportuoti lietuviškų kiaušinių produktus šioje milžiniškoje rinkoje yra finišo tiesiojoje.

Be to, į Taivaną mūsų žemdirbiams leista eksportuoti vartojimui skirtus lietuviškus kviečius, miežius, avižas ir žirnius.

Tarp svarbių nuveiktų darbų – ir viešojo sektoriaus skaidrinimas. Atlikus patikrinimus ir auditus Žemės ūkio ministerijai (ŽŪM) pavaldžiose valstybės įmonėse, rasta aibė pažeidimų ir sisteminių problemų, o kai kurių įmonių veiklą teko laikinai stabdyti. Nustatyta, kad dalis jų neturi strateginės reikšmės žemės ūkio sektoriui, nesukuria tinkamos pridėtinės vertės valstybei. Pradėjome rengti dokumentus konsoliduoti ŽŪM pavaldžias įstaigas – VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrą, Valstybės žemės fondą bei VĮ Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centrą „GIS-Centras“.

Parengti ir patvirtinti teisės aktai, apginsiantys silpnesnius žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjus nuo didžiųjų rinkos dalyvių nesąžiningų veiksmų. Tikimės, kad uždraudus nesąžiningą prekybą žemės ūkio ir maisto produktais, padidės sutartinių santykių skaidrumas ir bus užtikrintos lygesnės konkurencinės sąlygos. Tiekėjai galės lengviau prognozuoti piniginius srautus ir planuoti investicijas, o tai pagerins tiekėjų verslo sąlygas bei skatins verslo plėtrą.

Siekiant užtikrinti šalies apsirūpinimą maistu krizės atveju, parengtas Valstybės rezervo įstatymo projektas. Siūloma, kad tiekėjams būtų mokama už maisto produktų saugojimą tam tikrą laiką, o produktų būtų įmanoma įsigyti tik atsiradus realiam poreikiui. Taip valstybė užtikrintų, kad Lietuvoje būtų nuolat saugomas tam tikras produktų kiekis, kurio gali prireikti ekstremalios situacijos metu.

Dar 2020 m. didelio populiarumo sulaukusi parama tiekti ekologišką ir nacionalinės kokybės produkciją darželiams buvo tęsiama ir 2021 m. – trumposiose maisto tiekimo grandinėse norinčių dalyvauti ūkininkų ir jų produktų vartotojų nuolat daugėja.

Kad ūkininkų produkcija vartotojus pasiektų paprasčiau ir greičiau, ŽŪM paskelbė konkursus ir numatė skirti daugiau kaip 6 mln. Eur regioniniams logistikos centrams steigti ir vystyti trumpąsias maisto tiekimo grandines. Šiuose centruose pagal darželių, mokyklų, ligoninių ar kitas viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų bei įmonių užsakymus būtų sudaromi vietos ūkininkų produkcijos krepšeliai. Įsteigus tokius centrus, vartotojus trumpiausiu keliu pasiektų šviežia vietos gamintojų produkcija, o ūkininkams būtų paprasčiau dalyvauti viešuosiuose pirkimuose.

Pagaliau buvo pasiektas politinis susitarimas ir priimtas įstatymo pakeitimo projektas, numatantis privalomą kačių, šunų ir šeškų ženklimą. Siekiant sklandžios šio proceso eigos, išplėstas ženklintojų ratas, nustatyta ženklavimo ir registravimo tvarka.

Neabejoju, kad savitų iššūkių bus kupini ir 2022-iejį, tačiau esame atviri dialogui, naujovėms ir būsimiems pokyčiams. Geriausi sprendimai gimsta diskutuojant – toliau aktyviai ir konstruktyviai bendradarbiausime su socialiniais partneriais, kad žemdirbiai drąsiai tęstų savo veiklas, kurtų pridėtinę vertę ir tinkamai pasirengtų iššūkiams.

Žemės ūkio ministras

Kęstutis Navickas

STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

Siekdama pagelbėti žemdirbiams sumažinti pandemijos padarinius, ŽŪM pasiūlė žemės ūkio sektoriaus atstovams įvairaus formato pagalbą, visų pirma, susijusią su finansinių nuostolių sušvelninimu. Pagrindinis valstybės pagalbos tikslas buvo sektoriaus subjektų likvidumo išsaugojimas ir sustiprinimas. Valstybės pagalbos sulaukė paukštininkystės, pienininkystės, daržininkystės, galvijininkystės ir žuvininkystės sektoriai. Ūkiams buvo siūlomos įvairios finansinės priemonės: lengvatinės paskolos, paskolų palūkanų dengimas, garantinės įmokos už paskolas kompensavimas, parama investicijoms. Buvo taikomos ir administracinės lengvatos – patikrų sumažinimas, avansinių mokėjimų padidinimas iki 90 proc., papildomi šaukimai verslo plėtrai kaimo vietovėse.

2021 m. Lietuvos žemės ūkiui buvo svarbūs dėl bendrosios žemės ūkio politikos ateities. Parengtame Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 strateginio plano projekte numatytam finansavimui iš Europos Sąjungos bus skirta daugiau negu 4 mlrd. Eur, iš jų apie 1 mlrd. ūkininkai gaus už pastangas ūkininkauti tvariau, palankiau aplinkai; skirstant finansavimą, bus privalu laikytis sąlygų – ne mažiau kaip 25 proc. tiesioginių išmokų ir 35 proc. kaimo plėtros lėšų skirti tvariam ūkininkavimui, aplinkos tausojimui. Norint, kad ūkininkams nauji reikalavimai būtų pasiekti lengviau, ŽŪM, atsižvelgdama į ūkių specifiką bei galimybes, pasiūlė ūkininkams ekoschemų modelį – pagal jį ūkininkai, viršijantys bazinius aplinkosaugos reikalavimus, gautų papildomų išmokų.

Svarbūs 2021 m. buvo ir Lietuvos žuvininkystės sektoriui (žvejyba, akvakultūra, perdirbimas) – Lietuvai 2021–2027 m. iš Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo (EJRŽAF) numatyta skirti 61,183 mln. Eur. Rengiant ir įgyvendinant Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2021–2027 metų programą, buvo siekiama reaguoti į įvairias gamtines, geografines, ekonomines ir socialines situacijas ir iššūkius, remiantis ES Žaliuoju kursu ir nauju požiūriu į tvarią ES mėlynąją ekonomiką, iš jų kuriant sinergiją Baltijos jūros baseino lygiu, ir sutelkti dėmesį į galimus veiksmus, kuriems gali būti teikiama EJRŽAF parama. Programa siekiama sukurti lanksčias paramos sistemas, padėsiančias pereiti nuo daugybės labai specifinių mažų priemonių prie išsamesnių veiksmų planų, kuriuos būtų galima lanksčiai naudoti pasikeitus aplinkybėms.

Lietuvoje, 2021 m. išankstiniais žemės ūkio ekonominių sąskaitų duomenimis, to meto kainomis žemės ūkio bendroji produkcijos vertė, lyginant su 2020 m., padidėjo 4,5 proc. Preliminariais duomenimis, augalininkystės produkcijos vertė padidėjo 2,4 proc. Tą lėmė aukštos grūdų ir rapsų supirkimo kainos, nors grūdų derlius dėl ekstremalių karščių liepos mėn. buvo 19 proc., o rapsų 6 proc. mažesnis negu rekordiniais 2020 metais. Gyvulininkystės produkcijos vertė didėjo 9 proc. – tam įtakos turėjo išaugusios, palyginti su praėjusiais metais, pieno supirkimo kainos. Pieno sektorius yra didžiausia Lietuvos gyvulininkystės kryptis, todėl pokyčiai šiame sektoriuje stipriai įtakoja visą gyvulininkystės produkciją. Pažymėtina, kad bendrosios žemės ūkio produkcijos 4,5 proc. prieaugis (preliminariais duomenimis) 2021 m., lyginant su 2020 m., buvo pasiektas po ženklus žemės ūkio produkcijos augimo 2020 metais (+ 9 proc.).

Vidutinis sąlyginis darbuotojų skaičius žemės ūkyje, išankstiniais 2021 m. žemės ūkio ekonominių sąskaitų duomenimis, sumažėjo 6,1 proc. Žemės ūkyje gautos realiosios pajamos, skaičiuojant vienam sąlyginiam darbuotojui (A indeksas), taikant perkamosios galios indeksą ir atsižvelgiant į darbuotojų pasikeitimą, 2021 metais, palyginti su 2020-aisiais, sumažėjo 4,2 proc.

Pajamų skirtumas tarp miesto ir kaimo namų ūkių išlieka apie 20 proc., todėl siekiant miesto ir kaimo gyventojų pajamų konvergencijos, būtina užtikrinti, kad kaimo gyventojų pajamos kiltų sparčiau nei miesto gyventojų pajamos. 2021 m. stebėtas reikšmingas žemės ūkio produktų supirkimo kainų didėjimas (2021 m. gruodžio mėn., palyginti su 2020 m. gruodžio mėn., jis sudarė 34,2 proc.). Ši tendencija vertintina kaip ūkininkų (kurių didžioji dalis gyvena kaimo vietovėse) pajamų didėjimo veiksnys. Taip pat ypač svarbu kaimo vietovėse diegti naujas technologijas, kurios sudarytų prielaidas kurti palankius aplinkai, aukštos pridėtinės vertės bioekonomikos produktus. Šių priemonių įgyvendinimas didintų užimtumą ir lemtų vidutinių kaimo gyventojų pajamų didėjimą.

Įgyvendinant žuvininkystės politiką, buvo užtikrinta žuvų išteklių naudojimo tvarka jūrų vandenyse, saugoti ir gausinti žuvų ir vėžių išteklių valstybiniuose vandens telkiniuose, saugotas vertingų žuvų rūšių genofondas, buvo plėtojami žuvų selekcijos darbai ir vykdomi moksliniai tyrimai. 2021 m. į Lietuvos ežerus, upes ir tvenkinius įžuvinta beveik 11,3 mln. vienetų įvairių rūšių žuvų, iš jų saugomos, retos ir į šalies Raudonąją knygą įrašytos žuvys. Nuo 2010 m. į šalies vandens telkinius įveista beveik 130 mln. vienetų skirtingų rūšių ir amžiaus žuvų.

2021 m. 12-ai savivaldybių buvo perduota teisė valdyti, naudoti ir disponuoti patikėjimo teise 101 valstybinį žemės sklypą, kurių bendras plotas yra apie 124,84 ha, valstybinių miškų urėdijoms – daugiau nei 400 sklypų. Už parduotus valstybinius žemės sklypus per 2021 m. į nacionalinį biudžetą pervesta 55,6 mln. Eur pajamų – tai 48 proc. daugiau nei 2020 metais. Atlikti 9 valstybinių erdvinį duomenų rinkinių ir žemėlapių geodezinio pagrindo parametrų tikslinimo bei valstybinių duomenų rinkinių ir žemėlapių atnaujinimo darbai (vartotojų skaičius 2021 m. padidėjo 9 proc.).

I SKYRIUS

STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

1 strateginis tikslas: užtikrinti ilgalaikę konkurencingo ir tvaraus žemės, maisto ūkio ir kaimo plėtrą

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir Lietuvos Respublikos (LR) atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

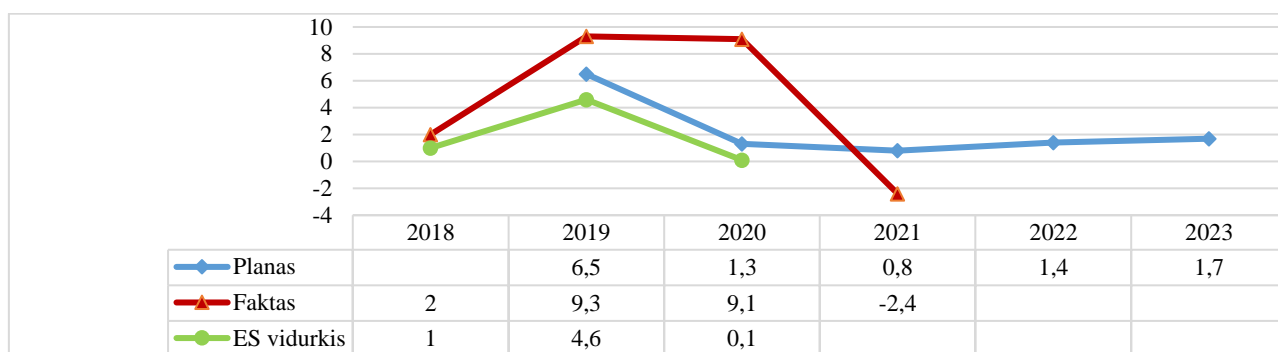
Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Patikslintas asignavimų planas*	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų dalis nuo patikslinto plano (proc.)**
01 01	Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros skatinimas	985 122	1 040 840	1 024 854	99,22
	Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama	795 226	839 613	833 139	99,22

* asignavimų pokyčiai – skirta papildomai iš Vyriausybės rezervo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) padariniams šalinti ir jos plitimui valdyti esant valstybės lygio ekstremaliajai situacijai – kiaulininkystės ir paukštininkystės sektoriuose (įskaitant kiaušinių gavybą, pakavimą ir (ar) perdirbimą) patirtiems nuostoliams kompensuoti (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimas Nr. 149); patikslintus Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą skirta valstybės biudžeto lėšų COVID-19 pandemijos padariniams šalinti; skirta papildomai ES tiesioginėms išmokoms mokėti; skirta papildomai DNR plano priemonei finansuoti; iš Žuvininkystės plėtros ir konkurencingumo programos (02 01) ir Žemės tvarkymo ir administravimo bei erdvinės informacijos infrastruktūros vystymo programos (03 01) perkeltos lėšos ir skirtos: paramai draudimo įmokoms kompensuoti, nenumatytiems įmokoms į Europos Sąjungą biudžetą mokėti, 2021 m. ES tiesioginėms išmokoms mokėti, taip pat 2021 m. pereinamojo laikotarpio nacionalinei paramai mokėti; papildomai skirtos viršplaninės lėšos, gautos įgyvendinant finansines priemones; atsiradus papildomam lėšų poreikiui Fitosanitarijos, augalų dauginamosios medžiagos ir grūdų kokybės kontrolės, veislių tyrimų programoje (04 01) Valstybinei augalininkystės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos žemės ūkio technikai įsigyti, buvo perskirstytos lėšos turtui įsigyti, kurios nebuvo panaudotos dėl COVID pandemijos;

**asignavimų nepanaudojimo priežastys – metų pabaigoje paramos gavėjų grąžinti nepanaudotų avansų likučiai; iš savivaldybių ir kitų valdžios institucijų gauta mažiau mokėjimų prašymų investicijoms pagal KPP 2014–2020 m. paramos priemonės, negu buvo planuota; laiku nepateikti / nebaigti vertinti mokėjimo prašymai pagal KPP 2014–2020 m. paramos priemonės; kreipėsi mažiau, nei buvo planuota, pareiškėjų, patyrusių nuostolių dėl COVID-19 viruso epideminės situacijos.

Informacija apie 1 strateginio tikslo pažangai matuoti nustatytų efekto vertinimo kriterijų planuotas ir pasiektas reikšmes:

1 grafikas. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto pokytis (pagal SITC) palyginti su praėjusiais metais, proc.

Duomenų šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

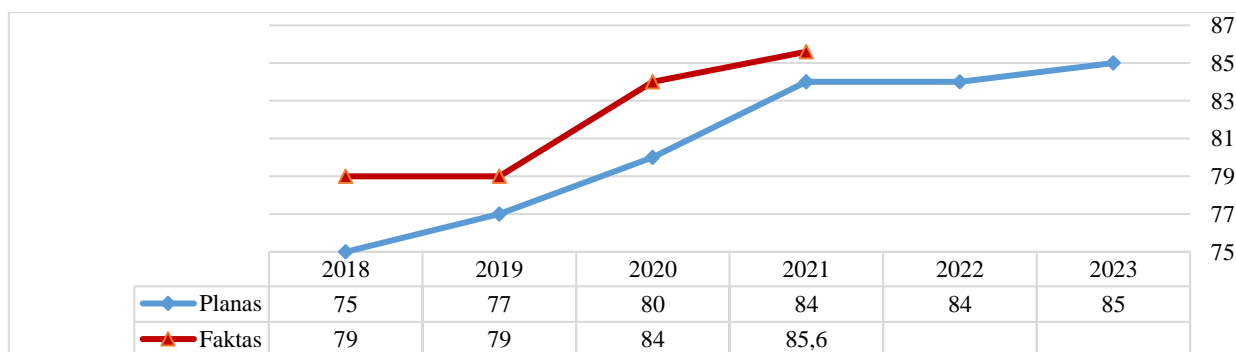
2021 m. žemės ūkio ir maisto pramonės produktų eksportas toliau išlieka labai svarbus Lietuvos ekonomikai. Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis 2021 m. sausio–lapkričio mėn. iš Lietuvos eksportuota žemės ūkio ir maisto produktų už 5 449 mln. Eur (t. y. 17,5 proc. viso Lietuvos eksporto) arba 1,6 proc. mažiau nei per 2020 m. sausio–lapkričio mėn. Šiam eksporto sumažėjimui didžiausios įtakos turėjo vadinamasis lyginamosios bazės efektas, nes 2020 m. buvo eksportuota išskirtinai daug grūdų, dėl gero derliaus, aukštų kainų ir praėjusio derliaus likučių, kurie buvo eksportuoti tik 2020 m.

Lietuvos užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais balansas nuo 2004 m. yra teigiamas. Teigiamas prekybos balansas 2021 m. sausio–lapkričio mėn. sudarė 1 332 mln. Eur. Pagal vertę svarbiausia Lietuvos eksporto produkcija – grūdai, pieno produktai, mėsos ir žuvies produkcija.

ŽŪM eksporto skatinimo veiklų tikslas padėti maisto pramonės įmonėms įsitvirtinti jau atvertose eksporto rinkose, skatinant aukštesnės pridėtinės vertės lietuviškų žemės ūkio ir maisto produktų eksportą į šias rinkas, padidinti žemės ūkio ir maisto produktų eksporto apimtį bei išplėsti išvežamų produktų spektrą. Svarbu plėsti ir naujų rinkų paieškas – šiuo metu derybas dėl eksporto leidimų Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (VMVT) yra pradėjusi daugiau nei su 25 šalimis (Pietų Korėja, Hondūras, Panama, Taivanas, Malaizija, Singapūras, Vietnamas, Indonezija, JAV ir kt.).

ŽŪM iniciatyva 2021 m. balandžio mėn. įsteigta Žemės ūkio eksporto skatinimo patarėjų taryba, siekianti intensyviai dialogą ir bendradarbiavimą su Lietuvos maisto pramonės sektorių asociacijomis ir įmonėmis, siekiant labiau atliepti jų lūkesčius bei poreikius atveriant kitų šalių rinkas. Nors COVID-19 pandemija gerokai apribojo verslo galimybes gyvai megzti ir plėtoti ryšius, tačiau nepaisant iššūkių, Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktus pavyko pristatyti tarptautinėse parodose Vokietijoje, Jungtiniuose Arabų Emyratuose, Japonijoje, Kinijoje, Taivane, taip pat buvo organizuotos verslo misijos, kuriose gamintojai turėjo galimybę susitikti ir užmegzti ryšius su kitų šalių verslo atstovais.

2 grafikas. Ne žemės ūkyje dirbančių kaimo gyventojų dalis visų dirbančiųjų, gyvenančių kaime, proc.

Duomenų šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

Atsižvelgiant į kriterijaus skaičiavimo metodiką, jų palyginti su ES vidurkiu nėra galimybių.

Statistikos departamento išankstiniais duomenimis, gyvenančių kaime ir ne žemės ūkyje dirbančių kaimo gyventojų dalis jau 2021 m. pasiekė 85,6 proc.

Kaimo vietovėse, kurios užima 97 proc. Lietuvos teritorijos, pajamos iš žemės ūkio veiklos Lietuvoje vis dar išlieka svarbus pragyvenimo šaltinis daugeliui kaimo regionų gyventojų. Įvertinant, kad ekonominis ir socialinis tvarumas ypač trapus tuose regionuose, kuriuose menkai diversifikuota ekonominė veikla ir didelė priklausomybė nuo žemės ūkio veiklos, siektina, kad valstybės regioninės politikos sprendimai būtų nukreipti į priemones verslui skatinti ir darbo vietoms kurti.

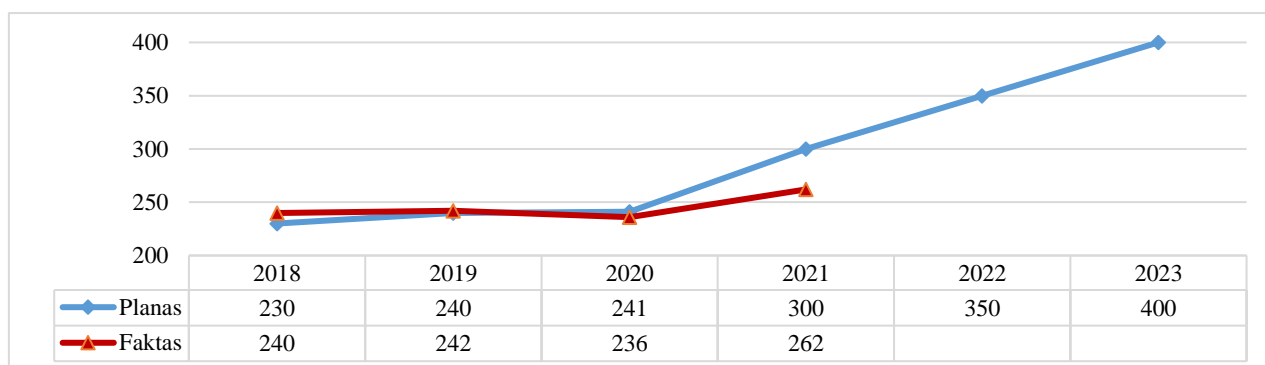
Siekiant didinti kaimo gyventojų pajamas ir užimtumą, taip pat labai svarbi yra smulkiojo verslo plėtra bei užimtumo ne žemės ūkio sektoriuose skatinimas. Pagal ekonominės veiklos rūšis tarp smulkių įmonių dominuoja paslaugų įmonės (prekyba, transporto ir saugojimo, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos).

Kaimo vietovėse gyvenančiųjų ir kitose veiklose dirbančiųjų dalies didėjimui nemažą įtaką turėjo ŽŪM teikiama Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. programų parama priemonėms, skirtoms kaimo ekonomikai įvairinti. Šios priemonės prisidėjo prie kaimo vietovių gyvybingumo stiprinimo, užimtumo ne žemės ūkio veikloje didinimo, bei sudarė sąlygas kurtis kaime.

2021 m. stebėtas nedarbo lygio mažėjimas, spartus darbo užmokesčio kilimas. Dėl susidariusio darbuotojų trūkumo bei darbdavių konkurencijos, daugelis kaimo vietovių gyventojų turėjo galimybę rinktis iš darbo pasiūlymų ne tik žemės ūkio sektoriuje, tačiau taip pat dažnai geriau apmokamuose pramonės ir paslaugų sektoriuose.

Pažymėtina, kad epideminė situacija sąlygojo didesnes galimybes daugeliui darbuotojų dirbti nuotoliniu būdu, kaimo vietovės daliai dirbančiųjų tapo patrauklios dėl reto apgyvendinimo, rekreacinių savybių. Šie veiksniai galimai turėjo įtakos gyventojams keltis į kaimo vietoves ir dirbti ne žemės ūkio srityje.

3 grafikas. *Sertifikuotų laukų plotai ekologiškai produkcijai auginti ekologinės gamybos ūkiuose, tūkst. ha*

Duomenų šaltinis – VŠĮ „Ekoagros“ duomenys

Atsižvelgiant į kriterijaus skaičiavimo metodiką, jų palyginti su ES vidurkiu nėra galimybių.

2018–2019 m. sertifikuotų laukų plotai ekologiškai produkcijai auginti ekologinės gamybos ūkiuose išaugo ir planuotos kriterijaus reikšmės buvo viršytos. 2020 m. sertifikuota 236 tūkst. ha ploto, t. y. 5 tūkst. ha mažiau negu buvo planuota, o 2021 m. sertifikuotas 262 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų plotas (su sertifikuotais žuvininkystės plotais tai sudarytų 267 tūkst. ha ploto).

Nors Lietuvoje sertifikuotų ūkių skaičius 2021 m. padidėjo – augalininkystės ir augalininkystės / gyvulininkystės srityje sertifikuoti 2 498 subjektai (2020 m. – 2 200 subjektai) akvakultūros – 14, bitininkystės – 24, laukinės augalijos – 7, iš viso 2 543 subjektai, tačiau 2021 m. buvo sertifikuota 38 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų ploto mažiau nei buvo suplanuota. Tai sudarytų 9,06 proc. naudojamų ekologinės gamybos žemės ūkio naudmenų dalies nuo visos žemės ūkio produkcijos gamintojų naudojamų žemės ūkio naudmenų ploto. 2021 m. buvo sudarytos galimybės visiems

norintiems gauti kompensacines išmokas už ekologinį ūkininkavimą ir prisiimti įsipareigojimus 2 metams, tačiau ūkio subjektai nepareiškė noro sertifikuotis (greičiausiai dėl naujų ekologinės gamybos reikalavimų pagal reglamentą Nr. 2018/848, įsigaliojusių nuo 2022 m. sausio 1 d.).

Kasmet daugėja pareiškėjų, vykdančių prekybos veiklas: didmeninės prekybos, sandėliavimo, prekybos nefasuotais produktais, nuotolinės prekybos internetu veiklas.

2021 m. 7 proc. daugiau nei 2020 m. sertifikuota ūkio subjektų, vykdančių antrinės gamybos veiklas: sandėliavimo, prekybos, didmeninės prekybos, pakavimo, nuotolinės prekybos internetu. Sertifikuoti pareiškėjai vykdė 12 proc. daugiau veiklų negu 2020 m., 10 proc. padidėjo pareiškėjų sertifikuojančių tvarkybos veiklas ūkyje.

1 strateginis tikslas: užtikrinant ilgalaikę konkurencingo ir tvaraus žemės, maisto ūkio bei kaimo plėtrą, buvo įgyvendinamos ES BŽŪP priemonės. Siekiant palaikyti ūkių pajamų lygį bei skatinant puoselėti viešąsias gėrybes (aplinkosaugą, kraštovaizdžio išsaugojimą ir kt.), ūkiai buvo remiami tiesioginėmis išmokomis; pereinamuoju laikotarpiu 2021–2022 m. buvo tęsiamas KPP priemonių, skirtų žemės ūkio sektoriaus konkurencingumui stiprinti, aplinkai ir kraštovaizdžiui tvarkyti, kaimo gyventojų gyvenimo sąlygoms gerinti, smulkiąjam verslui auginti ir užimtumui kaime didinti, įgyvendinimas. Siekiant paskatinti žemės ūkio veikla vykdančių subjektų prieinamumą prie finansinių išteklių bei užtikrinant jų veiklai reikalingas apyvartines lėšas, 2021 m. įgyvendinant KPP buvo teikiama ne tik kompensacinė ir investicinė parama, bet ir parama paskolomis.

Nuo įgyvendinimo pradžios iki 2021 m. gruodžio 31 d. KPP įgyvendinti skirta daugiau nei 2,8 mlrd. Eur (2,1 mlrd. Eur – Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (toliau – EŽŪFKP arba ES lėšos). Nuo KPP įgyvendinimo pradžios iki 2021 m. gruodžio 31 d. iš viso gautos 794 976 paraiškos, prašoma paramos suma – 3,2 mlrd. Eur. Pagal pateiktas paraiškas pasirašytos 722 999 paramos sutartys arba patvirtintos paraiškos, kurių paramos suma – 2,1 mlrd. Eur, t. y. 75 proc. visam laikotarpiui skirtų lėšų. Per visą laikotarpį išmokėta 1,8 mlrd. Eur, t. y. 64 proc. visų Programai skirtų lėšų.

2021 m. populiariausios KPP investicinės priemonės buvo: parama smulkiems ūkiams (2289 paraiškos); asbestinių stogų dangos keitimas (1744 paraiškos); parama investicijoms į žemės ūkio valdas (790 paraiškų); parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui (643 paraiškos); parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai pateiktas rekordinis (didžiausias per visą programinį laikotarpį) paraiškų skaičius – 249.

Šiais metais miškininkams pagal įvairias priemones (miškų veisimas, plėtra, investicijos į technologijas, žalos prevencija, infrastruktūros gerinimas), įveisti miškams buvo skirta 15,97 mln. Eur paramos lėšų (pateiktos 58 paraiškos, paprašyta 1,377 mln. Eur paramos). Absoliučiai dominuojanti veikla – jaunuolynų ugdymas (pateikta 320 paraiškų (už 1,12 mln.)), skirta 6,2 mln.

Pagal KPP priemonę „Rizikos valdymas“ išmokėta daugiau nei 12,3 mln. Eur. ūkinių gyvūnų (1,7 mln. Eur) ir pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimui (10,6 mln. Eur).

2021 m. buvo praplėsta KPP priemonė, skirta paremti ūkininkus ir ūkio subjektus, itin nukentėjusius dėl šiemet paskelbtos ekstremalios situacijos, susijusios su COVID-19 plitimu šalyje. Parama buvo siekiama gerinti visų ūkių ekonominės veiklos rezultatus, sudaryti palankias sąlygas ūkių restruktūrizavimui ir modernizavimui, visų pirma siekiant intensyvinti dalyvavimą rinkoje ir orientavimą, žemės ūkio įvairinimą, taip pat palengvinti veiklos įvairinimą, mažųjų įmonių kūrimą ir plėtojimą, darbo vietų kūrimą. Per 2020 m. paraiškų rinkimą patvirtintos 528 paraiškos, per 2021 m. – 7 311 paraiškos, išmokėta paramos 7,5 mln. Eur.

2021 m. ūkininkų sąskaitos buvo papildytos didžiausia avansų suma per visą tiesioginių išmokų mokėjimų istoriją – iki lapkričio 30 d. į 99 proc. ūkininkų sąskaitas pagal vieną ar kelias tiesioginės paramos ir Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos schemas pervesta rekordinė 433 mln. Eur avansinių išmokų suma.

Iš viso per 2021 m. išmokėta beveik 616 mln. Eur plotinių priemonių išmokų už 2021 m. deklaruotus plotus, iš jų tiesioginių išmokų – 525 mln. Eur (99 proc. pareiškėjų). Išmokoms už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių skirta 44,7 mln. Eur (89 proc. pareiškėjų), ekologiniam ūkininkavimui – 40 mln. Eur (93 proc.). Pareiškėjai, dalyvaujantys priemonės „Agrarinė

aplinkosauga ir klimatas“ veiklose, sulaukė 3,9 mln. Eur (20 proc.), o ūkininkaujantieji NATURA 2000 teritorijose – 2,8 mln. Eur (87 proc.).

2021 m. parama buvo skirta 1 biudžetų jėgainių statybos projektui – skirta 1 419 149 Eur paramos lėšų, taip pat išmokėta 175 964 Eur paramos lėšų įgyvendinamiems projektams.

Rinkos reguliavimo priemonės pastaruoju metu naudojamos daugiau kaip rinkos apsaugos priemonės esant sutrikimams rinkose ir yra žemės ūkio sektoriaus stabilumo garantas. Siekiant padėti nukentėjusiems nuo COVID-19 bei paskatinti ekonomikos atsigavimą, buvo skirtos papildomos paramos lėšos, patvirtintos naujos tikslinės paramos priemonės.

Pagal Lietuvos bitininkystė sektoriaus 2020–2022 m. programą, paramos lėšos šiai programai buvo skirtos iš EŽŪGF ir LR valstybės biudžeto pagal 2020–2022 m. finansavimo planą. Programos tikslas – pagerinti bičių produktų gamybos ir pardavimo sąlygas Lietuvoje bei padidinti medingųjų augalų derlingumą ir produkcijos kokybę remiant pavienius bitininkus, jų grupes ir sąlygų tenkinti bendrus bitininkų poreikius šalies mastu sudarymą. Programoje dalyvavo 931 šio sektoriaus atstovų, iš jų – 760 patvirtinti paramos gavėjais, jiems išmokėta beveik 916 tūkst. Eur paramos.

2021 m. buvo tęsiamas investicinės paramos, tiesioginių ir kompensacinių nacionalinių paramos priemonių administravimas (39 aktyvios nacionalinės paramos priemonės). Daugiausia lėšų praėjusiais metais išmokėta pagal Biodegalų gamybos plėtros programą – virš 13,1 mln. Eur. Šia programa siekiama skatinti biodegalų gamybą, sudaryti galimybę žemės ūkio produkciją naudoti ne maisto reikmėms, mažinti priklausomybę nuo importuoto kuro ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją. Pasėlius nuo nepalankių oro sąlygų apsidraudė 2 224 žemės ūkio subjektai. Jiems pagal priemonę „Parama draudimo įmokoms kompensuoti“ išmokėta beveik 3,9 mln. Eur. „Pereinamojo laikotarpio nacionalinės paramos už bulius“ išmokėta virš 8 mln. Eur. Šias išmokas gavo 13 631 paramos gavėjas. Pagal priemonę „Pereinamojo laikotarpio nacionalinė parama pieno gamintojams“ 16,66 tūkst. paramos gavėjų pasiekė beveik 12,2 mln. Eur.

2021 m. Lietuvos žemės ūkiui ir toliau neigiamos įtakos turėjo COVID-19 ligos sukelti padariniai. Siekiant sumažinti minėtos ligos padarinius buvo įgyvendinta 7 tikslinės paramos priemonės paukštinkystės, pienininkystės, daržininkystės ir galvijininkystės sektoriuose. Šiuose sektoriuose daugiau kaip 2,4 tūkst. paramos gavėjams per 2021 m. išmokėta apie 8,5 mln. Eur paramos. 2021 m. metais taip pat toliau buvo vykdoma Melioracijos programos investicinių projektų finansavimo programa. Šia programa pasinaudojo ir melioracijos įrenginius atnaujino Panevėžio, Pakruojo, Rokiškio ir Ukmergės rajonų savivaldybės. Joms išmokėta daugiau kaip 2,8 mln. Eur parama.

2021 m. treči metai iš eilės valstybė remia ekologiškų maisto produktų vartojimo skatinimą ikimokyklinio ugdymo įstaigose – parama teikiama savivaldybių administracijų įsteigtoms vaikų ikimokyklinio ugdymo įstaigoms, kurios išsipareigojo vaikų maitinimui per visą paramos laikotarpį įsigyti ne mažiau kaip 60 proc. pagal kokybės sistemas pagamintų produktų viso vaikų maitinimui skirto maisto kiekio. Šiai metais paramą gavo 50 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, joms išmokėta beveik 338 tūkst. Eur.

Metų pabaigoje ūkininkai sulaukė pereinamojo laikotarpio nacionalinės paramos išmokų, paramos gavėjams buvo išmokėta: už pasėlius 963,2 tūkst. Eur, už ėriavedes – 116,7 tūkst. Eur, už bulius – beveik 8 mln. Eur ir už karves žindenes – virš 3 mln. Eur.

Organizuojant ir vykdant eksporto skatinimo priemones, buvo rengiama ir teikiama ūkio subjektams tarptautinio verslo plėtrai svarbi informacija apie užsienio valstybių žemės ūkio ir maisto produktų prekybos sąlygas, mugės ir parodas (9 nuotolinių seminarų), dalyvauta 11 tarptautinių parodų, mugių, verslo misijų. Suadministruotos visos paraiškos eksporto (AGREX) ir importo (AGRIM) licencijoms, išrašams iš importo licencijų AGRIM ir teisių perleidimams gauti.

Tobulinant žemės ūkio ir kaimo plėtros dalyvių kvalifikaciją ir populiarinant tautinį paveldą, 300 asmenys išklaušė jaunųjų ūkininkų kompetencijos ugdymo programą, 26 asmenys gavo augalų apsaugos konsultanto pažymėjimus, 4521 asmenys išklaušė Ūkininkavimo pradmenų mokymo programą, 936 – ekologinį ūkininkavimą. Surengta kasmetinė konferencija „Tautinio paveldo produktų apsauga, kūrimas, realizavimas ir populiarinimas 2021“.

Siekiant paskatinti kaimo bendruomenių gyventojus kooperotis, bendradarbiauti ir prisijungti prie trumpųjų maisto tiekimo grandinių organizavimo, buvo tęsiamas projektas „Kaimo gyventojų

socialinė įtrauktis, skurdo mažinimas ir ekonominė plėtra organizuojant trumpąsias maisto tiekimo grandines (Sveikesnis maistas – geresnis gyvenimas)“, kuriame 400 dalyvių buvo suteiktos teorinės žinios apie kooperacijos, vietos maisto sistemų, trumpųjų maisto tiekimo grandinių bei socialinio verslo organizavimą ir naudą, sukurti 2 mokomieji filmai – parodantys geruosius trumpųjų maisto tiekimo grandinių pavyzdžius, nuolat atnaujinamos www.kaimasinamus.lt ir www.litfood.lt svetainės.

Vaisių ir daržovių bei pieno ir pieno produktų vartojimo skatinimo vaikų ugdymo įstaigose įgyvendinimo programoje šiais metais dalyvavo 226 061 vaikų; programa buvo viešinama įvairiose medijose, kuriant ugdomuosius stalo žaidimus, organizuojant konkursus, šventes, renginius.

Siekiant sustiprinti konkurencingą žemės bei maisto ūkį ir kaimo plėtrą, 2021 m. toliau buvo mažinama administracinė našta įvairiems pareiškėjams – supaprastintos administracinės patikros, sušvelnintos sankcijos, supaprastintas kai kurių dokumentų pateikimas, panaikinti pertekliniai privalomi reikalavimai ir kt.

2 strateginis tikslas: sudaryti palankias sąlygas žuvininkystės sektoriaus konkurencingumui ir plėtrai, žuvų išteklių išsaugojimui ir racionaliam jų panaudojimui.

2 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir LR atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

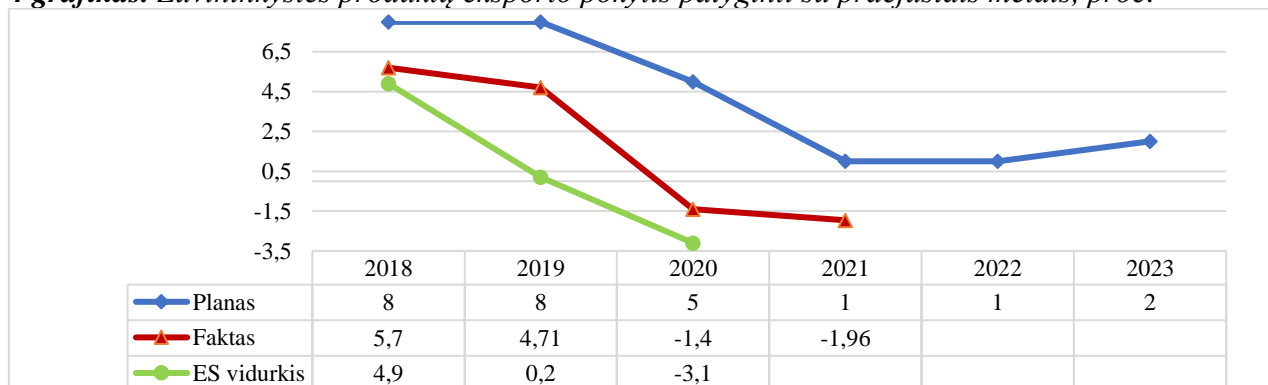
Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Patikslintas asignavimų planas*	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų dalis nuo patikslinto plano (proc.)**
02 01	Žuvininkystės plėtra ir konkurencingumas	26 224	13 884	11 520	82,97
Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama		15 402	7 615	6 208	81,52

*asignavimų pokyčiai – į 2021 m. biudžetinius metus perkeltos 2020 m. nepanaudotos biudžetinių įstaigų pajamos; patikslintus Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą skirta valstybės biudžeto lėšų COVID-19 pandemijos padariniams šalinti; atsiradus papildomiems lėšų poreikiams Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros skatinimo programoje (01 01) nenumatytais įmokoms į Europos Sąjungą biudžetą mokėti, 2021 m. ES tiesioginėms išmokoms mokėti, taip pat 2021 m. pereinamojo laikotarpio nacionalinei paramai mokėti, buvo perskirstytos numatytos nepanaudoti lėšos priemonėse: „Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 m. veiksmų programos priemonės“ (lėšos liko nepanaudotos, nes buvo surinkta mažiau negu planuota mokėjimo prašymų), „Šviečiamosios programos „Išauginta Europos Sąjungoje“ įgyvendinimas“ (lėšos liko nepanaudotos dėl COVID pandemijos įtakos).

**asignavimų nepanaudojimo priežastys – metų pabaigoje paramos gavėjų grąžinti nepanaudotų avansų likučiai; laiku nepateikti / nebaigti vertinti mokėjimo prašymai pagal EJRF 2014–2020 m. paramos priemones; gauta mokėjimo prašymų mažesnei sumai, negu planuota; dėl COVID-19 paskelbto karantino nebuvo galimybės vykdyti kai kurių veiklų ir dėl to sumažėjo poreikis įsigyti atitinkamų prekių ir paslaugų bei mažesnėmis kainomis įsigyta prekių ir paslaugų.

Informacija apie 2 strateginio tikslo pažangai matuoti nustatytų efekto vertinimo kriterijų planuotas ir pasiektas reikšmes:

4 grafikas. Žuvininkystės produktų eksporto pokytis palyginti su praėjusiais metais, proc.

Užsibrėžtas rodiklis nepasiektas, nes planuojant buvo tikimasi pastovaus eksporto augimo (dėl ankstesnių metų investicijų į žuvų perdirbimo ir akvakultūros įmones) ir nebuvo įvertintas staigus kvotų sumažėjimas Baltijos jūroje bei COVID-19 įtaka. Eksporto kiekio sumažėjimui didžiausią įtaką padarė 2021 m. stipriai sumažintos strimelių sugavimo kvotos, net padidėjęs šprotų eksportas nekompensavo bendro visų žuvų išteklių eksporto sumažėjimo. Dėl COVID-19 buvo pažeistos logistinės grandinės, buvo sunkumų eksportuojant šviežią akvakultūros ūkiuose pagamintą produkciją bei perdirbtą produkciją, tai irgi įtakojo žuvininkystės eksporto mažėjimą.

Žuvų išteklių būklės indekso rodiklis skaičiuojamas kas dveji metai (bus 2022 m.), todėl 2021 m. jo reikšmė nebuvo skaičiuojama

2 strateginiam tikslui siekti patvirtinta Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 m. veiksmų programa (Veiksmų programa). Veiksmų programa apima 26 priemones, kuriomis siekiama skatinti konkurencingą, aplinkosaugos požiūriu tvarią, ekonomiškai gyvybingą ir socialiai atsakingą žvejybą bei akvakultūrą, BŽP įgyvendinimą, subalansuotą ir integracinę žvejybos bei akvakultūros regionų plėtojimą, ES Integruotos jūrų politikos plėtojimą ir įgyvendinimą papildant sanglaudos politiką ir BŽP. Iš viso Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 m. Veiksmų programai įgyvendinti per 2021 m. skirta 83,8 mln. Eur paramos lėšų.

2021 m. paraiškos buvo renkamos pagal 20 priemonių, iš kurių populiariausia buvo „Jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos“, pagal kurią kompensuojama žinduolių ir paukščių padaryta žala. Pagal šią priemonę buvo gauta 31 paraiška.

Siekiant amortizuoti pandemijos sukeltus padarinius žvejams, buvo teikiama pagalba pagal kompensacinę priemonę „Laikinas žvejybos veikos nutraukimas“ veiklos srities „Laikinas žvejybos veikos nutraukimas dėl COVID-19“ – pagalba suteikta 23 ūkio subjektams.

2021 metais pirmą kartą rinktos paraiškos pagal priemonę „Žvejybos veiklos nutraukimas visam laikui“, pagal kurią remiamas žvejybos veiklos nutraukimas visam laikui, išmontuojant žvejybos laivus (surinktos 5 paraiškos).

Pagal visas Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 m. veiksmų programos priemones 2021 metais buvo surinktos 124 paraiškos. Nuo programos įgyvendinimo pradžios šalies žuvininkus pasiekė 45,5 mln. Eur paramos.

Įgyvendinant 2021-2023 m. Lietuvos žuvininkystės kontrolės programą, buvo atnaujintos žuvininkystės kontrolės ir stebėsenos informacinės sistemos (žuvininkystės duomenų sistema, elektroniniai žvejybos žurnalai, palydovinė žvejybos laivų stebėjimo sistema), įgyvendintos Baltijos jūros, ES vakarų vandenų ir Šiaurės jūros SKIP ir NAFO/NEAFC jungtinio veiklos plano užduotys, dalyvauta žuvininkystės kontrolės srities tarptautiniuose mokymuose/seminaruose (NAFO, NEAFC, Baltijos jūros inspektorių, NNN žvejybos reglamentų taikymo, RPAS duomenų centro Lietuvai, SOLAS – iš viso daugiau negu 100 susitikimų), vykdytos informavimo /švietimo iniciatyvos, įsigytos suplanuotos paslaugos ir priemonės.

Pagal Nacionalinę žuvininkystės duomenų rinkimo programą, buvo surinkti ir pateikti EK 6 žuvų išteklių biologiniai duomenys, 4 ekonominių ir socialinių žuvininkystės sektoriaus duomenys, 4 žvejybos laivų veiklos, mėgėjų žvejybos, paukščių ir žinduolių priegaudos duomenys, atlikti 2 moksliniai tyrimai jūroje. Surinktų duomenų pagrindu nustatoma žuvų išteklių būklė Baltijos jūroje ir paskirstomos žvejybos kvotos tarp Baltijos šalių.

Žuvų ir vėžių įveisimo į valstybinius vandens telkinius darbai buvo vykdomi 306 vandens telkiniuose: 71 upėse, 59 tvenkiniuose ir 176 ežeruose. Iš viso į šiuos vandens telkinius per ataskaitinį laikotarpį buvo suleista 11 282,342 tūkst. vnt. žuvų ir iš jų visi paauginti jaunikliai (planas įvykdytas 103 proc.) Nuo 2010 m. į šalies vandens telkinius įveista virš 128,8 milijonų vienetų įvairių paaugintų žuvų jauniklių.

2021 m. Lietuvos žvejybos įmonės Baltijos jūroje (įskaitant priekrantę) sugavo 16030 t. įvairių rūšių žuvų. Pagrindinę žvejybos laimikio Baltijos jūroje dalį sudarė: 11 369 t Baltijos šprotų, 4 338 t strimelių, 2 t menkių ir 22 t upinių plekšnių. Pažymėtina, kad, vadovaujantis 2019 m. spalio 30 d. Tarybos Reglamente (ES) 2019/1838 išdėstytomis nuostatomis, 2021 m. atviroje Baltijos jūroje bei Baltijos jūros priekrantėje tęsiasi tikslinės menkių žvejybos draudimas.

3 strateginis tikslas: užtikrinti racionalų žemės naudojimą, efektyvų ir kokybišką žemės santykių reguliavimą bei geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro plėtrą

3 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir LR atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

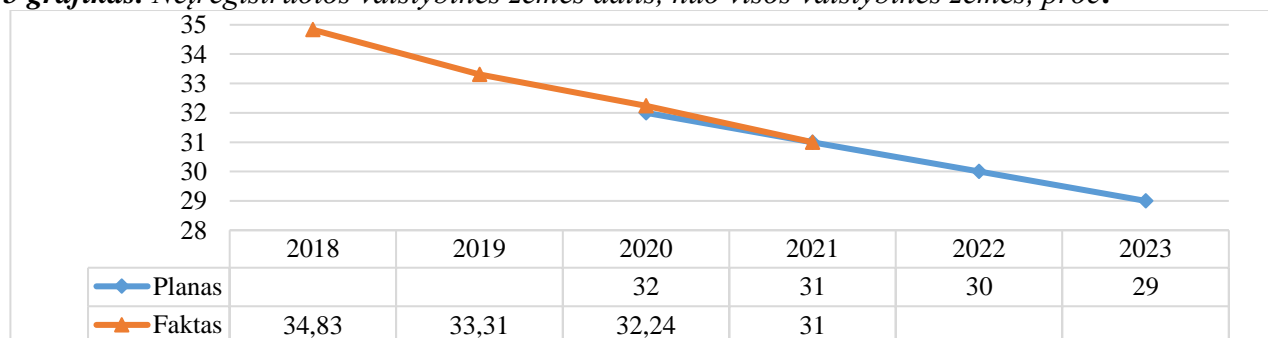
Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Patikslintas asignavimų planas*	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų dalis nuo patikslinto plano (proc.)**
03 01	Žemės tvarkymas ir administravimas bei erdvinės informacijos infrastruktūros vystymas	28 090	26 837	25 407	94,67
Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama		-	-	-	-

*asignavimų pokyčiai – patikslinus Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą skirta valstybės biudžeto lėšų COVID-19 pandemijos padariniams šalinti; atsiradus papildomiems lėšų poreikiams kitose programose (Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros skatinimo programoje (01 01) paramai draudimo įmokoms kompensuoti ir nenumatytiems įmokoms į Europos Sąjungą biudžetą mokėti ir Fitosanitarijos, augalų dauginamosios medžiagos ir grūdų kokybės kontrolės, veislių tyrimų programoje (04 01) Valstybinei augalininkystės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos kompensacijoms už nepanaudotas atostogas darbuotojams išmokėti), buvo perskirstytos numatytos nepanaudoti lėšos šiose priemonėse: „Topografijos ir inžinerinės informacinės sistemos plėtra ir palaikymas“ (faktiškai buvo panaudota mažiau lėšų pagal pasirašytą sutartį su priemone įgyvendinančiu subjektu); „Kompensacijų už valstybės išperkamą žemę, mišką ir vandens telkinius mokėjimas“ (piliečiai nepateikė duomenų apie sąskaitas, į kurias būtų galima pervesti lėšas už negrąžintą žemę); „Žemės reformos žemėtvarkos projektų rengimas ir įgyvendinimas bei kitų teisės aktais reglamentuotų žemėtvarkos darbų vykdymas“ (dėl COVID-19 pandemijos buvo laikinai apriboti gyventojų priėmimai bei nukelti suplanuoti susirinkimai dėl Projektų rengimo vėlesniam laikui); „Teismų sprendimams dėl restitucijos vykdyti“ (iki metų pabaigos dėl užsitęsusių bylų nagrinėjimo nebuvo priimti ir įsiteisėję visi teismo sprendimai, nutartys, kuriems įvykdyti buvo suplanuotos lėšos); „Paslaugų vykdymas asmenims, turintiems pirmumo teisę įsigyti privačią žemės ūkio paskirties žemę“ (paslaugos teikiamos pagal privačių asmenų prašymus, o prašymų buvo gauta mažiau nei planuota); „Valstybinės geodezinės ir kartografinės medžiagos rengimas ir atnaujinimas“ (įsigyjant paslaugas viešųjų pirkimų būdu, dalis paslaugų buvo įsigyta pigiau nei planuota).

**asignavimų nepanaudojimo priežastys – dėl sumažėjusio poreikio paslaugų asmenims, turintiems pirmumo teisę įsigyti privačią žemės ūkio paskirties žemę; dėl sumažėjusio išduodamų leidimų ir pažymų dėl privačios žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo skaičiaus bei reikalingų atlikti paslaugų kiekio, nei planuota; dėl užsitęsusių bylų nagrinėjimo nebuvo priimti ir įsiteisėję visi teismo sprendimai bei nutartys, kuriems įvykdyti buvo suplanuotos lėšos; dėl mažesnio komandiruočių ir kvalifikacijos kėlimo poreikio, dėl viešuosiuose pirkimuose nupirktų prekių ir paslaugų už mažesnes kainas nei buvo numatyta pirkimų plane.

Informacija apie 3 strateginio tikslo pažangai matuoti nustatytų efekto vertinimo kriterijų planuotas ir pasiektas reikšmes:

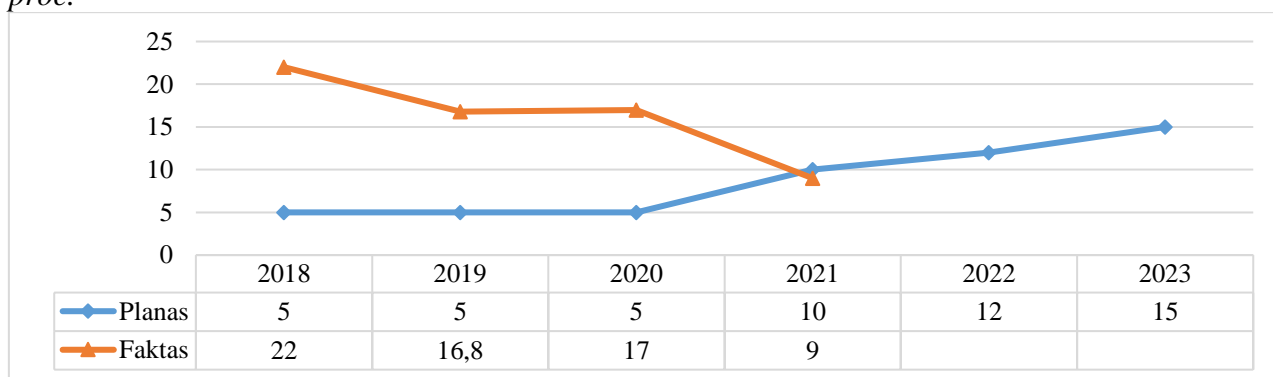
5 grafikas. Neįregistruotos valstybinės žemės dalis, nuo visos valstybinės žemės, proc.

*Duomenų šaltinis – Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM
Atsižvelgiant į kriterijaus skaičiavimo metodiką, jų palyginti su ES vidurkiu nėra galimybių.*

Pirmuoju kriterijumi yra matuojamas neįregistruotos valstybinės žemės dalies mažėjimas. Šis efekto vertinimo kriterijus pasirinktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, Žemės fondo apskaitos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. rugpjūčio 7 d. įsakymu Nr. 302 „Dėl Žemės fondo apskaitos taisyklių patvirtinimo“. Tikslas – nustatyti neįregistruotos valstybinės žemės dalies, skaičiuojant nuo visos valstybinės žemės, kaitą per metus, procentais, t. y. siekiama, kad būtų sumažintas neįregistruotų valstybinių žemės plotų skaičius, taip sudarant sąlygas efektyviau naudoti valstybinės žemės fondą, didinant galimybes valstybinės žemės sklypus parduoti, išnuomoti ar perduoti valdyti panaudos teise. 2021 metų veiklos rezultatai rodo, kad mažėja neįregistruotų valstybinių žemės plotų skaičius, taip sudaromos sąlygos efektyviau naudoti valstybinės žemės fondą ir didinama galimybė parduoti, išnuomoti ar perduoti valdyti panaudos teise valstybinės žemės sklypus.

6 grafikas. *Valstybinių erdvių duomenų naudotojų skaičiaus pokytis palyginti su praėjusiais metais, proc.*

*Duomenų šaltinis – Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM.
Atsižvelgiant į kriterijaus skaičiavimo metodiką, jų palyginti su ES vidurkiu nėra galimybių.*

Antruoju kriterijumi vertinamas erdvių duomenų naudojimas, jų vystymas bei plėtra. Erdvių duomenų rinkmenos ir kitos Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros tinklo teikiamos paslaugos naudotojams yra pasiekiamos per Lietuvos erdvinės informacijos portalą (geoportal.lt) (toliau – Portalas). Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM (NŽT) yra viena didžiausių erdvių duomenų rinkinių ir skaitmeninių žemėlapių tiekėja – per Portalą teikia, prižiūri ir atnaujina 682 valstybinių erdvių duomenų rinkinius, esančius Valstybinių erdvių duomenų rinkinių ir žemėlapių sąrašė, patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. 3D-488 „Dėl valstybinių erdvių duomenų rinkinių ir žemėlapių sąrašo patvirtinimo“. Teikiami duomenys yra plačiai naudojami karyboje, duomenų analizei, planavimui, įvairių teminių uždavinių, susijusių su transporto organizavimo, logistikos, krizių valdymo bei kitomis sritimis, sprendimui, žemėlapių kūrimui bei kitiems tikslams. 2021 metais NŽT veiklos rezultatai ženkliai prisidėjo atnaujinant Portalą duomenų rinkinius ir teikiant el. paslaugas: atnaujinti 9 valstybiniai erdvių duomenų rinkiniai ir žemėlapiai, buvo užsakyta 6,7 tūkst. vnt. valstybinių erdvių duomenų, išduota 24 tūkst. sutikimų valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuoti žemės sklypai, vykdyti infrastruktūrinius darbus, buvo vykdomos kitos paslaugos. Nuolat atnaujinami duomenys bei plečiamas siūlomų interaktyvių paslaugų spektras lemia didelį Portalą naudotojų aktyvumą: per pastaruosius keturis metus vien registruotų Portalą naudotojų skaičius išaugo nuo 14 tūkst. naudotojų 2017 metų pabaigoje iki 23 tūkst. naudotojų 2021 m. pabaigoje, kasmet fiksuojant 15-20 proc. teigiamą pokytį. Po keturių metų spurto plėtra po truputi slopsta – 2021 metų veiklos rezultatai rodo, kad erdvių duomenų registruotų naudotojų augimas siekė 9 proc. ir tai yra 1 proc. mažiau nei planuota. Mažesnę rezultatą dalinai lėmė ir tai, kad 2021 metais pastebimai daugiau naudotojų rinkosi

erdvinių duomenų peržiūros funkciją Portale ir Portalo mobiliojoje programėlėje, kuri nereikalauja registravimosi.

Igyvendinant 3 strateginį tikslą, buvo vykdoma programa „Žemės tvarkymas ir administravimas bei erdvinės informacijos infrastruktūros vystymas“. Vykdam programą buvo pasiekti sekantys pagrindiniai rezultatai.

Vykdam žemės naudojimo valstybinę kontrolę, buvo atlikta 10 290 patikrinimų, iš jų – 2 846 kitos paskirties žemės sklypų patikrinimai (tai sudaro beveik 28 proc. nuo bendro visų atliktų patikrinimų skaičiaus, o nuo visų planinių patikrinimų skaičiaus – 46 proc.); 1 270 valstybinės ir privačios žemės sklypų, taip pat valstybinės žemės plotų, nesuformuotų atskirais žemės sklypais, esančių sodininkų bendrijų teritorijose; 1207 apleistų privačių ir valstybinės žemės sklypų (plotų) patikrinimai; 889 kiti žemės naudojimo patikrinimai. 2021 m. pradėjo funkcionuoti geografinių informacinių sistemų (toliau – GIS) priemonėmis sukurta žemės naudojimo valstybinės kontrolės programa (toliau – ŽNVK programa) ir interneto svetainė. Naudodamiesi minėtos programos ir interneto svetainės priemonėmis, asmenys apie pastebėtus žemės naudojimo tvarkos pažeidimus, NŽT gali informuoti greičiau neatskleisdami savo tapatybės, o interaktyviame žemėlapyje pažymėję pažeidimo vietą, gali stebėti visą savo pranešimo nagrinėjimo procesą. Buvo nustatyta 4 760 žemės naudojimo tvarkos pažeidimų (17 proc. daugiau, nei buvo nustatyta 2020 m.). Planinių žemės naudojimo patikrinimų metu nustatytų pažeidimų skaičius, palyginti su praėjusiais metais, taip pat padidėjo – iš atliktų 6 212 planinių žemės naudojimo patikrinimų buvo nustatytas 2 841 pažeidimas (20 proc. daugiau nei buvo nustatyta 2020 m.). Planinių žemės naudojimo patikrinimų metu nustatytas žemės naudojimo tvarkos pažeidimų skaičiaus padidėjimas sietinas su ŽNVK.

Per 2021 m. sudarytos 21 657 sutartys parduoti, kitaip perleisti privačion nuosavybėn bei išnuomoti valstybinę žemę, 6 832 valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartys, kurių vertė siekia 37,4 mln. Eur (tai 14 proc. daugiau negu 2020 m.). Valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartys buvo sudaromos numatant atsiskaitymą išsimokėtinai – 168 sutartys (9,4 mln.) arba atsiskaitymą iš karto – 664 sutartys (28 mln.). Be to, priimtas 21 NŽT direktoriaus įsakymas dėl valstybinės žemės sklypų perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti patikėjimo teise 12-ai savivaldybių, kurių pagrindu savivaldybės įgijo teisę valdyti, naudoti ir disponuoti patikėjimo teise 101 valstybinį žemės sklypą, kurių bendras plotas apie 124,84 ha. Už parduotus valstybinės žemės sklypus į valstybės bei savivaldybės biudžetus 2021 m. buvo pervesta 55,6 mln. Eur – tai 47,48 proc. daugiau nei 2020 m. Praėjusiais metais nustatyta ženkliai daugiau nei 2020 m. (lyginant su 2020 metais, padidėjimas siekia 54 proc.) valstybinės ir privačios žemės užėmimo (savavališko naudojimo) atvejų. Tai sietina su nuo 2021-07-01 įsigaliojusiomis naujomis ANK 110 straipsnio nuostatomis – nuo 2021-07-01 administracinė atsakomybė gali būti taikoma ne tik už žemės užėmimą, bet ir už savavališką žemės naudojimą.

Siekiant efektyvesnio žemės sklypų kadastro duomenų bylų tikrinimo, 2021 m. pradėtas žemės sklypų kadastro duomenų bylų tikrinimo funkcionalumo tobulinimas – bendradarbiaujant su VĮ Registrų centru, testuojamoje NTR posistemės „GeoMatininkas“ aplinkoje pradėtas Žemės sklypų kadastro duomenų bylų tikrinimo aktuose ir Žemės sklypų kadastrinių matavimų ir žemės sklypo ribų ženklinimo tikrinimo vietovėje aktuose nurodomų teisės aktų punktų pažeidimų nuorodų pildymo automatizavimo procesas. Vietovėse buvo atlikta 1 1700 žemės sklypų kadastro duomenų teisingumo patikrų.

Per Žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo informacinę sistemą (ŽPDRI) užsakytos 13 578 paslaugos, iš jų: 12 264 žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo paslaugos, 1 310 kaimo plėtros žemėtvarkos projektų rengimo paslaugų ir 4 žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimo paslaugos.

Atliekant valstybinę žemėtvarkos planavimo dokumentų priežiūrą patikrinti 8 383 žemėtvarkos planavimo dokumentai (iš jų: 7 234 – žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektai; 968 – kaimo plėtros žemėtvarkos projektai; 8 – žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektai; 173 – žemės reformos žemėtvarkos projektai). Per 2021 metus išduota 40 316 sutikimų įsigyti žemės ūkio paskirties žemę ir sutikimų įgyti teisę valdyti juridinį asmenį ar jo dalį, kuriam nuosavybės teise

priklauso daugiau kaip 10 ha žemės ūkio paskirties žemės ir (ar) sutikimai įsigyti miškų ūkio paskirties žemės sklypą ir sutikimai įgyti teisę valdyti juridinį asmenį ar daugiau negu 20 procentų juridinio asmens akcijų (teisių, pajų), kuriam nuosavybės teise priklauso daugiau kaip 400 ha miškų ūkio paskirties žemės.

Per 2021 m. bendras suteiktas asmenims laikinai naudotis žemės ūkio veiklai vykdyti plotas sudarė 37,8 tūkst. ha, iš kurių 35,3 tūkst. ha naudoja fiziniai asmenys ir 2,5 tūkst. ha naudoja juridiniai asmenys. Lietuvos erdvinės informacijos portale (toliau – LEI portalas) nuolat teikiama (pastoviai tikslinama) erdviųjų duomenų informacija apie išduotus leidimus laikinai naudotis valstybine žeme žemės ūkio veiklai vykdyti.

Per www.epaslaugos.lt gauta 16 202 įvairūs prašymai ir 365 – per „E.pilietis“, o tai 2 kartus daugiau negu 2020 m. (asmenims teikiama 50 administracinių paslaugų). 2021 m. išaugo ir kitų vartotojų skaičius: valstybinių erdviųjų duomenų naudotojų skaičius lyginant su 2020 m. padidėjo 9 proc., o ŽPDRIS sistemos vartotojų skaičius išaugo 22 proc. Nuo 2021 m. liepos 1 d. sudaryta galimybė pareiškėjams prašymus (išduoti sutikimus) teikti elektroniniu būdu naudojantis Lietuvos erdvinės informacijos portalo www.geoportal.lt skiltyje El. paslaugos SUVA esančiomis elektroninėmis sutikimų paslaugomis.

Įgyvendinant žemės paėmimo visuomenės poreikiams ypatingos valstybinės svarbos (magistralinio kelio A5 Kaunas–Marijampolė–Suvalkai ruožui nuo 56,83 iki 97,06 km rekonstruoti) Marijampolės ir Kalvarijos savivaldybių teritorijose procedūras, NŽT priėmė 817 teisės aktų (40 teisės aktų dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams kitose teritorijose).

Valstybinės žemės apskaitos erdviųjų duomenų rinkinys viešai pradėtas publikuoti LEI portale (www.geoportal.lt) nuo 2020 m. sausio 2 d. Šie duomenys buvo atnaujinti 2021 m. sausio 1 d. ir rugpjūčio 1 d. Naudodamiesi naujai sukurtu erdviųjų duomenų rinkiniu piliečiai paprastai ir greitai gali sužinoti informaciją apie valstybei priklausančią žemę konkrečioje teritorijoje, kokios žemės naudmenos (žemės ūkio naudmenos, miškas, vandens telkiniai, keliai ir kt.) sudaro atitinkamą valstybinės žemės plotą, kuriam laikui ir kokiu pagrindu (nuoma, panauda ir kt.) suteikta teisė juo naudotis.

Pagal Valstybinio geodezinio pagrindo tvarkymo ir krašto kartografavimo 2021–2023 metų programą buvo atlikti geodezinio pagrindo parametrų tikslinimo bei valstybinių duomenų rinkinių ir žemėlapių atnaujinimo darbai – iš viso atnaujinti ir pateikti vartotojams 9 valstybiniai erdviųjų duomenų rinkiniai ir žemėlapiai (paslauga populiarė – vietoj planuotų 5 000 vnt. buvo užsakyta 6 758 vnt.)

2021 m. tęstas, 2020 m. pradėtas vykdyti Geodezinės ir kartografinės medžiagos fondo (GKMF) el. paslaugos tobulinimas – GKMF papildytas naujais geodeziniais duomenimis – LR savivaldybių vietinių geodezinių tinklų punktų koordinacių ir abrisų katalogais.

Žemės išteklių stebėsenos tikslas sistemingai stebėti, analizuoti ir prognozuoti šalies žemės išteklių naudojimo būklę, nustatyti pokyčius dėl antropogeninio poveikio, pagrįsti racionalaus žemės naudojimo ir aplinkos gerinimo priemonės, įvertinti žemės tvarkymo ir administravimo priemonių veiksmingumą ir teikti reikiamą statistinę informaciją apie žemės naudojimą bei žemės išteklių būklę. Žemės išteklių naudojimo stebėseną 10-ąją nuolatinių stebėjimo teritorijų, kurių bendras plotas – 4 000 ha, vykdoma jau penkiolika metų (2005–2020 m.). Žemės išteklių naudojimo stebėseną suteikia galimybę analizuoti žemės naudojimo pokyčius ir priimti sprendimus, pagrįstus racionalių žemėnaudų formavimu, konkurencingų ūkių kūrimu, aplinkosaugos reikalavimų įgyvendinimu, kaimo infrastruktūros plėtra bei gyvenimo sąlygų kaime gerinimu. Atliekant stebėseną kasmet rengiama metinė ataskaita, kuri viešai publikuojama. 2005–2021 žemės ūkio naudmenų naudojimo ir jų naudotojų, dirvožemio agrocheminių savybių struktūros pokyčiai, analizė, priežastys ir pasiūlymai dėl žemės išteklių naudojimo pateikti Žemės išteklių naudojimo stebėsenos ataskaitoje <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Zemes-istekliu-naudojimo-stebesena>

4 strateginis tikslas: stiprinti visuomenės sveikatą ir vartotojų apsaugą, susijusią su maisto sauga ir kokybe, užtikrinti augalų ir gyvūnų sveikatingumą ir gerovę

Šio strateginio tikslo savo kompetencijos srityje siekia ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, įgyvendindama 2021–2023 strateginį veiklos planą ir vykdydama programą „Valstybinė maisto ir veterinarijos kontrolė“.

4 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir LR atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

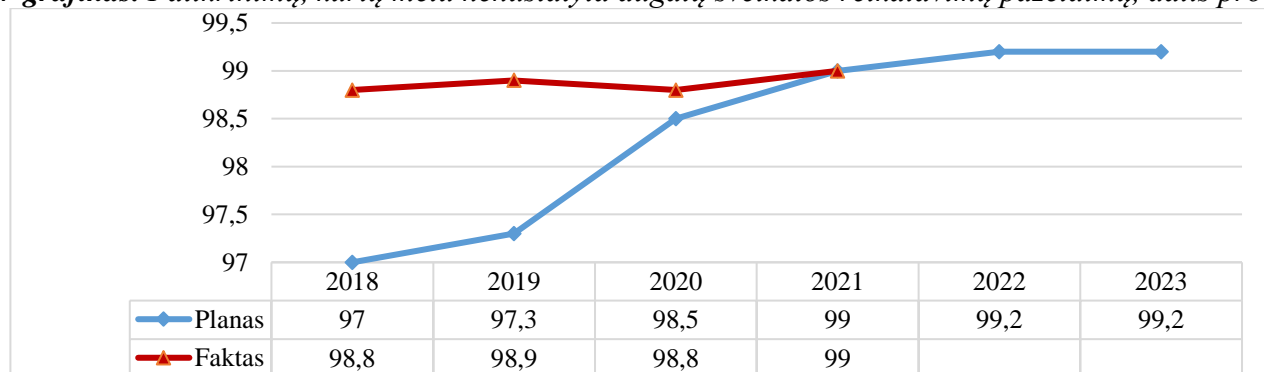
Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas*	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų dalis nuo patikslinto plano (proc.)**
04 01	Fitosanitarija, augalų dauginamosios medžiagos ir grūdų kokybės kontrolė, veislių tyrimai	7 116	7 699	7 404	96,17
Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama		109	109	84	77,06

*asignavimų pokyčiai – į 2021 biudžetinius metus perkeltos 2020 m. nepanaudotos biudžetinių įstaigų pajamos; patikslinus Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą skirta valstybės biudžeto lėšų COVID-19 pandemijos padariniams šalinti; Valstybinei augalininkystės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos perkelta lėšų iš Žemės tvarkymo ir administravimo bei erdvinės informacijos infrastruktūros vystymo programos (03 01) kompensacijoms už nepanaudotas atostogas darbuotojams išmokėti ir iš Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros skatinimo programos (01 01) žemės ūkio technikai įsigyti.

**asignavimų nepanaudojimo priežastys – gauta mažiau paraiškų negu buvo planuota; dėl COVID-19 ekstremalios padėties įvedimo nusikėlė pirkimai bei prekių ir paslaugų tiekimas; dėl karantino sumažėjo tikrinimų.

Informacija apie 4 strateginio tikslo pažangai matuoti nustatytų efekto vertinimo kriterijų planuotas ir pasiektas reikšmes:

7 grafikas. Patikrinimų, kurių metu nenustatyta augalų sveikatos reikalavimų pažeidimų, dalis proc.

Duomenų šaltinis – Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (VAT).

Atsižvelgiant į kriterijaus skaičiavimo metodiką, jų palyginti su ES vidurkiu nėra galimybių.

Nedidelė ūkio subjektų, kurie profesionaliai vykdo prekybą augalais ir augaliniais produktais, kuriems yra būtina fitosanitarinė kontrolė, kaita, ūkio subjektų sukaupta praktinė patirtis ir VAT teikiamos sistemingos konsultacijos lėmė tokį nedidelį ūkio subjektų veiklos pažeidimų lygį pastaraisiais metais. Pažymėtina ir tai, jog pradedantys veiklą vykdyti ūkio subjektai pirmaisiais veiklos metais vizituoja siekiant juos konsultuoti ir paaiškinti kiekvienu individualiu atveju galinčias kilti grėsmes pažeisti taikomus fitosanitarinius reikalavimus. Ūkio subjektams įgyvendinus VAT specialistų rekomendacijas kitais metais atliekamų patikrinimų metu dažniausiai nenustatoma veiklos pažeidimų. VAT organizuoja viešas konsultacijas, kai ūkio subjektai tiesiogiai gali kreiptis į VAT specialistus rūpimiems klausimams išsiaiškinti.

Įgyvendinant 4 strateginį tikslą – vykdyti valstybinę fitosanitarijos, augalų apsaugos, trąšų, augalų dauginamosios medžiagos, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos, grūdų ir jų produktų kokybės gerinimo politiką (įgyvendina VAT), buvo atliekami tiek LR auginamų, dauginamų augalų, gaminamų augalinių produktų ir kitų su augalais ir augaliniais produktais susijusių objektų, tiek į LR

ir ES teritoriją įvežamų, iš jos išvežamų, teritorijos viduje ir per ją tranzitu vežamų, joje sandėliuojamų, superkamų, realizuojamų augalų, augalinių produktų ir kitų objektų fitosanitariniai tikrinimai. Šie veiksmai itin svarbūs siekiant įgyvendinti bendrą ES augalų sveikatingumo politiką. 2021 m. iš viso buvo atlikta 49 851 ūkio subjektų patikrinimai (nustatyti 248 pažeidimai), vieno planinio patikrinimo vidutinė trukmė – 1 val. 05 min.

Augalų dauginamosios medžiagos ir pluoštinių kanapių auginimo bei tiekimo rinkai klausimais ūkio subjektams suteikta 355 konsultacijos žodžiu bei 140 konsultacijų raštu. Vykdam rinkai tiekiamos dauginamosios medžiagos kontrolę, buvo atlikta 132 patikrinimų, vykdam atestuotų dauginamosios medžiagos tiekėjų priežiūrą – 36 patikrinimai. Atliekant pluoštinių kanapių auginimo priežiūrą ir vykdam pluoštinių kanapių produktų kontrolę, buvo užtikrinama, kad LR teritorijoje auginamos pluoštinių kanapių veislės ir tiekiami rinkai pluoštinių kanapių produktai yra gauti iš kanapių veislių, kuriose tetrahidrokanabinolio kiekis neviršija 0,2 proc. (223 patikrinimai, 14 subjektų rasti pažeidimai). Grūdų kokybės nustatymo analizatorių tinklo funkcionavimo kontrolė leidžia ūkio subjektams grūdų pardavimo–supirkimo vietose gauti patikimus tyrimų rezultatus (patikrinta 26 grūdus superkančių ūkio subjektų, 1 įspėjimas). Atlikti 4 patikrinimai, susiję su valstybės rezervo maistinių grūdų būkle ir kokybe, ilgalaikiam saugojimui perkamų kviečių kokybės kontrolė. Valstybės rezerve saugomų grūdų kokybė yra gera.

Augalų apsaugos produktų (AAP), trąšų bei tręšiamųjų produktų (TP) sričių klausimais ūkio subjektams buvo suteiktos 2 589 konsultacijos (2 275 žodžiu ir 314 raštu). Vykdam AAP įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo ir tiekimo rinkai priežiūrą buvo atlikta 2 909 ūkio subjektų patikrinimai, o TP – 1024 patikrinimai.

Vykdam augalų apsaugos produktų registravimą (kad rinkai būtų tiekiami tik registruoti augalų apsaugos produktai, kuriuos naudojant nekyla pavojaus žmonių sveikatai, gyvūnams ir aplinkai), LR registruoti 462 AAP profesionaliajam naudojimui. 2021 metais išnagrinėti 234 prašymai ir išduoti leidimai mokslinių tyrimų ar technologinės plėtros tikslais atlikti neįregistruotų augalų apsaugos produktų eksperimentus ar bandymus.

Vykdam augalų veislių registravimą (įrašymas į Nacionalinį augalų veislių sąrašą, suteikiant teisinę apsaugą LR) – 5 augalų veislių tyrimo skyriuose, išsidėsčiusiuose 3 skirtingose Lietuvos dirvožemio ir klimato zonose, buvo atlikta 506 įvairių augalų veislių ūkinio vertingumo tyrimai – 17 augalų veislėms suteikta teisinė apsauga, tad į sąrašą buvo įrašytos 107 žemės ūkio, 2 daržovių, 2 sodo ir 2 dekoratyvinių augalų veislių.

Ūkininkams buvo suteikta galimybė sėti įvairių rūšių žemės ūkio augalų sertifikuotą, Lietuvoje ištirtų ir registruotų veislių patikrintą sėklą ir sudaromos sąlygos eksportuoti Lietuvoje išaugintą produkciją (atitinka ne tik ES, bet ir kitų valstybių reikalavimus).

Fitosanitarijos srities klausimais 2021 m. buvo suteikta 1 120 konsultacijų žodžiu ir 311 konsultacijų raštu. Pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (skyrių) specialistai patikrino 39412 importuojamus krovinius su augalais, augaliniiais produktais ir kitais susijusiais objektais, kurie buvo vežami į Lietuvą ar kitas ES valstybes. Dėl medinės pakavimo medžiagos iš viso patikrinti 30 432 kroviniai (nustatyti 274 reikalavimų pažeidimai). Atliekant augalų, augalinių produktų ir kitų objektų fitosanitarinės būklės valstybinę kontrolę, buvo atlikti 23845 patikrinimai. Į Fitosanitarinių tyrimų laboratoriją (skyrių) (toliau – FTLS) buvo pristatyta 2661 mėginys (juos sudarė 5781 laboratorinis mėginys), juos tiriant atlikti 23845 tyrimai. Atlikus eksportuojamų bei reeksportuojamų krovinių fitosanitarinius patikrinimus, išduota 51 244 produkcijos sveikatingumą patvirtinančių eksporto ir reeksporto fitosanitarinių sertifikatų (paslaugos teikimas vyko ir COVID-19 metu). Dėl bulvių žiedinio ir rudojo puvinio, mėginiai buvo paimti iš 26 888,35 t maistinių bulvių, iš jų 711,4 t buvo užkrėstos bulvių žiediniu puvinium.

Vykdam šviežių vaisių ir daržovių atitikties prekybos standartams kontrolę, 2021 metais buvo patikrintos 2188 siuntos šviežių vaisių ir daržovių, importuojamų iš ne Europos Sąjungos šalių. 97,1 proc. tikrintų vaisių ir daržovių atitiko prekybos standartų reikalavimus. Daugiausiai pažeidimų (39,4 proc. visų pažeidimų) nustatyta prekiaujant bananais, kiek mažiau – melionų (15,2 proc.) ir apelsinų. Gerinant paslaugų kokybę, visos administracinės paslaugos buvo peržiūrėtos ir atnaujintos – užtikrinta galimybė užsieniečiams patogiai naudotis ir gauti paslaugas anglų kalba, buvo vykdytas

ūkio subjektų konsultavimo įrašymas, kas leido nuolat tobulinti konsultavimo procesą. Atlikus analizę nustatyta, kad vidutinė konsultavimo kokybė 2021 metais (88 proc.) išaugo palyginti su 2020 metais (81,5 proc.).

II SKYRIUS

VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

V misija (prioritetas) – AUKŠTOS PRIDĖTINĖS VERTĖS EKONOMIKA

5.9. Projektas – ŽEMĖS IR MAISTO ŪKIO PRIDĖTINĖS VERTĖS IR KONKURENCINGUMO DIDINIMAS

5.9.1. Veiksmas. Siekiant tvariai naudoti vietinę žaliavą aukštos pridėtinės vertės inovatyvių produktų gamybai, išanalizuoti ir įvertinti vertės grandinių plėtros galimybes

Siekiant atlikti aukštos pridėtinės vertės inovatyvių (iš jų ir biogrištų) produktų sampratos žemės ir maisto ūkio sektoriuje bei inovatyvių produktų, kurių gamybai naudojamos vietinės žaliavos, vertės grandinių plėtros galimybių analizę bei įvertinimą, ŽŪM užsakymu Lietuvos socialinių mokslų centro Ekonomikos ir kaimo vystymo institutas (LSMCEKVI) vykdo tyrimą „Vietinės žaliavos panaudojimo aukštos pridėtinės vertės inovatyvių produktų gamybai tyrimas“. 2021 m. lapkričio 29 d. buvo pristatyta tarpinė mokslinio darbo ataskaita, kurioje pateiktos aukštos pridėtinės vertės produktų ir pridėtinės vertės kūrimo grandinės sampratos mikro- arba makro lygmeniu. Tarpinėje ataskaitoje akcentuojama, kad formuojant pridėtinės vertės didinimo paramos sistemą, svarbu aiškiai apibrėžti būsimų iniciatyvų rėmimo tikslus, kurie gali apimti ekonominės vertės perdalijimą tarp žemės ūkio ir kitų šakų, pirkėjo gaunamos vartojamosios produkto vertės didinimą, valstybės (regiono) pridėtinės vertės didinimą. Šiame kontekste tyrimui parinktos pridėtinės vertės rūšys yra itin svarbios strateginių tikslų nustatymui.

5.9.2. Veiksmas. Remti pažangias technologijas, skaitmeninimą ir kitus išmaniuosius verslo valdymo sprendinius, didinančius konkurencingumą ir tvarumą žemės ir maisto ūkio bei žuvininkystės srityse.

Siekiant skaitmeninės plėtros ir modernizacijos Lietuvos žemės ūkio sektoriuje ir kaimo vietovėse, parengtos „Rekomendacijos dėl pasirengimo administruoti ES paramą kaimo plėtrai po 2020 m.: Lietuvos žemės ūkio skaitmeninimas“ kuriose pagrindinės, su žemės ūkio skaitmeninimu susijusios kryptys Lietuvoje, yra nukreiptos į žemės ūkio sektoriaus pridėtinės vertės ir konkurencingumo didinimą, Žaliojo kurso tikslų įgyvendinimą, poveikio klimatui ir taršos mažinimą, tvarumo didinimą, kaimo vietovių plėtrą ir atskirties tarp regionų mažinimą, bendradarbiavimo tarp mokslininkų, konsultantų, žemdirbių ir verslo, diegiant pažangias technologijas ūkiuose skatinimą. Iniciatyvos pagal nustatytas skaitmeninimo kryptis numatomos įgyvendinti tiek BŽŪP veiklų apimtyje, tiek į pasitelkiant valstybės skaitmeninimo plėtros programos priemones. Pereinamuoju 2021–2022 m. laikotarpiu teikiant ES paramą „Investicijoms į žemės ūkio valdas“ remiamos pažangios technologijos, skaitmeninimas ir kiti išmanieji verslo valdymo sprendiniai, didinantys konkurencingumą ir tvarumą žemės ir maisto ūkyje. Prioritetas teikiamas pareiškėjams investuojantiems į pažangias ir inovatyvias technologijas, mažinančias šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) emisiją; prisidedantiems prie aplinkos taršos mažinimo; naudojantiems ir (arba) investuojantiems į įrangą, energiją gaminančią iš atsinaujinančių šaltinių; taip pat pareiškėjams investuojantiems į gamybinių procesų skaitmeninimą. Taip pat parengtas naujas plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtros kaimiškosiose vietovėse projektas „Itin spartaus ryšio infrastruktūra“. Projekto vykdytojas VšĮ „Plačiajuostis internetas“. ŽŪM, kartu su projekto vykdytojais, šiuo metu atlieka tyrimą dėl objektų parinkimo šios infrastruktūros atvedimui. ŽŪM ir jos reguliavimo srities

institucijos yra suformavusios 9 prioritetinius projektus galimus finansuoti per Ekonomikos ir inovacijų ministerijos administruojamas programas.

Inicijuotas projektas „Dirvožemio kokybės valdymo sistemos sukūrimas“. Projekto tikslas iki 2022 m. gruodžio 31 d. sukurti veiksnių sistemą, leisiančią išlaikyti ir didinti dirvožemio kokybę bei plėtoti tvarias žemės dirbimo ir augalų auginimo praktikas. Parengti efektyvaus trąšų naudojimo įrankius, siekiant mažinti augalininkystės produkcijos gamybos sąnaudas ir trąšų naudojimą. Be to, kartu su Aplinkos ministerija per 2022 m. planuojama realizuoti elektroninį tręšimo planų žurnalą Žemės ūkio ministerijos valdomoje Paraiškų priėmimo informacinėje sistemoje.

5.9.3. Veiksmas. Siekiant didinti smulkiųjų ir vidutinių ūkių gaminamos produkcijos pridėtinę vertę, jų gyvybingumą ir atsparumą bei išsaugoti gamtines ekosistemas, skatinti šiuos ūkius dalyvauti trumposiose maisto tiekimo grandinėse ir papildomai teikti paramą už pirmuosius 30 ha.

Šiuo metu parengtas Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano persikirstymo išmokos schemos projektas (pagrindinis persikirstymo išmokos schemos tikslas – padidinti smulkių ir vidutinių ūkių gyvybingumą bei konkurencingumą, mažinti pajamų atotrūkį tarp skirtingo dydžio ūkių, mokant tokiems ūkiams papildomą išmoką už pirmuosius ha) bei priemonės, skirtos trumpoms tiekimo grandinėms, kurias įgyvendinant numatoma tęsti dabartinius projektų finansavimo modelius (įprastas bendradarbiavimas tarp žemės ūkio subjektų, bendradarbiavimas kuriant trumpąją tiekimo grandinę, orientuotą į viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų (vaikų darželių, mokyklų, ligoninių ir pan.) aprūpinimą maisto produktais ir regioninių logistikos centrų vystymas), projektas.

Persikirstymo išmokos schemos projektas ir detalus aprašas buvo pristatytas viešai, gautos socialinių partnerių pastabos ir pasiūlymai, taip pat, buvo neformaliai derintas su EK. Šiuo metu visas Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano projektas, įskaitant ir persikirstymo išmokos schemą (pagal kurią nustatomas mokėjimas už pirmuosius 50 ha, diferencijuojant išmokos dydį kas 10 ha ir tik ūkiams iki 500 ha dydžio), yra oficialiai pateiktas Europos Komisijai vertinti. Siekiant nustatyti tiesioginių išmokų, taip pat ir išmokos už pirmuosius 30 ha (72,21 Eur/ha), dydžius už 2021 m. deklaruotus plotus, parengtas žemės ūkio ministro 2021 m. lapkričio 29 d. įsakymas Nr. 3D-760 „Dėl tiesioginių išmokų ir susietosios paramos už deklaruotus plotus mokėjimo 2021 m.“

Pereinamuoju laikotarpiu teikiant paramą trumpoms tiekimo grandinėms prioritetą teikti ūkiams, vykdančioms pardavimus ūkiuose, skirtinguose žemės ūkio sektoriuose pagamintų produktų tiesioginį pristatymą vartotojams, 2021 m. buvo pakeistos (supaprastintos) KPP priemonės „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“, siekiant paskatinti trumpų grandinių plėtrą tarp žemės ūkio gamintojų ir perdirbėjų, 2021 m. buvo organizuoti 2 kvietimai teikti paraiškas: liepos–rugsėjo ir lapkričio–gruodžio mėn. Per 2021 m. gauta 16 paraiškų, iš jų 1 paraiška regioniniam logistikos centro kurti.

5.9.4. Veiksmas. Skatinant žemės ūkio subjektus dalyvauti rizikos valdymo priemonių veikloje, užtikrinti šių priemonių (jų naudos) viešinimą, prireikus tikslinti esamus arba parengti naujus teisės aktus.

2021 metais parengta Kaimo plėtros programos rizikos valdymo fondų priemonė ir ja papildyta Kaimo plėtros programa (2021-12-29 KPP keitimas pateiktas Europos Komisijai).

Parengtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 17 d. nutarimas Nr. 1218 „Dėl augalų, už kuriuos mokamos tiesioginės išmokos, draudimo įmokų žemės ūkio veiklos subjektams ir draudimo įmonių išlaidų dalinio kompensavimo“ pakeitimo“, kuriuo pratęsta valstybės pagalbos priemonė – stichinės sausros atveju draudimo įmonėms valstybės kompensuojama išlaidų dalis (susidariusių mokant draudimo išmokas už nuostolius, patirtus dėl šio draudžiamąjo įvykio), tuo atveju, kai draudimo išmokų suma didesnė nei įmokėtos įmokos dauginamos iš minėtu nutarimu

nustatyto koeficiento. Priemonės nauda – didesnis pasėlių draudimo nuo stichinės sausros rizikos prieinamumas žemės ūkio veiklos subjektams.

Žemės ūkio ministro 2021 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 3D-862 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos srities „Pajamų stabilizavimo priemonės (žemės ūkio rizikos valdymo fondai)“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos įgyvendinimo taisyklės, kurios nustato priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos srities „Pajamų stabilizavimo priemonės (žemės ūkio rizikos valdymo fondai)“ paramos teikimo ir administravimo tvarką.

ŽŪM vykdo aktyviai visų žemės ūkio gamybos rizikos valdymo paramos priemonių viešinimą ir kitus veiksmus kas sąlygoja nuoseklų pareiškėjų skaičiaus šiose priemonėse augimą 974 pareiškėjai – 2019 m. 1 377 – 2020 m. iki 2 224 – 2021 m.

Skatinant žemės ūkio subjektus dalyvauti rizikos valdymo priemonių veikloje parengtos dvi mokymo programos, kuriose dalis valandų numatyta rizikos valdymo tematika, taip pat organizuoti mokymo kursai pagal atnaujintas mokymo programas, kuriuose dalyvavo 52 dalyviai.

Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“ veiklos sritį „Parama pasinaudoti konsultavimo paslaugomis“ gruodžio mėnesį suteikta 36,60 val. konsultavimo paslaugų, susijusių su rizikos valdymo fondų veikloje tematika, jomis pasinaudojo 6 ūkininkai.

5.9.5. Veiksmas. Įvertinti galimybes steigti melioracijos fondą.

Įgyvendinant šį veiksma, valstybės įmonei Valstybės žemės fondui (VŽF) buvo pavesta surinkti ir išanalizuoti statistinę informaciją apie valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos inžinerinių statinių (MIS) būklę ir lėšų poreikį blogos būklės MIS rekonstruoti pagal baseinus, pabaseinius ir kadastrines vietas. VŽF šią informaciją pateikė ŽŪM 2021-03-23 raštu. Pagal VŽF pateiktus duomenis lėšų poreikis blogos būklės MIS rekonstravimo darbams atlikti sudaro 1 001,35 mln. Eur. (2020 m. kainomis) Siekiant įsteigti melioracijos fondą, atlikta blogos būklės MIS rekonstravimo darbų finansavimo šaltinių (pamečiui) alternatyvų analizė ir parengti lėšų paskirstymo savivaldybėms kriterijai ir principai. Taip pat atlikta valstybės pinigų fondų steigimą reglamentuojančių teisės aktų peržiūra (tuo klausimu bus konsultuojamasi su Finansų ministerija).

5.9.6. Veiksmas. Tobulinti ir plėsti eksporto skatinimo struktūras bei paramos mechanizmą, didinti jų lankstumą, siekiant efektyvinti žemės ūkio, maisto pramonės ir žuvininkystės perdirbtų ir aukštos pridėtinės vertės kokybiškų, sveikų, saugių ir aplinkai draugiškų žemės ūkio ir maisto produktų eksportą, labiau atliepiant eksportuotojų poreikius bei lūkesčius.

Tobulinant ir plečiant eksporto skatinimo struktūras, žemės ūkio ministro 2021 m. gegužės 24 d. įsakymu 3D-339 „Dėl Lietuvos žemės ūkio eksporto skatinimo patarėjų tarybos sudarymo“ sudaryta Eksporto skatinimo patarėjų taryba, kurios uždavinys – patariamaisiais sprendimais prisidėti prie ilgalaikės, tęstinės bei tvarios lietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų, kaip socioekonomiškai svarbios ūkinės vertės kūrimo srities, politikos formavimo ir įgyvendinimo. Taip pat dėl sklandesnio žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimo priemonių įgyvendinimo VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūroje (KVRPA) 2021 m. įsteigtas vienas etatas, o 2022 m. planuojama įsteigti papildomai du etatus.

Didelis dėmesys skiriamas eksporto skatinimui pristatant Lietuvą kaip didelio potencialo žemės ūkio bei maisto pramonės tradicijų šalį. 2021 m. birželio 30 d. pasirašytos sutartys dėl Lietuvos aludarių gildijos pristatymo dviejų 2020 m. atrinktų informavimo ir skatinimo priemonių programų įgyvendinimui: Europos alaus informacinės ir reklaminės kampanijos Kinijoje, Japonijoje ir Pietų Korėjoje ir Informacinės ir reklaminės Europos alaus kampanijos Rusijoje, Baltarusijoje ir Ukrainoje. Taip pat užtikrinant ES paramos programų žinomumui aktyviai viešinama ir paraiškų teikimo informacija KVRPA tinklalapyje bei ŽŪM facebook‘o paskyroje paskelbtas pranešimas / straipsnis „Skatinimo priemonės žemės ūkio ir maisto sektoriui: kaip pasinaudoti“ 2021 m. gruodžio 15 d. EK

patvirtinus 2022 m. informavimo ir skatinimo priemonių žemės ūkio ir maisto sektoriuje darbų programą, 2022 m. sausio mėnesį paskelbtas kvietimas teikti paraiškas informavimo ir skatinimo programoms žemės ūkio ir maisto sektoriuje finansuoti. Šia tema gruodžio mėnesį KVIRPA tinklalapyje paskelbė pranešimą / straipsnį „Netrukus bus paskelbtas kvietimas teikti paraiškas“, kuriame detaliau supažindinama su EK patvirtinta 2022 m. darbų programa.

5.9.7. Veiksmas. Plėtoti (įskaitant ir ES paramos teikimą) kooperaciją, trumpąsias maisto tiekimo grandines, gamintojų grupių kūrimąsi ir kitas naujas bendradarbiavimo formas žemės ūkio, maisto ūkio, žuvininkystės, miškininkystės ir kitose kaimo plėtros srityse.

Siekiant įvertinti šalies kooperatyvų būklę ir teikti pasiūlymams dėl veiklos reglamentavimo gerinimo, žemės ūkio ministro 2021 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 3D-273 „Dėl Žemės ūkio ministro 2019 m. vasario 22 d. įsakymo Nr. 3D-100 „Dėl darbo grupės šalies kooperacijos būklei įvertinti ir pasiūlymams dėl veiklos reglamentavimo gerinimo pateikti“ pakeitimo“ atnaujinta darbo grupės sudėtis, įtraukiant ekologinių ūkių asociacijos, žemdirbių savivaldos, mokslo bei kitų suinteresuotų institucijų ir organizacijų atstovus. Joje svarstyti Žemės ūkio rūmų ir Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos pateiktos kooperatinėms bendrovėms (kooperatyvams) ir kooperacijos judėjimui kylančios problemos ir siūlymai, kaip jas spręsti, aptartas Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo tobulinimas. Aktyviai išdiskutavus su socialiniais partneriais parengtas Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo Nr. I-164 11, 14, 16 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas.

Taip pat sudarytos sąlygos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (KPP) priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“, pasinaudojant KPP parama, pirmą kartą sudarytos sąlygos (padidinus paramos sumą projektui) regioninio lygmens logistikos centrų kūrimui. Šie logistikos centrai galės užsiimti maisto krepšelio formavimu ir dalyvauti savivaldybių arba valstybės valdomų įstaigų, įmonių organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose, kad vartotojai gautų šviežio, sveikatai palankaus maisto iš vietos gamintojų. Galimybę kurti skirtingo ekonominio masto trumpąsias grandines bei skirtingo dydžio logistikos centrus turi ne mažiau kaip 2 ūkio subjektai, užsiimantys žemės ūkio ir maisto produktų gamyba ir perdirbimu, pateikę paraiškas paramai gauti pagal KPP priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“. Investicijoms įgyvendinti pereinamuoju programavimo laikotarpiu (2021–2022 m.) skirta 11 mln. Eur paramos lėšų.

Taip pat 2021 m. liepos 23 d. vyko Lietuvos pieno kooperatyvų šventė, dalyvavo žemės ūkio institucijų bei organizacijų atstovai, kurie pristatė planuojamą investicinę paramą pieno ūkiams ir kooperatyvams, 2021 m. gruodžio 10 d. įvyko Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų asociacijos „Kooperacijos kelias“ organizuota tarptautinė konferencija „Klimato kaita ir iššūkiai žemės ūkio kooperatyvams“, dalyvavo Lietuvos, Latvijos, Lenkijos kooperatyvų atstovai, Žemės ūkio rūmų ir kitų žemdirbiškų organizacijų bei ŽŪM atstovai. ŽŪM atstovai pristatė pranešimą dėl kooperacijos skatinimo priemonių integravimo į kaimo plėtros politiką Lietuvoje. Konferencijos metu aptarti Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano projekto tikslai, kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymas, kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) pripažinimo žemės ūkio kooperatinėmis bendrovėmis (kooperatyvais) tvarkos aprašas.

5.9.8. Veiksmas. Sukurti trumpųjų maisto tiekimo grandinių klasterį, siekiant gamintojus priartinti prie vartotojų, paskatinti vartoti vietinių, ekologiškų, smulkiųjų ir vidutinių ūkių pagamintą produkciją, taip pat įdiegti technologines priemones.

Skatinant ekologiškų ir pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų produktų, tiekiamų rinkai trumpomis maisto tiekimo grandinėmis, vartojimą parengtas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. balandžio 30 d. įsakymo Nr. 3D-267 „Dėl Ekologiškų ir pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų maisto produktų vartojimo skatinimo

ikimokyklinio ugdymo įstaigose paramos taisyklių patvirtinimo“ pakeitimas, kuriuo palengvintos sąlygos dalyvauti paramoje ir maitinti vaikus pagal kokybės sistemas pagamintais produktais. Iš viso 2021 m. skirta 1 008 tūkst. Eur biudžeto lėšų. 2021 m. per vykusius 2 šaukimus paraiškas pateikė ir paramą gavo 45 vaikų ugdymo įstaigos, kurios maitina per 7 200 vaikų. Nuo 2021 m. lapkričio 8 d. iki gruodžio 31 d. priimamos paraiškos pagalbai gauti 2022 m. (paramos laikotarpis nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.). Priemonei finansuoti 2022 m. skirta 1 176 tūkst. Eur.

Taip pat 2021 m. kviestos ikimokyklinio ir priešmokyklinio vaikų ugdymo įstaigos teikti paraiškas ir gauti paramą 2021 m. vaikus maitinti ekologiškais bei pagal nacionalinės kokybės sistemą pagamintais maisto produktais. Šiai priemonei finansuoti buvo skirta 463 tūkst. Eur. Paraiškas pateikė ir gavo paramą 15 vaikų ugdymo įstaigų.

5.9.9. Veiksmas. Parengti ir patvirtinti projektų inovatyvumo vertinimo metodiką, skiriant investicinę paramą, prioritetą teikti inovatyviems projektams.

Klimato kaitos mažinimo, vartojimo įpročių ir technologijų spaudimas lėmė, kad Europos Naujosios Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) kuri bus pradėta įgyvendinti nuo 2023 m. kompleksiniu tikslu tapo siekis – modernizuoti žemės ūkio sektorių, kaupiant žinias ir jomis dalijantis, diegiant inovacijas, gerinant skaitmeninimą žemės ūkyje bei kaimo vietovėse, skatinant praktinį jų taikymą. Šalys narės yra raginamos labiau orientotis į rinką ir didinti konkurenciją, daugiau dėmesio skirti moksliniams tyrimams, technologijoms bei skaitmeninimui, susitelkti ne į atitiktį, bet į veiklos rezultatus. Tai turi atsispindėti ir vertinant projektus.

Siekiant skirti paramą prioritetą teikiant inovatyviems projektams, 2020 m. užsakyta mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos programa „Projektų inovatyvumo vertinimo metodinės rekomendacijos“. 2021 m. Vytauto Didžiojo universiteto mokslininkų grupė pateikė ataskaitą, kurios pagrindu bus rengiama inovatyvumo vertinimo metodika. Patvirtinta metodika bus naudojama vertinant projektus, finansuojamus Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros plane numatytose priemonėse.

Projektų inovatyvumo vertinimo metodikos tikslas – pasiūlyti projektų inovatyvumo vertinimo kriterijus ir jų taikymą, tinkamą vertinti ateinančio laikotarpio BŽŪP Strateginio plano projektus bei kitus investicinius projektus, nustatant atrankos pirmumo balus ar papildomus balus už reikšmingą projektų inovatyvumą.

5.9.10. Veiksmas. Remti žemės ūkio, verslo ir mokslo bendradarbiavimo projektus (EIP), žinių perdavimo projektus, siekiant modernizuoti žemės ūkį ir užtikrinti tvarią žemės ir maisto ūkių plėtrą.

Siekiant efektyviau administruoti žemės ūkio, verslo ir mokslo bendradarbiavimo projektus (EIP), priimtas žemės ūkio ministro 2021 m. rugsėjo 22 d. įsakymas Nr.3D-596 „Dėl Europos inovacijų partnerystės veiklos grupių steigimo, jų projektų galimybių studijų rengimo ir vertinimo taisyklių, taikomų nuo 2021 metų, patvirtinimo“. Taisyklės papildytos EIP veiklos grupės steigimo nuostatomis, numatant, kad steigiant EIP veiklos grupę, gali dalyvauti fiziniai ir juridiniai asmenys, užsiimantys fizinių ir (ar) juridinių asmenų, užsiimančių žemės ūkio ir (ar) miškų ūkio veikla, konsultavimu, bei mokslininkai, neįnantys pareigų Lietuvos mokslo ir studijų institucijose (pakeitimas leidžia dalyvauti užsienio šalių tyrėjams arba mokslininkams, kurie turi sukaupe patirties, tačiau paraiškos rengimo metu neina pareigų studijų ir (arba) mokslo institucijoje); taip pat taisyklėse supaprastinti EIP veiklos grupės tinkamumo kriterijai, taikomi konsultantams. Taisyklės papildytos tematikomis, akcentuojant Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir ŽŪM strategines nuostatas atliepiančias temas (dirvožemio išteklių saugojimas, ŠESD, klimato kaita), detalizuotas EIP veiklos grupės projekto galimybių studijų vertinimas bei galutinių sprendimų dėl pritarimo (nepritarimo) EIP veiklos grupės projekto galimybių studijų įgyvendinimo įforminimas. Pagal atnaujintas taisykles yra gautos 22 EIP veiklos grupių parengtos galimybių studijos; jos šiuo metu yra teikiamos vertinti išorės ekspertams.

Vadovaujantis KPP priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos srities „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ įgyvendinimo taisyklėmis, projektų vykdytojai įsipareigoja viešinti savo EIP projekto informaciją per Lietuvos kaimo tinklą. Įgyvendinti Europos inovacijų partnerystės projektai pristatomi Lietuvos kaimo tinklo (LKT) dirbtuvėse. „LKT dirbtuvės“ – tai trumpų teminių susitikimų ciklas, reaguojant į COVID-19 pandemiją, renginių ciklas sukurtas virtualioje erdvėje naudojant e-priemonės, renginiai vyksta internetinių seminarų formatu.

Šiuo metu yra parengtas Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonių, iš jų ir intervencinės priemonės „Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje“, projektas.

5.9.11. Veiksmas. Integruoti žemės ūkio žinių ir inovacijų srityse veikiančius subjektus į bendrą sistemą (ŽŪŽIS), kurioje bus pateikiama naujausia informacija apie žemės ūkio inovacijas ir mokslinių tyrimų rezultatus bei jų komercinimo galimybes, taip pat didinti konsultantų kompetencijas ir plėsti konsultantų tinklą.

ŽŪM užsakymu yra atliekamas mokslinio tyrimas „Žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemos funkcinio modelio Lietuvoje parengimas“, 2021 m. gruodžio mėnesį buvo aptarta tarpinė ataskaita, galutinė tyrimo ataskaita bus pateikta 2022 metais. Vadovaujantis šia ataskaita, 2022 metais bus parengti teisės aktai ir sukurta ŽŪŽIS platforma.

2021 m. gruodžio mėn. pateiktas pasiūlymas Ekonomikos ir inovacijų ministerijai dėl ŽŪŽIS skaitmeninės / informacinės platformos finansavimo – tai bus visiškai nauja inovatyvi sistema, kuri savyje integruos ir patobulins jau veikiančią taikomųjų inovacijų tyrimų ir rezultatų informacinę sistemą (TITRIS), Žemdirbių mokymo ir konsultavimo informacinę sistemą (ŽMIKIS).

Atliepiant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano kompleksinį tikslą – modernizuoti sektorių, kaupiant žinias ir keičiantis jomis, diegiant inovacijas ir gerinant skaitmeninimą žemės ūkyje bei kaimo vietovėse, taip pat skatinant praktinį jų taikymą ir taip siekiant padėti Lietuvos žemdirbiams ir miško savininkams pasinaudoti ES parama, buvo parengti aprašymai šių ŽŪŽIS intervencijų: „Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje“, „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“, „Parama konsultavimo paslaugoms“, „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“.

VI misija (prioritetas) – LIETUVOS ŽALIASIS KURSAS

6.2. Projektas – TVARŪS IR PASIEKIAMMI MIESTAI

6.2.14. Veiksmas. Parengti ir priimti Žemės įstatymo pakeitimo projektą, nustatant nekilnojamojo turto plėtrą nuomojamoje valstybinėje žemėje.

2021m. priimtas Žemės įstatymo Nr.I-446 9 ir 24 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9-1 straipsniu įstatymas, kuriame nustatyta nekilnojamojo turto plėtros nuomojamoje valstybinėje žemėje galimybės ir sąlygos. Įstatyme reglamentuojama išnuomotų valstybinės žemės sklypų pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir (ar) žemės naudojimo būdo keitimo tvarka ir teisės statyti statinius išnuomotuose valstybinės žemės sklypuose tvarka: nustatyti atvejai, kai gali būti keičiama išnuomoto valstybinės žemės sklypo pagrindinė žemės naudojimo paskirtis ir žemės naudojimo būdas, paskirties ir naudojimo būdo keitimo tvarka ir sąlygas, taip pat atlyginimo už paskirties ir naudojimo būdo keitimo dydis ir mokėjimo tvarka; nustatyta atlyginimo už teisę statyti naujus ar rekonstruoti esamus statinius dydžius ir mokėjimo tvarka. Įstatymo nauda – aiškesnis statybų nuomojamoje valstybinėje žemėje reglamentavimas bei efektyvesnis valstybinės žemės naudojimo užtikrinimas.

6.4. Projektas – GAMTINIO KAPITALO APSAUGA IR TVARUS NAUDOJIMAS

6.4.20. Veiksmas. Parengti poįstatyminių teisės aktų pakeitimus dėl privalomo gyvūnų augintinių (šunų, kačių ir šėškų) ženklavimo.

Įgyvendinant Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo nuostatas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. birželio 9 d. nutarimu Nr. 423 pakeistas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. 1268 „Dėl gyvūnų, augintinių registro įsteigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir registro veiklos pradžios nustatymo“. Nutarimas papildytas naujomis nuostatomis dėl gyvūnų augintinių duomenų teikimo, įgyvendinant privalomą ženklavimą ir registravimą. Veterinarijos gydytojai ir asmenys, baigę mokymus, galės teikti kačių, šunų ir šėškų duomenis Gyvūnų augintinių registru. Taip pat įgyvendinta įstatymo nuostata dėl veisėjų veiklos registravimo Gyvūnų augintinių registre, – jie turės teikti gyvūno augintinio kergimo ar dirbtinio apvaisinimo datas. Įgyvendinant įstatymą, žemės ūkio ministro 2021 m. spalio 7 d. įsakymu Nr. 3D-631 pakeistas žemės ūkio ministro 2015 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 3D-959 „Dėl Gyvūnų augintinių ženklavimo ir registravimo taisyklių patvirtinimo“ ir privalomo kačių, šunų ir šėškų ženklavimo ir registravimo įgyvendinimo tvarka; taisyklės papildytos gyvūno augintinio kergimo ar dirbtinio apvaisinimo duomenimis.

6.4.21. Veiksmas. Parengti ir priimti Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo gyvūnų augintinių gerovės klausimai perduodami Aplinkos ministerijai.

Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte numatyta pakeisti valstybės ir savivaldybių institucijų kompetencijos gyvūnų augintinių gerovės srityje reglamentavimą, siekiant valstybės politikos gyvūnų augintinių gerovės ir apsaugos srityje formavimą, organizavimą bei kontrolę, taip pat prekybos gyvūnais augintiniais taisyklių rengimą, bendradarbiaujant su VMVT, perduoti Aplinkos ministerijos kompetencijai. Įstatymo projektas parengtas, suderintas su Vyriausybe ir pateiktas Seimui (LRV 2021 m. rugsėjo 8 d. nutarimas Nr. 725). 2021 gruodžio mėn. vykusiame Seimo Aplinkos apsaugos komiteto posėdyje projektui pritarta. 2022-01-18 Seimo posėdyje svarstymo etape įstatymo projektui pritarta.

6.4.22. Veiksmas. Skatinant įgyvendinti aukštesnius už galiojančiuose teisės aktuose nustatytus gyvūnų gerovės reikalavimus, parengti ir nustatyti moksliniu pagrindu grįstus gyvūnų gerovės vertinimo rodiklius bei sukurti specializuotas gyvūnų gerovės kontrolės ekspertų grupes.

Skatinant įgyvendinti aukštesnius už galiojančiuose teisės aktuose nustatytus gyvūnų gerovės reikalavimus, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademijoje buvo atliktas tyrimas „Gyvūnų gerovės rodiklių nustatymas ir jų taikymo metodikos parengimas ūkinių gyvūnų (vištų dedeklių, kiaulių, kailinių gyvūnų) laikymui“, parengti gyvūnų gerovės vertinimo rodikliai ir sukurta jų vertinimo metodika. Remiantis tyrimo rezultatais, 2022 m. bus įvertintos aukštesnių gyvūnų gerovės standartų taikymo galimybės.

6.5. projektas – TVARIOS ŽEMĖS ŪKIO, AKVAKULTŪROS IR MAISTO GAMYBOS SISTEMOS

6.5.1. Veiksmas. Parengti ir patvirtinti dirvožemio tvaraus naudojimo veiksnių planą bei pradėti diegti organizacines ir technines priemones.

Vienas iš strateginių Vyriausybės programos prioriteto „Lietuvos žaliasis kursas“ darbų – dirvožemiui palankus ūkininkavimas. Žemės ūkio ministro 2021 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. 3D-718 „Dėl darbo grupės sudarymo“ patvirtinta darbo grupė, kuriai pavesta parengti tvaraus dirvožemio naudojimo veiksnių plano projektą, kuriame būtų sprendžiami tokie klausimai kaip: dirvožemio taršos ir maistinių medžiagų pertekliaus mažinimas, dirvožemio erozijos mažinimas, dirvožemio organinių medžiagų kiekio didinimas, nualinto dirvožemio atkūrimas bei dirvožemio kokybės stebėsenos sistema, tvariam dirvožemiui funkcionuoti reikalingo optimalios žemės ūkio

kraštovaizdžio struktūros sukūrimo tikslų suformulavimo ir teisinių / organizacinių veiksmų bei priemonių šioms struktūroms suformuoti nustatymas, žemės ūkio naudmenose funkcionuojančių ekosistemų atkūrimo tikslų ir priemonių šioms sistemoms sustiprinti nustatymas, vietos teritorinio planavimo sprendinių žemės ūkio veikloje integravimas.

6.5.2. Veiksmas. Parengti ir patvirtinti dirvožemio stebėsenos metodiką.

Siekiant atlikti dirvožemio kokybės stebėseną, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos atliktas mokslinis darbas „Dirvožemio kokybinės būklės Lietuvoje įvertinimas ir jo kitimo stebėsenos metodikos ir modelio parengimas“; ataskaita pateikta įvertinimui ir tikslinama pagal ŽŪM sudarytos mokslinių tyrimų priežiūros komisijos pastabas. Atsižvelgiant į patikslintą mokslinio darbo galutinę atskaitą, bus sudarytas kokybės rodiklių sąrašas ir parengtas stebėsenos modelis.

6.5.3. Veiksmas. Plėsti gyvulininkystės sektoriuje pažangias technologijas, mažinančias ŠESD emisijas, oro taršą, kvapus ir paviršinio vandens taršą, gerinančias dirvožemio struktūrą ir užtikrinančias gyvūnų gerovę bei sveikatą.

Rengiant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą, numatyta parama už mažiau teršiančių galvijų veisimą, kurios tikslas yra skatinti veislių, tinkamiausių ir labiausiai prisitaikiusių Lietuvos sąlygoms, atrinkimą. Pagal šią veiklą parama bus skiriama už inovatyvių produktyvumo gerinimo priemonių diegimą ūkyje (ne mažiau kaip pusei ūkyje gimusių moteriškos lyties galvijų atlikti genominiai tyrimai). Išmoka už mažiau teršiančių galvijų veisimą apskaičiuota kaip kompensacija už ūkyje gimusių moteriškos lyties galvijų genominių tyrimų atlikimą iki 1 m. amžiaus.

6.5.4. Veiksmas. Skatinti tvarios akvakultūros plėtrą: didinti mažiau gamtos išteklių naudojančią gamybą (gamyba uždaroje akvakultūros sistemose ir atsinaujinančių išteklių energijos naudojimas), skatinti daugiau produktų auginti tvaresniais gamybos metodais (ekologinė akvakultūra ir kokybės schemas), remti aplinkos, biologinės įvairovės apsaugą ir gerinimą akvakultūros ūkiuose, taip pat kraštovaizdžio ir akvakultūros teritorijų valdymą.

Siekiant palengvinti galimybes ir skatinti akvakultūros įmones pasinaudoti teikiama parama atsinaujinančių išteklių energijos naudojimui, 2021-06-17 buvo pakeistos Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos antrojo Sąjungos prioriteto „Aplinkosaugos požiūriu tvarios, efektyviai išteklius naudojančios, inovacinės, konkurencingos ir žiniomis grindžiamos akvakultūros skatinimas“ priemonės „Produktyvios investicijos į akvakultūrą. Energijos vartojimo efektyvumo didinimas, atsinaujinančioji energija“ įgyvendinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. gegužės 6 d. įsakymu Nr. 3D-288, supaprastinant reikalavimus pareiškėjams. Kvietimo teikti paraiškas laikotarpiu buvo pateiktos dvi paraiškos, kuriose pareiškėjai, akvakultūros įmonės, prašė paramos saulės elektrinėms ir šilumos siurbliams įsigyti. Įgyvendinant šiuos projektus ir įsigyjant paraiškose numatytas investicijas, būtų didinamas energijos vartojimo efektyvumas, naudojant atsinaujinančius energijos išteklius. Nacionalinė mokėjimo agentūra prie ŽŪM (NMA) gautas dvi paraiškas įvertino teigiamai ir priėmė sprendimus skirti paramą projektams.

Siekiant sudaryti galimybę, kad gamtotvarkos planai 2021 ir 2022 m. galėtų būti finansuojami pagal Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos antrojo Sąjungos prioriteto „Aplinkosaugos požiūriu tvarios, efektyviai išteklius naudojančios, inovacinės, konkurencingos ir žiniomis grindžiamos akvakultūros skatinimas“ priemonės „Aplinkosaugos funkcijas atliekanti

akvakultūra“ įgyvendinimo taisyklės, patvirtintas žemės ūkio ministro 2021 m. liepos 30 d. įsakymas Nr. 3D-491 „Dėl žemės ūkio ministro 2015 m. spalio 6 d. įsakymo Nr. 3D-744 „Dėl Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos antrojo Sąjungos prioriteto „Aplinkosaugos požiūriu tvarios, efektyviai išteklius naudojančios, inovacinės, konkurencingos ir žiniomis grindžiamos akvakultūros skatinimas“ priemonės „Aplinkosaugos funkcijas atliekanti akvakultūra“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“.

UAB ESTEP 2021 m. spalio 1 d. pateikė „Gamtosauginių akvakultūros veiklos metodų ir formų įvertinimas Lietuvos akvakultūros ūkiuose“ galutinę ataskaitą, kurioje akcentuojama, kad susirūpinimas aplinkosauga keičia verslo sąlygas visame pasaulyje. Tvenkinių akvakultūros ūkiai ir jų infrastruktūra Lietuvoje buvo kuriami siekiant ekonominės naudos, skatinama intensyvi gamyba. Šiuo metu ir ateityje bus vis labiau akcentuojama ir tvenkinių akvakultūros teikiamų ekosisteminių paslaugų svarba, įskaitant aplinkos, biologinės įvairovės apsaugą ir gerinimą, taip pat kraštovaizdžio ir tradicinių akvakultūros zonų ypatybių valdymą. Tvenkiniuose auginamų žuvų seklios vandens sistemos patrauklios ir gyvūnams, pvz., paukščiams, kurie apsistoja juose ne tik dėl gerų mitybos sąlygų, bet ir tinkamų veisimuisi buveinių. Kita vertus, gausiai tvenkinių teritorijose besibūriuojantys paukščiai daro nuostolius akvakultūros ūkiams, kadangi naikina (sulesa, sudrasko ir pan.) auginamą žuvies produkciją, lesa pašarus.

6.5.5. Veiksmas. Siekiant mažinti cheminių pesticidų naudojimą, plėsti Integruotą kenkėjų kontrolės sistemą (didinti meteorologinių stotelių skaičių ir jose kaupiamų duomenų apimtį ir naudojimą).

Siekiant sustabdyti kenksmingųjų organizmų populiacijos vystymąsi, mažinti riziką žmonių sveikatai ir aplinkai, išauginti sveikus augalus ir kuo mažiau pažeisti ekosistemą, įrengiamos meteorologinės stotys. Iki šiol veikė 55, o 2021 m. įsigyta papildomai 12 meteorologinių stočių (stotys bus pastatytos 2022 m) su lauko, sodo, daržo augalų ligų ir kenkėjų plitimo prognozavimo modeliais. Praplėstas ir sutankintas meteorologinių stočių tinklas leis gauti patikimesnius prognozavimo duomenis dėl lauko, sodo, daržo augalų ligų ir kenkėjų plitimo. Taip pat šiais metais papildomai planuojama įsigyti dar 9 stotis.

2021 m. sukurta sąsaja stichinio meteorologinio reiškinių „šalna aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu“. Tikslas – šalies mastu gauti kuo patikimesnius duomenis įtakojančius augalų būklę, siejant su šiuo stichiniu reiškiniu, kurio rodiklis patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. D1-870 „Dėl stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo“.

Skatinant augintojus dalyvauti Integruotos kenkėjų kontrolės sistemoje, parengtas Integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės principų kontrolės kriterijų aprašo projektas ir pateiktas derinti su suinteresuotomis institucijomis.

6.5.6. Veiksmas. Parengti tręšimo planų rengimo metodiką, nustatyti privalomą tręšimo (organinėmis ir mineralinėmis trąšomis) planų parengimą ir jų įgyvendinimo kontrolę, taip pat parengti ir pradėti įgyvendinti paskatų priemones, siekiant prisidėti prie tikslo sumažinti mineralinių trąšų naudojimą bent 5 proc. iki 2024 m., palyginus su 2020 m.

Siekiant optimizuoti augalų mitybą ir užkirsti kelią dirvožemių pertrešimui ir maistinių medžiagų išplovimui į vandens telkinius, 2021 m. parengta Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Žemdirbystės instituto agrocheminių tyrimų laboratorijos Vieninga tręšimo planų sudarymo metodika.

Parengtas Tręšiamųjų produktų naudojimo reikalavimų aprašo pakeitimo projektas ir buvo paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje pakartotiniam derinimui, kurio tikslas skatinant tausesnį ūkininkavimą ir efektyvesnį išteklių naudojimą, ūkiams, kurie tręšia 30 ha ir daugiau žemės ūkio naudmenų, nustatyti privalomai tręšiamuosius produktus naudoti pagal tręšimo planą. Tręšimo planai turėtų būti sudaromi pagal tręšimo planų sudarymo metodiką. Taip pat siekiama nustatyti maksimalias normas hektarui per kalendorinius metus į dirvą bendrai patenkančio azoto (N), fosforo (P₂O₅) ir kalio (K₂O). Nustatyti, kad žemės ūkio veiklos subjektas, naudojantis tręšiamuosius produktus, pildytų Tręšiamųjų produktų naudojimo apskaitos žurnalą.

6.5.7. Veiksmas. Remti ekologinius ir kitus tvariai ūkininkaujančius ūkius, siekiant žymiai padidinti žemės ūkio naudmenų plotą, kuriame ūkininkaujama aplinkai nekenksmingais metodais, ir ūkių, dalyvaujančių įgyvendinant agrarinės aplinkosaugos priemones, skaičių.

Modeliuojant numatomas priemonės pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą, parengti intervencinės priemonės pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą „Ekologinis ūkininkavimas“ aprašo projektai (pagal I ir II ramsčius). Intervencine priemone „Ekologinis ūkininkavimas“ siekiama spręsti problemas, susijusias su gyventojų aprūpinimu kokybiškais maisto produktais, neigiamo poveikio aplinkai mažinimu, biologinės įvairovės išsaugojimu ir ekosistemų stabilumo palaikymu, nes ūkiuose, kuriuose ekologiškai ūkininkaujama, yra skatinamas draugiškas aplinkai ūkininkavimas, diegiamos gamtosauginės technologijos ir yra laikomasi agrarinės aplinkosaugos reikalavimų. Intervencinė priemonė tiesiogiai prisideda prie Europos žaliojo kurso tikslo. Taip pat yra parengta intervencinė priemonė „Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu“, kurios tikslas mažinti augalų apsaugos produktų naudojimą ir maistinių medžiagų išsiplovimą iš dirvožemio. Siekiant sumažinti paviršinių ir gruntinių vandenų taršą bei saugoti ir gerinti dirvožemio kokybę, yra parengta intervencinė priemonė „Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa“.

6.5.8. Veiksmas. Parengti ir patvirtinti teisės aktų projektus, nustatančius tvarios gamybos žemės ir maisto ūkio bei žuvininkystės sektoriuje kriterijus, siekiant įtvirtinti tvarų ūkininkavimą kaip prioritetinę kryptį.

Įgyvendinant tvarios žemės ir maisto ūkio bei žuvininkystės koncepciją, siekiant moksliskai pagrįsti ir pasiūlyti būtinus tvarumo kriterijus vertinant ūkio veiklas, 2021 m. IV ketv. pradėtas įgyvendinti mokslinis tiriamasis darbas „Tvarios gamybos žemės, maisto ūkio ir žuvininkystės sektoriuose kriterijų nustatymas, atitikimo šiems kriterijams vertinimo ir kontrolės sistemos parengimas“, kurį atliks Vytauto Didžiojo universiteto mokslininkai.

6.5.9. Veiksmas. Remti tvarias žemės dirbimo ir augalų auginimo praktikas, siekiant didinti organinės anglies išsaugojimą dirvožemyje.

Modeliuojant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano intervencines priemones, užtikrinančias tvarios žemės dirbimo ir augalų auginimo praktikas, parengti intervencinių priemonių pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą aprašų projektai, kurių tikslas išsaugoti ir didinti organinės anglies kiekį dirvožemyje. Šiam tikslui pasiekti numatytos šios intervencinės priemonės: „Tarpiniai pasėliai“, „Daugianarių pasėlių auginimas“, „Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis“, „Eroduotos žemės keitimas pievomis“.

6.5.10. Veiksmas. Remti priemonės kraštovaizdžio elementams, kurie turtingi biologinės įvairovės, ir skirti dirvožemio erozijos prevencijai, kurti, siekiant iki 2024 m. bent 4 proc. žemės ūkio naudmenų panaudoti kraštovaizdžiui įvairinti.

Modeliuojant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemones, užtikrinančias tvarios žemės dirbimo ir augalų auginimo praktikas, parengtas intervencinės priemonės „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“ pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą projektas, kurios tikslas – atkurti tradicinę mozaikišką kraštovaizdį. Intervencinę priemonę sudaro šios veiklos: „Esamų kraštovaizdžio elementų tvarkymas“, „Naujų žolinių elementų įkūrimas ir tvarkymas“ ir „Naujų medėjančių elementų sodinimas“.

6.5.11. Veiksmas. Vykdyti daugiamečių pievų ir ganyklų plotų kontrolę ūkio lygiu ir prireikus užtikrinti atkūrimo veiksmų įgyvendinimą.

Žemės ūkio ministro 2021 m. gruodžio 29 d įsakymu Nr. 3D-872 „Dėl žemės ūkio ministro 2016 m. sausio 29 d. įsakymo Nr. 3D-40 „Dėl Daugiamečių ganyklų arba pievų atkūrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ atsisakyta atkūrimo eiliškumo, patikslintos sąvokos, atsisakyta draudimo atkurti pievą tame pačiame plote, prailgintas atkūrimo laikotarpis, sukurtas reikalaujamų atkurti pievų žemėlapis.

6.5.12. Veiksmas. Remti pelkių atkūrimą durpžemiuose, siekiant mažinti ŠESD išmetimus ir didinti ŠESD absorbcijas.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo (RRF) priemonėje „Naujos kartos Lietuva“ ŽŪM, kartu su Energetikos, Ekonomikos ir inovacijų, Aplinkos ir Susisiekimo ministerijomis dalyvauja Žaliosios pertvarkos komponente. Buvo nuspręsta, jog iš 4 ŽŪM teiktų investicijų pasiūlymų iš RRF bus finansuojama viena, skirta šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) absorbcijos pajėgumų didinimui. Šios investicijos tikslas – sumažinti ŠESD išmetimus iš buvusių nusausių degradavusių durpynų, atkuriant šiuose plotuose pelkėdaros procesus, didinti jų ŠESD absorbcinį potencialą, kartu vykdant ir ekstensyvią ūkinę veiklą bei sudarant palankias prielaidas biologinės įvairovės buveinėms. Iki 2026 m. planuojama atkurti apie 8 tūkst. ha šlapynių (pažeistų durpžemių) žemės ūkio naudmenose, kaip numatyta ir Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021–2030 m. Bendras Lietuvos durpžemių plotas yra apie 371,15 tūkst. ha, todėl suplanuota 16 mln. Eur investicija atkurtų apie 2,16 % šio ploto. Ilgalaikeje 30 metų perspektyvoje bendras ŠESD kiekio sumažinimas, įgyvendinus šią priemonę, galėtų siekti apie 2,5 mln. t CO₂ ekvivalentų.

Atkurtų šlapynių teritorijose gali būti leidžiama ūkinė veikla, kuri nekenkia atkurtos šlapynės išsaugojimui, pavyzdžiui, nuimant antžeminę biomasę šienaujant ir (arba) ganant gyvulius, kai tam yra palankios sąlygos (tai apims ir paludikultūrą). Ši investicija bus bandomasis projektas naujoms ūkininkavimo veikloms išbandyti atkurtuose durpžemiuose (pilotinis anglies ūkininkavimo – angl. carbon farming – projektas). Numatoma, jog atlikus investiciją, pareiškėjai vykdys tęstinius įsipareigojimus už atkurtų šlapynių priežiūrą, gaudami kompensacines išmokas naujuoju programiniu laikotarpiu pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane numatytą priemonę.

Šiuo metu yra parengtas ir suderintas su Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba prenotifikacijos tekstas, taip pat rengiamas paramos taisyklių projektas, kuris bus pateiktas Europos Komisijai derinti, taip pat šiuo metu yra rengiamas paramos taisyklių projektas.

6.5.13. Veiksmas. Parengti ir įgyvendinti apleistų žemės plotų tvaraus naudojimo veiksmų planą, kuriuo siekiama išlaikyti tolesnį tvarų žemės naudojimą.

Parengti ir derinami Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. kovo 29 d. įsakymo Nr. 3D-130/1D-144 „Dėl miško įveisimo ne miško žemėje“ pakeitimo“ projektas ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2012 m. gegužės 8 d. įsakymo Nr. D1-409/3D-331 „Dėl Medžių savaiminukais apaugusios ne miško žemės inventorizacijos ir įtraukimo į apskaitą tvarkos aprašo“ pakeitimo“ projektas, kuriais būtų siekiama mažinti apleistus žemės plotus didinant šalies miškingumą. Atsisakius perteklinių administracinių reikalavimų, bus sumažinta administracinė našta, kas skatins asmenis mažinti apleistus žemės plotus apželdinant juos mišku. Projektai nustatytą tvarkas, pagal kurias bus paprasčiau apleistus žemės plotus, apaugusius medžių savaiminukais, įtraukti į miško žemės apskaitą arba šiuos plotus panaudoti tolimesniam miškų įveisimui.

Priėmus minėtus projektus, bus sprendžiama dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Žemės valdų struktūrų gerinimo ir apleistų žemės plotų mažinimo 2022–2025 metų programos patvirtinimo“ projekto rengimo, atsižvelgiant į apleistų žemių mažėjimą, kurį paskatins palankesnės sąlygos šalies miškingumo didinimui.

6.5.14. Veiksmas. Atnaujinti nacionalinę maisto produktų kokybės sistemą reglamentuojančius teisės aktus, siekiant įtraukti sveikatai palankios mitybos, tvarios gamybos aspektus.

Parengtas ir su socialiniais partneriais suderintas žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Nacionalinės maisto kokybės sistemos patvirtinimo“ projektas, kuris notifikuotas Europos Komisijai (2021/670/LT). Jame pagrindinis dėmesys skiriamas reikalavimų nacionalinės kokybės produktams aktualizavimui, atsižvelgiant į šiuolaikinius tvarumui išskeltus tikslus, socialinių partnerių pateiktus pasiūlymus ir 2020 m. atliko žemės ūkio, maisto ūkio ir žuvininkystės mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos projekto „Nacionalinės žemės ūkio ir maisto kokybės sistemos analizė ir tobulinimo rekomendacijų parengimas“ išvadas.

6.5.16. Veiksmas. Parengti ir priimti maisto klastojimo kontrolę ir pažeidimų nagrinėjimą reglamentuojančių teisės aktų projektus, išplėsti laboratorinių tyrimų spektrą ir sustiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą, siekiant mažinti maisto produktų klastojimą.

Siekiant įgyvendinti maisto klastojimo kontrolę, pakeistas VMVT direktoriaus 2013 m. liepos 19 d. įsakymas B1-487 „Dėl Produktų tiekimo rinkai ribojimo priemonių taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (VMVT direktoriaus 2021 m. rugsėjo 28 d. įsakymas B1-747 „Dėl Produktų tiekimo rinkai ribojimo priemonių taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo), kuriuo nustatyta VMVT priimamų sprendimų dėl galimai suklastoto, suklastoto maisto tiekimo rinkai ribojimo priemonių taikymo tvarka.

Nacionaliniame maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institute (NMVRVI) molekulinės biologijos ir genetiškai modifikuotų organizmų tyrimų skyriuje yra įdiegti ir atliekami žuvies rūšies nustatymo barkodavimo metodu, gyvūninių komponentų – galvijų, kiaulių, arklių nustatymas realaus laiko PGR metodu tyrimai. Siekiant išplėsti laboratorinių tyrimų spektrą, molekulinės biologijos ir genetiškai modifikuotų organizmų tyrimų skyriuje planuojama akredituoti avių, vištienos ir kalakutienos aptikimui mėginiuose skirtus realaus laiko PGR metodus. Tuo tikslu, 2021 m. gegužės mėnesį buvo sudalyvauta „Fapas“ (Food analysis performance assessment scheme) organizuotuose

tarplaboratoriniuose palyginamuosiuose tyrimuose, gautas teigiamas įvertinimas, leidžiantis validuoti ir įteisinti aukščiau minėtus tyrimų metodus.

NMVRVI Molekulinės biologijos ir GMO tyrimų skyriuje 2021-12-21 SDP G.15 (6 leidimas) „Gyvūninės kilmės komponentų nustatymas realaus laiko PGR metodu“ papildytas naujais parametrais (Avių DNR aptikimas, Vištų DNR aptikimas, Kalakutų DNR aptikimas) ir nauji parametrai įtraukti į lanksčią akreditacijos sritį.

VII misija (prioritetas) – DARNI LIETUVOS REGIONŲ PLĖTRA

7.3. projektas – GYVYBINGAS KAIMAS

7.3.1. Veiksmas. Parengti ir priimti Žemės įstatymo pakeitimo įstatymo projektą – nustatyti prioritetą jauniems ūkininkams nuomoti valstybinę žemę.

LR Vyriausybė 2021 m. birželio 9 d. nutarimu Nr.434 pritarė ŽŪM parengtam Žemės įstatymo pakeitimo projektui ir jį pateikė Seimui. Įstatymo projektu siekiama pakeisti šiuo metu galiojančio Žemės įstatymo nuostatą dėl valstybinės žemės nuomos, suteikiant pirmumo teisę išsinuomoti valstybinę žemę jauniems ūkininkams (ūkininkams iki 40 metų). Taip pat projektu siūloma panaikinti Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą draudimą valstybinės žemės patikėtiniams, suvaržyti daiktines teises, nustatant išimtį iš šio draudimo, ir taip suteikiant teises valstybinės žemės patikėtiniams sudaryti sandorius dėl žemės servitutų nustatymo. NŽT Įstatymo projektu siekiama suteikti teisę administraciniu aktu nustatyti servitutus valstybinės žemės sklypams, kurie patikėjimo teise valdomi valstybinės žemės patikėtinių ir nėra nei išnuomoti, nei suteikti neatlygintinai.

Tačiau 2021-09-15 LRS Teisės ir teisėtvarkos komiteto klausymuose buvo nepritarta Įstatymo projekto nuostatai, kad pirmumo teisę išsinuomoti valstybinę žemę suteikiama jauniems ūkininkams iki 40 metų amžiaus, kaip galimai prieštaraujantiai Konstitucijos 29 straipsniui, todėl šiuo metu svarstomos galimybės dėl naujo įstatymo projekto rengimo.

7.3.2. Veiksmas. Siekiant pritraukti jaunus žmones į žemės ūkį, išnagrinėti galimybes ir pateikti pasiūlymus dėl skatinamųjų finansinių priemonių taikymo ūkiui (įskaitant žemę) įsigyti.

Siekiant pritraukti jaunus žmones į žemės ūkį, išnagrinėtos galimybės ir pateikti pasiūlymai dėl skatinamųjų finansinių priemonių taikymo ūkiui (įskaitant žemę) įsigyti. Atsižvelgiant į SSGG analizę, *ex ante* vertinimo ir finansinių priemonių *ex ante* vertinimo rezultatus, Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane numatyta galimybė įsikūrimo išmoką jauniems ūkininkams derinti su lengvatine paskola.

7.3.3. Veiksmas. Parengti Sumaniųjų kaimų plėtros koncepciją, siekiant paskatinti sumanią ir darnią vietos plėtrą, didinti kaimo patrauklumą, paremti bandomuosius sumaniuosius kaimus.

Atliktas mokslinis tyrimas „Tyrimas dėl sumaniųjų kaimų koncepcijos įgyvendinimo Lietuvoje“. Gautas tyrimo galutinės ataskaitos projektas, kuris pateiktas derinti Vidaus reikalų ministerijai. 2022 m. sausio 5 d. suorganizuotas tyrimo galutinės ataskaitos projekto pristatymas ir aptarimas su Vidaus reikalų ministerija, Vietos veiklos grupių tinklu, Lietuvos kaimo bendruomenių sąjunga, Verslo darbdavių konfederaciją ir mokslo atstovais. Tyrime pateiktos išvados / siūlymai: pateikta sumanaus kaimo apibrėžtis, nustatyti pagrindiniai sumanaus kaimo bruožai, apibūdintos prielaidos sumaniam kaimui formuoti, pasiūlytos sumaniųjų kaimų projektų kryptys, LEADER metodo taikymo prielaidas ir pasiūlyti sumanumo ir projektų poveikio matavimai principai.

7.3.4. Veiksmas. Remti kaimo vietovių vietos plėtros strategijas, orientuotas į vietos poreikius, ypač į užimtumo didinimą, gyvenimo kokybės kaime gerinimą ir aplinkos tausojimą, ypatingą dėmesį skiriant antrinio panaudojimo ir maisto švaistymo mažinimo iniciatyvoms.

Paramos kaimo vietovių ir dvisektorėms vietos plėtros strategijoms įgyvendinti bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu pereinamuoju laikotarpiu (2021 m. ir 2022 m.) skyrimo ir skaičiavimo metodika parengta ir patvirtinta žemės ūkio ministro 2021 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 3D-236 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. rugpjūčio 20 d. įsakymą Nr. 3D-647 „Dėl Paramos vietos plėtros strategijoms įgyvendinti bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu skyrimo ir skaičiavimo metodikų patvirtinimo“ pakeitimo“. Šioje metodikoje nustatyti papildomų lėšų pereinamuoju laikotarpiu skyrimo vietos plėtros strategijoms įgyvendinanti principas – vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pažangos lygis, kuris matuojamas pagal fizinį, finansinį rezultatyvumą ir naujų darbo vietų kūrimo rodiklio pasiekimo lygį (visų trijų rodiklių reikšmės turi būti pasiektos ne mažiau 70 proc. nuo pirminio vietos plėtros strategijos tikslo).

Siekiant atlikti 49 vietos plėtros strategijų pakeitimą ir papildomų rodiklių nustatymą, atliktas duomenų sukaupimas, inicijuoti vietos plėtros strategijų pakeitimai dėl papildomų lėšų integravimo į vietos plėtros strategijas ir jų įgyvendinimo pratęsimo. Atitinkamai suplanuoti papildomi rezultatų rodikliai. Priimti sprendimai dėl papildomų lėšų skyrimo vietos plėtros strategijoms įgyvendinti. Papildomomis lėšomis numatoma finansuoti 300 vietos projektų ir jais sukurti 275 naujas darbo vietas (skaičiuojant viso etato ekvivalentu).

Taip pat parengtas 2023–2027 m. strateginio plano priemonės LEADER modeliavimo projektas, kuris toliau tobulinamas, ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonės aprašo projektas.

III SKYRIUS

KITŲ PLANAVIMO DOKUMENTŲ (NURODOMA KOKIŲ) ĮGYVENDINIMAS

ŽŪM įgyvendina arba prisideda įgyvendinant Tarpinstitucinius veiklos planus:

TVP 23 2014–2020 m. nacionalinės plėtros programos horizontaliojo prioriteto „Sveikata visiems“ tarpinstitucinis veiklos planas

2021 m. prie tarpinstitucinio veiklos plano „Sveikata visiems“ ministerija prisidėjo įgyvendindama priemonę: „Skatinti vaisių ir daržovių bei pieno ir pieno produktų vartojimą vaikų ugdymo įstaigose“. Šiai priemonei buvo skirta 5,24 mln. Eur, panaudota 3,5 mln. Eur, paramą gavo 226 061 gavėjų. „Skatinti ekologiškų ir pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų produktų gamybą“. Šiai priemonei buvo panaudota apie 30 mln. Eur., parama suteikta daugiau negu 255 tūkst. ha. ploto.

TVP 37 Vystomojo bendradarbiavimo tarpinstitucinis veiklos planas

ŽŪM atstovai dalyvavo nuotoliniu būdu vykusiame Lietuvos–Kazachstano dvišalio bendradarbiavimo 13-jame tarpvyriausybines komisijos posėdyje, apsikeitė informacija bei bendradarbiavimo galimybėmis žemės ūkio srityje – 246,56 Eur.

Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyboje lankėsi Azerbaidžano Maisto saugos departamento ir Maisto saugos instituto atstovai, su kuriais buvo pasidalinta ekspertine patirtimi, aptartos tolesnio bendradarbiavimo galimybės – 574,79 Eur.

2021 m. ŽŪM sumokėtas JT Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) narystės mokestis – 247 491,1264 Eur (apskaitoma 83 % sumos) .

2021 m. VAT sumokėti mokesčiai:

Tarptautinėje sėklų tyrimo asociacijoje (ISTA) – 9 691,20 Eur;

Europos ir Viduržemio jūros baseino šalių augalų apsaugos organizacijoje (EPPO) – 29 470 tūkst. Eur;

Tarptautinės ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos Žolių ir ankštinių augalų, kryžmažiedžių ir kitų aliejinių pluoštinių augalų bei javų sėklos schemose –29 470 Eur.

TVP 39 Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo 2019–2021 metų tarpinstitucinis veiklos planas

Visoje Lietuvos teritorijoje veikiančios 49 vietos veiklos grupės (toliau – VVG) per LEADER programą 2021 m. suplanavo šiuos projektus:

Pagal 1.1.1 priemonę „Remti nevyriausybinę organizacijų (toliau – NVO) įgyvendinamų ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų ugdymo, turiningo laisvalaikio užimtumo atostogų metu projektus, naudojant ES investicinių fondų (toliau – ESF) lėšas, ir sukurti mechanizmą finansavimui tęsti, pasibaigus finansavimo iš ESF laikotarpiui“, Plane buvo numatyta 2021 m. skirti 500 tūkst. Eur asignavimų. 2021 m. prisidedant prie šio Plano priemonės įgyvendinimo pagal KPP priemonę „LEADER programa“, buvo finansuota 17 vietos projektai, kuriems įgyvendinti skirta 282 tūkst. Eur paramos suma. Per 2018–2021 m. laikotarpį iš viso buvo finansuota 113 vietos projektų, kuriems įgyvendinti skirta 2 607 tūkst. Eur paramos suma. Atkreiptinas dėmesys dėl COVID-19 pandemijos, kadangi dalis priemonių, įgyvendinamų pagal kaimo vietovių ir dvisektorių vietos plėtros strategijas, skirtų šioms veikloms finansuoti, buvo nukeltos vėlesniam laikui dėl galimos rizikos infekcijai plisti ir apribojimų, taikomų susibūrimams.

Pagal 3.3.1 priemonę „Remti projektus, kuriais kuriamos senyvo amžiaus žmonių priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos kaimo vietovėse“ Plane buvo numatyta 2021 m. skirti 500 tūkst. Eur asignavimų. 2021 m. prisidedant prie šio Plano priemonės įgyvendinimo pagal KPP priemonę „LEADER programa“, buvo finansuota 5 vietos projektai, kuriems įgyvendinti skirta 189 tūkst. Eur paramos suma. Per 2018–2021 m. laikotarpį finansuota 43 vietos projektų, kuriems įgyvendinti skirta 2 244 tūkst. Eur paramos. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal šią priemonę suplanuoti rodiklio nėra galimybių, kadangi vietos projektai inicijuojami pagal kaimo vietovių ir dvisektorių vietos plėtros strategijas, įgyvendinamas vadovaujantis principu „iniciatyva iš apačios į viršų“, tad vietos projektų turinį ir temas planuoja bendruomeninės organizacijos, kitos NVO.

Pagal 3.4.2 priemonę „Remti jaunimo, su jaunimu dirbančių organizacijų ir bendruomenių projektus, skirtus vyresnio amžiaus žmonėms kaimiškose vietovėse“ Plane buvo numatyta 2021 m. skirti 300 tūkst. Eur asignavimų. 2021 m., prisidedant prie šio Plano priemonės įgyvendinimo pagal KPP priemonę „LEADER programa“, buvo finansuotas 1 vietos projektas, kuriam įgyvendinti skirta 6 tūkst. Eur paramos suma. Per 2018–2021 m. laikotarpį finansuota 27 vietos projektai, kuriems įgyvendinti skirta 647 tūkst. Eur paramos. Atkreiptinas dėmesys, kad vietos projektai inicijuojami pagal kaimo vietovių ir dvisektorių vietos plėtros strategijas, įgyvendinamas vadovaujantis principu „iniciatyva iš apačios į viršų“, tad vietos projektų turinį ir temas planuoja bendruomeninės organizacijos, kitos NVO.

TVP 49 Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 m. programos įgyvendinimo 2020–2022 m. tarpinstitucinis veiklos planas

Įgyvendinant 1.1.4 priemonę „Tobulinti esamą valstybės ar savivaldybės nekilnojamojo turto pardavimo ir pagal tokį sandorį įgyjamos teisės į valstybinės žemės sklypą realizavimo tvarką, kad būtų užkirstas kelias formaliais pagrindais įgyti teisę į valstybinės žemės sklypą ir jame vykdyti su pirmine paskirtimi ar naudojimu būdu nesusijusią veiklą, kad parduodamo nekilnojamojo turto kaina ir (ar) jam eksploatuoti skirto žemės sklypo nuomos arba pardavimo kaina būtų nustatoma atsižvelgiant į nekilnojamojo turto plėtros potencialą“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 699 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 9 d. nutarimo Nr. 260 „Dėl naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos“ pakeitimo“ pakeistos Naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos taisyklės (su šios priemonės įgyvendinimu tiesiogiai susiję 13 ir 35 p. pakeitimai). Be to, įgyvendinant priemonę, buvo parengta Kitos paskirties valstybinės žemės sklypų, parduodamų ar išnuomojamų ne aukciono

būdu, administravimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2020 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 3D-40 „Dėl Kitos paskirties valstybinės žemės sklypų, parduodamų ar išnuomojamų ne aukciono būdu, administravimo metodikos patvirtinimo“.

Kita informacija

Žemės ūkio ministro valdymo srities Valstybės valdomų įmonių ir viešųjų įstaigų 2021 m. planuoti ir pasiekti rodikliai pateikiama ataskaitos 1 priede (pridedama).

ŽŪM koordinuoja 2021–2025 m. Tautinio paveldo produktų valstybinės apsaugos veiksmų planą. Informacija apie nurodytų tarpinstitucinių programų įgyvendinimą pateikiama ataskaitos 2 priede (pridedama).

PRIDEDAMA. 11 lapų.

VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ PLANUOJAMI PASIEKTI PAGRINDINIAI VEIKLOS RODIKLIAI

1 lentelė. Valstybės valdomų įmonių planuojami pasiekti pagrindiniai veiklos rodikliai

Eil. Nr.	Valstybės valdomos įmonės pavadinimas*	Rodiklio pavadinimas	2021 m. rodiklių reikšmės	
			Planas	Faktas
1.	UAB „Šilutės polderiai“	Nuosavo kapitalo grąža, proc.	6,0	13,0
2.	AB „Jonavos grūdai“	Nuosavo kapitalo grąža, proc.	4,5	8,1
3.	UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondas	Grynasis pelningumas, proc.	4,0	23,5
		Įvykdytų garantinių įsipareigojimų kredito įstaigoms bei finansinės nuomos (lizingo) bendrovėms ir suteiktų garantijų santykis, proc.	≤ 5	1,29
		Suteiktos finansinės paslaugos žemės ūkio veiklos subjektams, naudojantis finansinėmis priemonėmis, žemės ūkio subjektų skaičius	350	766
4.	UAB „Genetiniai ištekliai“	Nuosavo kapitalo grąža, proc.	2,7	2,8
		Iš kiekvienos apsiėriavusios ėriavedės gauti ne mažiau kaip 1,3 ėriuko	1,32	1,32
		Penėjimui atrinktų avinukų skaičius, vnt.	120	126
5.	UAB „Panevėžio veislininkystė“	Nuosavo kapitalo grąža, proc.	7,51	-10,77
6.	UAB „Lietuvos žirgynas“	Grynasis pelningumas, proc.	0,48	2,75
		Bendrovėje veisiamų ir auginamų genetinių išteklių programos lietuviškų veislių arklių skaičius, vnt.	537	537
		Išlaikyti <i>ex situ</i> reproduktorių spermą, šiaudelių vnt.	18772	18772
7.	AB „Lietuvos veislininkystė“	Nuosavo kapitalo grąža, proc.	5,3	8,5
		Bulių spermos gamyba, tūkst. dozių	140	143
		Įsigyti aukštos veislės buliukų, vnt.	10	18
8.	UAB „Šilutės veislininkystė“	Nuosavo kapitalo grąža, proc.	1,38	-32,85
		Mokumo rodiklis, proc.	1,8	2,2
9.	UAB „Pieno tyrimai“	Nuosavo kapitalo grąža, proc.	3,2	5,1
		Pardavimo apimtis 1 vidutiniam sąlyginiam darbuotojui, tūkst. Eur	24,3	26,9
		Atliktų įprastinių pieno tyrimų skaičius, tūkst. vnt.	3 111	3 102
10.	AB „Kiaulių veislininkystė“	Grynasis pelningumas, proc.	2,4	-73,6
		Kontroliuojamų veislinių kiaulių skaičius, vnt.	40 200	32 570
		Paršavedės įvertinimas pagal palikuonių penėjimosi ir mėsines savybes, įvertintų paršavedžių skaičius, vnt.	181	116
11.	VĮ Distancinių tyrimų ir	GRPK rinkinio užsakymų skaičius, vnt.	920	973
		LitPOS naudotojams suteiktų paslaugų skaičius, mln.	0,95	0,98

Eil. Nr.	Valstybės valdomos įmonės pavadinimas*	Rodiklio pavadinimas	2021 m. rodiklių reikšmės	
			Planas	Faktas
	geoinformatikos centras „GIS-Centras“	Suteiktų LEI portalo paslaugų skaičius, mln. per metus	3,8	3,8
		TIIS naudotojams suteiktų paslaugų skaičius, tūkst.	65	49,2*
12.	VĮ Valstybės žemės fondas	Komerciniai žemėtvarkos bei geodezijos darbai, mln. Eur	2,55	2,74
		Nuosavo kapitalo grąža, proc.	3,2	4,2
		Pardavimo ir paslaugų apimtis vienam įmonės darbuotojui (vidutiniam sąlyginiam darbuotojui eurais / metai) (vidutinis sąlyginis darbuotojų skaičius) eurais	10 000	15 943
		Parengtos bei Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos teritoriniams skyriams, taip pat fiziniams bei juridiniams asmenims perduotos žemės sklypų kadastro duomenų bylos (bylų skaičius)	4050	3201
		Metinis pardavimų grynas pelningumas (grynojo pelno santykis su pardavimų pajamomis)	1,3	2,02
13.	VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras	Pardavimo ir paslaugų apimtis 1 vidutiniam sąlyginiam darbuotojui, tūkst. Eur	3,7	3,8
		Laiku įvykdytų naudotojų pateiktų prašymų ir užklausų dalis nuo bendro skaičiaus, proc.	95	99
		Paršavedės įvertinimas pagal palikuonių penėjimosi ir mėsines savybes, įvertintų paršavedžių skaičius, vnt.	180	244

* TIIS naudotojams suteiktų paslaugų skaičius – 65 tūkst., buvo planuotas kaip pilnų metų rodiklis. TIIS veikė tik 6 mėn., t. y. nuo 2021 m. liepos 1 d., todėl siekiamas rodiklis yra / t. b. 32,5 tūkst.

**VIEŠŪJŲ ĮSTAIGŲ, KURIŲ SAVININKĖ YRA VALSTYBĖ, ARBA KAI VALSTYBĖ
TURI 50 PROC. IR DAUGIAU BALSŲ VISUOTINIAME DALININKŲ SUSIRINKIME,
PLANUOJAMI PASIEKTI PAGRINDINIAI VEIKLOS RODIKLIAI**

2 lentelė. Viešųjų įstaigų, kurių savininkė yra valstybė, arba kai valstybė turi 50 proc. ir daugiau balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, planuojami pasiekti pagrindiniai veiklos rodikliai

Eil. Nr.	Viešosios įstaigos pavadinimas	Strateginis tikslas arba programos tikslas	Rodiklio pavadinimas, mato vnt.	2021 m. rodiklių reikšmės		
				Planas	Faktas	
1.	VšĮ „Ekoagros“	Išlaikyti teikiamų paslaugų kokybę	Klientų, patenkintų įstaigos veikla, skaičiaus išlaikymas. Įstaigos veikla patenkintų klientų, proc.	≤ 90	99	
		Pareiškėjų skaičiaus Lietuvoje išlaikymas ir naujų pritraukimas	Sviečiamieji renginiai esamiems ir potencialiems pareiškėjams, visuomenei, vnt.	≤ 20	23	
2.	VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra	Skatinti žemės ūkio ir maisto produktų eksportą tarptautinėse rinkose	Tarptautinių parodų, kuriose organizuojamas Lietuvos žemės ūkio ir maisto pramonės pristatymas ir verslo misijų skaičius, vnt.	7	11	
		Efektyvus žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo priemonių vykdymas	Pieno ir pieno gaminių bei vaisių ir daržovių vartojimo skatinimas vaikų ugdymo įstaigose – paramos gavėjų skaičius, vnt.	220 000	226 061	
			Eksporto ir importo licencijų sistemos administravimas – gautų ir suadministruotų paraiškų kiekis, proc.	100	100	
			Didinti žemės, maisto ir miškų ūkio konkurencingumą, sukurti galimybes ekonominės veiklos kaime įvairinimui ir gyvenimo kokybės kaime gerinimui, puoselėti esamas gamtines, žmogiškąsias ir kitas vertybes	Žemės ūkio ir kaimo plėtros dalyvių, teigiamai įvertinusių mokymo naudą, dalis, proc.	88	90,67
				Formaliojo ir neformaliojo tęstinio profesinio mokymo naujų ir atnaujintų programų derinimas ir tvirtinimas, proc.	100	100

2021–2025 METŲ TAUTINIO PAVELDO PRODUKTŲ VALSTYBINĖS APSAUGOS VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMO 2021 METAIS ATASKAITA

Tautinio paveldo produktų valstybinė apsauga vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymu. 2012 m. konkretūs tautinio paveldo produktų apsaugos veiksmai buvo suplanuoti Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 m. programoje, kurios priemonių tęstinumą nuo 2021 metų užtikrina 2021–2025 m. tautinio paveldo produktų valstybinės apsaugos veiksmų planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2021 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. 3D-582 „Dėl 2021–2025 m. tautinio paveldo produktų valstybinės apsaugos veiksmų plano patvirtinimo“ (toliau – Veiksmų planas). Tautinio paveldo produktų valstybinę apsaugą užtikrina LR Vyriausybė, Žemės ūkio ministerija (ŽŪM), VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra, savivaldybės ir kitos institucijos.

Lietuvoje ratifikuotoje UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijoje nematerialus kultūros paveldas apibrėžiamas kaip „ilgainiui nusistovėjusi veikla, vaizdai, išraiškos formos, žinios, įgūdžiai, taip pat su jais susijusios priemonės, objektai, žmogaus veiklos produktai ir su jais susijusios kultūros erdvės, kuriuos bendruomenės, grupės ir kai kuriais atvejais pavieniai žmonės pripažįsta savo kultūros paveldo dalimi. Šį nematerialų kultūros paveldą, perduodamą iš kartos į kartą, bendruomenės ir grupės nuolat atkuria reaguodamos į savo aplinką, į sąveiką su gamta ir savo istorija, ir jis joms teikia tapatybės ir tęstinumo pojūtį, taip skatindamas pagarbą kultūrai įvairovei ir žmogaus kūrybingumui.“

Europa ieško ne panašumo tarp tautų, o savitumo. Tautinis paveldas – ideali tautos savitumo išraiškos forma. Šiandieniniame kontekste tradiciniai amatai virsta patrauklia alternatyva, vis labiau įsigalinčiai, bet vis dėlto pasitikėjimą prarandančiai vartotojiškai kultūrai. Tad visuomenė natūraliai ima itin vertinti tradicinius amatus. Juolab, kad jie gražiai dera su šiaudien ypač madingomis ekologijos, natūralumo ir kitomis idėjomis. Tai savo ruožtu skatina gamintojus gaminti ir rinkai teikti būtent tokiais savybėmis pasižyminčius produktus.

Siekdama užtikrinti tautinio paveldo produktų valstybinę apsaugą, išsaugoti sukauptą tradicinių amatų patirtį ir tautinio paveldo produktus, kaip neatsiejamą Lietuvos etninės kultūros dalį, bei pritaikyti juos aktualiems poreikiams, ŽŪM yra sudariusi sąlygas tradiciniams amatininkams kurti, pristatyti ir populiarinti tautinio paveldo produktus. Vykdoma tautinio paveldo produktų plėtros stebėseną, tęsiamas tautinio paveldo produktų, tradicinių mugių, tradicinių amatų mokymo programų, tradicinių amatų meistrų atestavimas ir sertifikavimas, tautinio paveldo veiklai finansuoti teikiama ES ir nacionalinė parama.

Veiksmų plane numatyti 5 uždaviniai, kuriems įgyvendinti suplanuota 21 priemonė (veiksmai). 2021 metais ŽŪM lėšomis buvo įgyvendinamos 8 priemonės (žr. 1 lentelė).

1 lentelė. Veiksmų plano asignavimų panaudojimas 2021 metais (ŽŪM lėšos)

Tikslo, uždavinio ir priemonės pavadinimas	2021 m. asignavimai (tūkst. Eur)		
	Planuoti	Išmokėti	Išmokėjimo procentas
NPP uždavinys, kodas ir pavadinimas 1.14. Didinti žemės ūkio, maisto pramonės, žuvininkystės sektoriuose sukuriama pridėtinę vertę bei konkurencingumą. Prideda: NPP uždavinys, kodas ir pavadinimas 4.6. Atgaivinti visuomenei reikšmingą kultūros ir tautinį paveldą ir didinti jo naudojimą visuomenės poreikiams.			
Tikslas – plėtoti valstybės pagalbą, skatinančią tautinio paveldo produktų išsaugojimą, kūrimą ir realizavimą			
1 Uždavinys: Tęsti tautinio paveldo produktų sertifikavimo procesą			

1.1. Veiksmas: koordinuoti sertifikavimui pateiktų ir (arba) sertifikuotų gaminių, augalų, gyvūnų ir jų produktų atitikties tradicijai vertinimą	34,0	6,824	20
2 Uždavinys: Teikti valstybės pagalbą tradiciniams amatininkams ir Europos Sąjungos paramą tradicinių amatų centrams			
2.1. Veiksmas: teikti valstybės pagalbą tradicinių amatininkų projektams įgyvendinti pagal Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisyklės	162,0	137,1	85
2.2. Veiksmas: kompensuoti tradicinių amatininkų, kurių gaminiai pripažinti A kategorijos tautinio paveldo produktais, sertifikavimo išlaidas	6,0	0,9	15
2.3. Veiksmas: skirti valstybės stipendijas tradicinių amatų meistrams, tradiciniams amatininkams ir tradicinio amato pameistriams	18,0	18,0	100
2.4. Veiksmas: teikti ES paramą tradicinių amatų centrų kūrimui ir plėtrai	300,0	79,7	27
4 uždavinys: Populiarinti tautinio paveldo produktus ir jų kūrėjus			
4.5. Veiksmas: organizuoti sėkmingiausiai dirbančio tradicinio amatininko ir tradicinių amatų centro apdovanojimus kasmetinėje konferencijoje	8,0 5,00 (KVIRPA asignavimai)	8,0 5,25 (KVIRPA)	100 105
4.6. Veiksmas: organizuoti tradicinius amatus populiariančius renginius / seminarus (KVIRPA asignavimai)	0,8	0,14	18
4.8. Veiksmas: atnaujinti tautinio paveldo interneto svetainę ir koordinuoti jos priežiūrą.	12,0	11,1	93
5 uždavinys: Vykdyti tyrimus ir studijas, susijusių su tradicinių amatų išsaugojimu			
5.2. Veiksmas: Organizuoti studijas / tyrimus apie tradicinių amatų situaciją, Tradicinių amatų centrų veiklą ir tautinio paveldo produktų valstybinės apsaugos priemonių veiksmingumą	10,0	10,9	109
Iš viso Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų (ŽŪM lėšos):	550,0	272,5	50
Valstybės biudžeto lėšos	250,0	192,8	77*
ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	300,0	79,7	27**

* Dalis valstybės biudžeto lėšų nepanaudota dėl ekstremalios situacijos ir karantino šalyje: kai kurie renginiai buvo atšaukti, veiklos negalėjo būti vykdomos, todėl pareiškėjai dalį lėšų grąžino NMA; vangiau vyko ir sertifikavimo procesas, amatininkai sertifikavimui teikė mažiau gaminių.

** ES lėšų Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programos veiklos sričiai „Tradicionių amatų centrų plėtra“ skirta 2,3 mln. Eur, šiuo metu išmokėta 88% (2,05 mln. Eur) skirų lėšų. 2021 m. buvo mokamos lėšos besibaigiantiems projektams pagal ankstesnių metų paraiškas. 2021 m. vyko dar vienas paraiškų rinkimas (kuriam skirta 300 tūkst. Eur), gautos 7 paraiškos, kurios šiuo metu yra vertinamos. Planuojama išmokėti beveik visas Programoje numatytas lėšas (97%).

Veiksmų plano įgyvendinime dalyvauja ne tik ŽŪM, bet ir kitos institucijos (ministerijos, savivaldybės, Tradicinių amatų centrai ir kt.). Institucijų pasiekimų rezultatai pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. Veiksmų plano vertinimo rodiklių pasiekimo lygis 2021 m.

Uždavinio, veiksmo pavadinimas	Vertinimo rodiklis	Atsakinga institucija	Vertinimo rodiklio reikšmė		
			Planas	Faktas	Rezultatyvumas, %
Tikslas – plėtoti valstybės pagalbą, skatinančią tautinio paveldo produktų išsaugojimą, kūrimą ir realizavimą					
1 uždavinys. Tęsti tautinio paveldo produktų sertifikavimo procesą					
1.1. Koordinuoti sertifikavimui pateiktų ir (arba) sertifikuotų gaminių, augalų, gyvūnų ir jų produktų atitikties tradicijai vertinimą	Sertifikuotų tautinio paveldo produktų skaičius per metus	ŽŪM	50	30	60
	Tautinio paveldo produktų kūrėjų skaičius per metus	ŽŪM	20	26 ¹	130
	Atestuotų tradicinių amatų meistrų skaičius per metus	ŽŪM	7	9	128

¹ Nurodytas tautinio paveldo produktų kūrėjų, sertifikavusių tautinio paveldo produktus, skaičius per metus. Į šį skaičių įskaičiuoti ne tik nauji amatininkai, bet ir pripažinti tradiciniai amatininkai, sertifikuojantys kitus produktus.

	Sertifikuotų tradicinių amatų neformaliojo mokymo programų skaičius per metus	ŽŪM	2	2	100
2 uždavinys. Teikti valstybės pagalbą tradiciniams amatininkams ir ES paramą tradicinių amatų centrams					
2.1. Teikti valstybės pagalbą tradicinių amatininkų projektams įgyvendinti pagal Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisykles	Finansuotų projektų, susijusių su tautinio paveldo produktų plėtra, skaičius per metus	ŽŪM	50	49	98
	Galutinių pagalbos gavėjų skaičius	ŽŪM	80	72	90
2.2. Kompensuoti tradicinių amatininkų, kurių gaminiai pripažinti A kategorijos tautinio paveldo produktais, sertifikavimo išlaidas	Tradicinių amatininkų, gavusių valstybės pagalbą A kategorijos tautinio paveldo produktų sertifikavimo išlaidoms kompensuoti, skaičius	ŽŪM	15	15	100
2.3. Skirti valstybės stipendijas tradicinių amatų meistrams, tradiciniams amatininkams ir tradicinio amato pameistriams	Asmenų, gavusių valstybės stipendijas, skaičius per metus	ŽŪM	6	6	100
2.4. Teikti ES paramą tradicinių amatų centrų kūrimui ir plėtrai	ES lėšomis finansuotų tradicinių amatų centrų kūrimo/plėtros projektų skaičius per metus	ŽŪM	4	3 ²	75
2.5. Teikti valstybės paramą projektams, skatinantiems tautinio paveldo produktų išsaugojimą ir populiarinimą	Lietuvos kultūros tarybos finansuojamų priemonių (sričių, programų), per kurias galėtų būti finansuojami projektai, skaičius	KM, LKT	8	9 ³	113
3 uždavinys. Plėtoti ir koordinuoti tradicinių amatų mokymus					
3.1. Organizuoti tradicinių amatininkų kvalifikacijos tobulinimo mokymus	Suorganizuotų kvalifikacijos kėlimo mokymų tradiciniams amatininkams skaičius per metus	LNKC	2	2 ⁴	100
		TAC	11	5 ⁵	10
	Kvalifikacijos kėlimo mokymuose dalyvavusių tradicinių amatininkų skaičius per metus	LNKC	70	100 ⁶	143
		TAC	90	39 ⁷	43
3.2. Vykdyti mokymus pagal Žemės ūkio ministerijos sertifikuotas tradicinių amatų mokymo programas	Tradicinių amatų mokymo programų, pagal kurias buvo vykdomi mokymai, skaičius per metus	TAC	22	8 ⁸	36
	Asmenų, dalyvavusių tradicinių amatų mokymuose pagal sertifikuotas tradicinių amatų mokymo programas, skaičius	TAC	210	149 ⁹	71

² Finansuoti 3 projektai: Panevėžio rajono Eriškių kultūros centras, Utenos kraštotyros muziejus, Trakų krašto kultūros ir amatų asociacija. 2021 m. vyko vienas paraiškų rinkimas, tačiau paraiškos dar vertinamos NMA.

³ Lietuvos kultūros taryba 2021 metais finansavo 9 priemones (programas), per kurias galėtų būti finansuojami projektai, skatinantys tautinio paveldo produktų išsaugojimą ir populiarinimą: 1. LKT individualių stipendijų konkursą; 2. Programą „Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): kultūros vertybių restauravimas ir tyrimai“; 3. Autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos programą; 4. Etninės kultūros programą; 5. Kūrybinių bendruomenių iniciatyvų programą; 6. Mažųjų Lietuvos kultūros sostinių programą; 7. Tęstinių mėgėjų meno renginių programą; 8. Strateginį meno kūrėjų organizacijų finansavimą; 9. Tolygios kultūrinės raidos programą.

⁴ Įvyko žiedimo mokymai Utenos Vytauto Valiušio muziejuje (tarptautinio keramikų simpoziumo kontekste) ir nuotoliniame seminare amatininkams apie projektų rašymą siekiant populiarinti savo amatą.

⁵ Šiaulių r. TAC – 1: 2021 m. rugpjūčio 17–18 dienomis Šiaulių r. savivaldybės etninės kultūros ir tradicinių amatų centre vyko kvalifikacijos kėlimo mokymai „Keramikos dienos“. Molėtų krašto TAC ir TAC „Meniškas kaimas“ – 2 (keramikos seminarai). Kelmės TAC – 2: akmenskaldystės, puodininkystės, audimo mokymai, nuotoliniai tradicinių amatų ir muzikavimo kursai.

⁶ Žiedimo mokymuose dalyvavo 20, projektų rašymo seminare – 80 dalyvių.

⁷ Rokiškio r. 3 amatininkai kėlė kvalifikaciją: Alė Deksnienė, Violeta Jasinevičienė, Gita Kolosovienė. Šiaulių r. TAC – 12. Palangos m. sav. – 2. Molėtų krašto TAC ir TAC „Meniškas kaimas“ – 8. Kelmės TAC – 12. Kaišiadorių r. TAC – 2.

⁸ Alytaus r. Pivašiūnų TAC – 2 mokymo programos: „Tradicinių rinktinių juostų audimas“ (mokymus vedė audėja Renata Žiūkienė); „Džūkiškos bulvinės bandos“ (Stasė Čizauskienė). Molėtų r. TAC „Meniškas kaimas“ – 1 keramikos mokymo programa. Anykščių r. TAC – 3. Varėnos r. Dargužių TAC – 1. Kaišiadorių r. TAC – 1.

⁹ Alytaus r. Pivašiūnų TAC – 4. Anykščių r. TAC – 14. Varėnos r. Dargužių TAC – 30. Molėtų r. TAC „Meniškas kaimas“ – 6. Kaišiadorių r. TAC – 95.

3.3. Demonstruoti tradicinius amatus ir organizuoti edukacinius užsiėmimus	Tautinio paveldo produktų kūrėjų, demonstruojančių tradicinius amatus tradicinių amatų centruose, skaičius per metus	TAC	150	135 ¹⁰	90
	Tradicinių amatų meistrų, vedusių tradicinių amatų edukacinius užsiėmimus vaikams ir jaunimui, skaičius per metus	TAC	70	63 ¹¹	90
	Tradicinių edukacinių užsiėmimų vaikams ir jaunimui skaičius	TAC	1130	1880 ¹²	166
	Vaikų ir jaunimo, dalyvavusių tradicinių amatų edukaciniuose užsiėmimuose, skaičius	TAC	13800	25953 ¹³	188
3.4. Skatinti tradicinių amatų centrų ir tradicinių amatų meistrų įsitraukimą į neformaliojo švietimo ugdymą	Tradicinių amatų edukacinių paslaugų, finansuotų Kultūros paso lėšomis, skaičius per metus	ŠMSM, LMNŠC	1450	1576 ¹⁴	109

¹⁰ **Alytaus r. Pivašiūnų TAC** - 5: rinktinių juostų audėja Renata Žiūkienė; dzūkiškų bulvinių bandų gamintoja Stasė Čižauskienė; pynėja Rasa Aleksandravičienė; kepėja Asta Kisielienė; audėja Dalia Jusienė. **Rokiškio r. TAC** - 8: pynėja Augenija Ruželienė, vilnos vėlėjai Violeta Jasinevičienė, Alė Deksnienė ir Kęstutis Deksnys, karpytoja Gita Kolosovienė, šaukščius Vidmantas Zakarka, audėja Genė Šimėnienė, audėja ir pynėja Alė Gegelevičienė. **Kėdainių r. TAC** - 5: Birutė Šinkūnienė, Loreta Steponavičienė, Jūratė Atkočiūnienė, Dalė Urbienė, Arūnas Gaučas. **Raseinių krašto istorijos muziejus** - 6: Vilnos vėlimas, Dailioji keramika, Audimas, Siuvimas, Juostų audimas. **Palangos m. sav.** -1: demonstruotas audimo amatas seminare Lietuvos liaudies buities muziejuje. **Jonavos krašto muziejus** - 8: amatininkų dalyvavimas Jonavos m. renginiuose (Joninėse ir Sutartinių festivalyje „Sutarysma“), Jonavos kultūros centro krašto muziejaus projektuose. **Kelmės TAC** - 10: drožybos, akmenkaldystės, audimo, siuvimo, duonos kepimo, pieno apdirbimo, karpymo, puodininkystės, apeiginio giedojimo, tradicinio muzikavimo amatininkai. **Kaišiadorių r. TAC** - 11. **Kretingos muziejaus TAC** - 17: TAC veikloje dalyvavo 17 amatininkų. Į etnokultūrinius renginius, mugės buvo kviečiami ir kiti tradiciniai amatininkai, tautodailininkai, kurių Kretingos r. yra 31. Veikloje dalyvavo Kretingos rajono tautodailininkų klubo „Vėrpstė“ nariai. Amatininkai savo gaminius pristatė ir realizavo prie Amatų centro įkurtuose stacionariuose prekybiniuose nameliuose. **Varėnos r. Dargužių TAC** - 5. **Rietavo** - 1. **Anykščių** - 10. **Utenos r. TAC „Svirnas“** - 8. **Šiaulių r. TAC** - 9. **Prienu r. TAC** - 3. **Pagėgių sav.** - 10. **Molėtų krašto TAC ir TAC „Mėniškas kaimas“** - 9. **Vilniaus m. etnokultūros centre** surengi 9 tautinio paveldo produktų kūrėjų tradicinių amatų demonstracijos-mokymai: karpiniai, šiaudiniai sodai, kulinarinis paveldas, muilo gamyba, kiaušinių marginimas ir kt.

¹¹ **Alytaus r. Pivašiūnų TAC** - 2: dzūkiškų bulvinių bandų gamintoja Stasė Čižauskienė; Užgavėnių kaukių, skulptūrų, šaukštų, kaušų, medinių žaislų gamintojas. **Rokiškio r. TAC** tradicinių amatų meistrė (1) Gita Kolosovienė vedė karpymo amato edukacinius užsiėmimus vaikams. **Utenos r. TAC „Svirnas“** - 8: Anelė Araminienė, Elena Kiškienė, Domantas Žilėnas, Aleksandra Stasytėnė, Jolita Juneliūnienė, Odeta Bražėnienė, Jolita Levčėnienė, Vytautas Valiušis. **Kėdainių r. TAC** - 3: Birutė Šinkūnienė, Loreta Steponavičienė, Jūratė Atkočiūnienė. **Jonavos krašto muziejus** - 2 amatininkai dalyvavo Jonavos kultūros centro krašto muziejaus projekte „Medžio kultūra“ (Finansuotas Lietuvos kultūros tarybos). **Raseinių krašto istorijos muziejus** -3 (audėja, juostų audėja, siuvėja). **Kelmės TAC** - 10: edukacinius užsiėmimus vedė akmenkaldystės, drožybos, audimo, siuvimo, pynimo, duonos kepimo, pieno apdirbimo, karpymo, puodininkystės, apeiginio giedojimo, tradicinio muzikavimo amatininkai. **Kretingos muziejaus TAC** - 7 tradicinių amatų meistrai edukacijose vaikus ir jaunimą mokė kepti ruginę duoną, gaminti karamelinus saldinius, lipdyti ir dekoruoti keramikos dirbinius, nusivelti rankdarbi, iš augalinių arba gyvulinių riebalų gaminti natūralų muilą, austi rankinėmis staklėmis, virti gilių kavą. **Anykščių r. TAC** - 4. **Šiaulių r. TAC** - 3. **Prienu r. TAC** - 3. **Pagėgių sav.** - 4. **Varėnos r. Dargužių TAC** - 5. **Molėtų krašto TAC ir TAC „Mėniškas kaimas“** - 5. **Kaišiadorių r. TAC** - 3.

¹² **Rokiškio r. TAC** - 80. **Šiaulių r. etninės kultūros ir tradicinių amatų centre** vyko 198 edukaciniai užsiėmimai: Lipdymas iš molio vaikams, suaugusiems; Sausos vilnos vėlimas vaikams, suaugusiems; Kiaušinių marginimas vašku vaikams, suaugusiems; Juostų pynimas vaikams, suaugusiems; Kalėdinių žaislų varstymas iš šiaudų vaikams, suaugusiems; Individualūs žiedimo iš molio užsiėmimai; Mezgimo, nėrimo užsiėmimai suaugusiems; Edukacinė programa „Medžio drožybos paslaptys“ vaikams, suaugusiems. **Utenos r. TAC „Svirnas“** - 13: „Vilnos vėlimas“, „Škaplierių audimas“, „Puodžiaus akademija“, „Žaislininkystė:judantieji žaislai“, „Šventiniai meduoliai“, „Verpimas“. **Kėdainių r. TAC** - 527 edukacijos: „Juostų pynimas“, „Skudurinė“, „Pynimas iš vytelių“, „Margučiai“, „Karpinukai“, „Drožyba“, „Keramika“, „Vėlinukas“. Kultūros paso programos: „Medžio drožybos edukacija“, „Juostų pynimo edukacija“, „Vilnos vėlimas“, „Lietuvių liaudies keramika“, „Ką gali vytelė“. Neformaliojo vaikų švietimo 5 programos: „Vilnos kelias“, „Juostų pynimas“, „Vytelių pynimas“, „Lietuvių liaudies keramika“, „Medžio drožyba“. **Kretingos muziejaus TAC** - 406 edukaciniai užsiėmimai buvo vedami šiomis temomis: „Kalėdinis meduolis“, „Laiko mašina šimtmečių atgal“, „Kretingos dvaro saldaininė“, „Kretingos dvaro kepiniai“, „Natūralaus muilo gamyba“, „Juodoji keramika“, „Rankdarbiai iš vilnos“, „Mano močiutės kraičio skrynija“, „Gilės nuotykių virtuvėje“, „Ilgas lino gyvenimas“; vyko audimo mokymai pagal projektą „Poška staklės naujajai gryčioj“ (audimo amato mokėsi 8 Kretingos r. merginos ir moterys). **Kauno r. sav.** - 11 edukacinių užsiėmimų vaikams ir jaunimui Kauno r. muziejuje Raudondvario dvare ir jo filialuose - Tado Ivanausko Obelynės sodyboje - memorialiniame muziejuje, Antano ir Jono Juškų etninės kultūros muziejuje, Babtų kraštotyros muziejuje TAC Biliūnų kaime. **Jonavos kultūros centro krašto muziejuje** - 250. **Molėtų krašto TAC ir TAC „Mėniškas kaimas“** - 61. **Varėnos r. Dargužių TAC** - 31. **Kelmės TAC** - 30. **Raseinių krašto istorijos muziejus** -14. **Anykščių r. TAC** - 100. **Alytaus r. TAC** - 55. **Šiaulių r. TAC** - 198. **Prienu r. TAC** - 15. **Kaišiadorių r. TAC** - 45. **Vilniaus m. etnokultūros centre** surengti 44 edukaciniai užsiėmimai vaikams ir jaunimui: karpiniai, verbos, kiaušinių marginimas, juostų gamyba ir kt.

¹³ **Anykščių r. TAC** - 1500. **Rokiškio r. TAC** - 800. **Kėdainių r. TAC** - 2484. **Alytaus r. TAC** - 1343. **Utenos r. TAC** - 234. **Šiaulių r. TAC** - 1186. **Raseinių krašto istorijos muziejus** -143. **Raseinių krašto istorijos muziejus** - 5596. **Prienu r. TAC** - 356. **Varėnos r. Dargužių TAC** - 846. **Kauno r. sav.** - 207. **Kelmės TAC** - 300. **Molėtų krašto TAC ir TAC „Mėniškas kaimas“** - 1250. **Vilniaus m. etnokultūros centre** - 103. **Kaišiadorių r. TAC** - 949. **Kretingos muziejaus TAC** - 8656: didžiąją dalį edukacinių užsiėmimų dalyvių skaičių sudarė 6-13 metų vaikai (65 proc.), 25 proc. - 14-18 m. vaikai ir jaunimas bei 10 proc. - suaugusieji ir šeimos su vaikais. Užsiėmimuose dalyvavo vaikų ir jaunimo grupės iš Kretingos, Skuodo, Plungės, Telšių, Šilutės, Šilalės, Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Raseinių, Rokiškio, Mažeikių, Kėdainių, Marijampolės ir kt., o daugiausiai lankytojų sulaukta iš kaimyninių Klaipėdos ir Gargždų rajonų bei Palangos miesto.

¹⁴ Finansuotos Kultūros paso (KP) programos pagal sritis: amatų centrų- 455 KP paslaugos, maisto paveldas ir gamyba (duonos, grūdo, sūrio, medaus kelias ir pan.) - 357 KP paslaugos, keramikos meistrų - 512 KP paslaugų, kitų meistrų (kalvystė, pynimas iš vytelių, juostų audimas, žaislų gamyba, vilnos vėlimas ir pan. - 252 programos mokinių grupėms.

materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo srityje		TAC	120	342 ¹⁵	285
3.5. Organizuoti virtualius tradicinių amatų mokymus / pristatymus, pasitelkiant naujausias technologijas ir socialinius tinklus	Suorganizuotų virtualių tradicinių amatų mokymų/pristatymų skaičius	LNKC	4	13 ¹⁶	325
		TAC	50	57 ¹⁷	114
	Dalyvių, dalyvavusių virtualiuose mokymuose, skaičius per metus	LNKC	1500	436 ¹⁸ +29942	
		TAC	1000	10209 ¹⁹	1021
4 uždavinys. Populiarinti tautinio paveldo produktus ir jų kūrėjus					
4.1. Integruoti informaciją apie tautinio paveldo produktus ir jų kūrėjus turizmo sektoriaus informaciniuose šaltiniuose	Parengtų ir paskelbtų turizmo žemėlapių apie lankytinas tradicinių amatininkų dirbtuves Lietuvoje skaičius per metus	ŽŪM, LKTA, EIM	-		
4.2. Reprezentuoti Lietuvą nacionalinėse ir tarptautinėse turizmo, žemės ir maisto ūkio specializuotose	Lietuvą reprezentuojančiuose renginiuose dalyvavusių tautinio	ŽŪM	10	0 ²⁰	0
		LNKC	10	11 ²¹	110
		Savivaldybės	100	52 ²²	52

¹⁵ **Rokiškio r.** TAC – 4 tradicinių amatų edukacinės programos: pynimo, puodininkystės, drožybos amatų bei Velykų ir Kalėdų tradicijų. **Šiaulių r.** etninės kultūros ir tradicinių amatų centre – 39: „Lipdymas iš molio“ 1–4 kl. mokiniams; „Lipdymas iš molio“ 5–8 kl. mokiniams; „Kursėnų molis ir karaliai“ 9–12 kl. mokiniams; „Lietuviško šiaudo paslaptys“ 1–4 kl. mokiniams; „Velykinio margučio ornamentai“ 2–5 kl. mokiniams; „Molio meistro dirbtuvėje“ 1–12 kl. mokiniams. **Utenos r.** TAC „Svimas“ – 9: „Žaislininkystė: judantieji žaislai“, „Popieriaus karpiniai“. **Kretingos** muziejaus TAC – 127 KP edukaciniai užsiėmimai buvo vedami pagal 5 programas: „Laiko mašina šimtmečiu atgal“, „Kretingos dvaro saldaininė“, „Kretingos dvaro kepiniai“, „Natūralaus muilo gamyba“, „Juodoji keramika“, „Rankdarbiai iš vilnos“. **Molėtų r.** TAC „Meniškas kaimas“ – 2. **Kėdainių r.** TAC – 9: „Juostų pynimo edukacija“ - 2, „Ką vytelė gali“ - 1, „Vilnos vėlimas“ - 4, „Lietuvių liaudies keramika“ - 2. **Kelmės** TAC – 4: tradicinė grafika, puodininkystė, audimas, tradicinis muzikavimas. **Jonavos** kultūros centro krašto muziejaus į Kultūros paso programą yra įtraukęs 18 tradicinių amatų edukacinių programų, 7 iš jų – nuotolinės. **Anykščių r.** TAC – 108. **Prienų r.** TAC – 2. **Kaišiadorių r.** TAC – 20.

¹⁶ Surengti 2 virtualūs tradicinių mokymai, skirti Lietuvos ir pasaulio lietuvių bendruomenių auditorijai: „Margučių marginimas vašku“ (tiesiogiai dalyvavo 100 asmenų, stebėjo dar 139 asmenys, įrašą LNKC Youtube ir Facebook paskyroje peržiūrėjo 11 000 žiūrovų) ir „Lietuvių tautinis kostiumas“ (tiesiogiai stebėjo 197 dalyviai, 2204 peržiūrų). 2 virtualios amatų pamokos: „Margučio marginimas“ (6257 peržiūrų), „Bumblės pynimas“ (1246 peržiūros). Parengti ir publikuoti 9 virtualūs pristatymai: 3 filmai, pristatantys į Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą įrašytas amatų tradicijas: „Kuršių marių burvalčių vėtrungių gamyba“ (133 peržiūros), „Mažosios Lietuvos delmonai“ (121 peržiūros), „Šiaudinių sodų tradicija“ (605 peržiūros). Virtualioje „Aukso vainikas 2020“ paroda pristatomi respublikinės parodos dalyvių tautodailės dirbiniai (1058 peržiūros). 5 edukaciniai video pristatymai: „Žemaitės tradiciniai žieminiai drabužiai“ (2070 peržiūrų), „Suvalkietės tradiciniai žieminiai drabužiai“ (1934 peržiūros), „Dzūkijos tradiciniai žieminiai drabužiai“ (1159 peržiūros), „Lietuvininės tradiciniai žieminiai drabužiai“ (960 peržiūrų), „Žemaičių tradiciniai žieminiai drabužiai“ (938 peržiūrų). Visos virtualios priemonės publikuojamos LNKC Youtube paskyroje (<https://www.youtube.com/user/LLKCKkanalas>).

¹⁷ **Kėdainių r.** TAC: 16 virtualių edukacijų Kėdainių krašto muziejaus TAC Arnetų name socialinio tinklo Facebook tinklapyje. **Alytaus r.** Pivašiūnų TAC – 5: „Dzūkijos bulvinės bandos“, „Kūčių kepimas“, „Mielinių blynų kepimas“, „Užgavėnių kaukių gaminimas“, „Kiaušinių marginimas“. **Jonavos** kultūros centro krašto muziejaus Facebook paskyroje – 5 videosužetai apie Jonavos krašto sertifikuotus amatininkus. **Šiaulių r.** TAC – 1. **Kelmės** TAC – 13. **Vilniaus m.** etninės kultūros centre – 17 virtualių tradicinių amatų mokymų: Karpiniai, Užgavėnių kaukių gamyba, šiaudinių sodų rišimas, verbų rišimas, kulinarinis paveldas ir kt.

¹⁸ 436 asmenys virtualiuose mokymuose dalyvavo realiu laiku. Mokomieji vaizdo įrašai iš viso sulaukė 29 942 peržiūrų. Mokymus ir pristatymus iš viso stebėjo 30 378 asmenys.

¹⁹ **Kėdainių** krašto muziejaus TAC Arnetų name socialinio tinklo Facebook tinklapyje peržiūrų skaičius – 51760. **Alytaus r.** TAC – 150. **Šiaulių r.** TAC – 150. **Jonavos** kultūros centro krašto muziejaus – 60. **Kelmės** TAC – 3800. **Vilniaus m.** etninės kultūros centre – 289.

²⁰ Dėl pandemijos nacionalinių ir tarptautinių renginių nevyko.

²¹ 2 tautodailininkės (Vida Sniečkuvienė ir Bronė Surdokienė) dalyvavo nuotoliniame Baltijos šalių forume „Baltica-web“, 1 sodų rišimo meistrė – mokymuose Italijoje, 3 keramikai (V. Valiušis, Eugenijus Čibenskas ir Egidijus Radvenskasis) – tarptautiniame keramikų simpoziume Leliūnuose (Utenos r.), 5 meistrė – juvelyrė Karolina Buivydytė, medžio drožėjas Viktoras Raibužis, kryždirbys Saulius Lampickas, karpinių meistrė Sigita Dacienė, kryždirbys Saulius Kronis – tarptautiniame simpoziume „Tautodailė šiuolaikinėje visuomenėje“.

²² **Ignalinos r. sav.** – 8 tautinio paveldo kūrėjai dalyvavo Kaune mugėje „Rinkis prekę lietuvišką“, Jūros šventėje Klaipėdoje, Sostinės dienos Vilniuje. **Klaipėdos r. sav.** – 5: 2 Klaipėdos r. amatų centro atstovės dalyvavo Liuksemburge vykusiame Pasaulio žmonių festivalyje; dalyvauta Vilniuje vykusiame nacionalinėje parodoje; Gargždų krašto muziejaus atstovai dalyvavo Rusnės festivalyje pristatydami vėtrunges bei mugėje Vilniuje, kurioje suorganizavo J. Gižo edukacijų pristatymą. **Alytaus m. sav.** – 4 „Aukso vainiko“ Dzūkijos regiono parodos dalyviai. **Kupiškio r. sav.** – 2: Virginija Jurevičienė (karpymas) - 2 parodos, 2 mugės; Irena Vapšienė (sodų pynimas) – 4 respublikinės parodos. **Šiaulių m. sav.** – 38 amatininkai dalyvavo miesto šventės „Šiaulių dienos“ mugėje. **Varėnos r.** Dargužių TAC – 1: Algirdas Juškevičius – Gyvosios archeologijos dienos Kernavėje; edukacija vaikams „Laivelių iš pušies žievės drožyba“ ir edukacija suaugusiems „Kaušelių skobimas“; dalyvauta festivalyje „Kilkim žaibu“; edukacija „Kaušo skobimas“; dalyvauta festivalyje „Mėnuo Juodaragis“ Švenčionių r.; pagaminti mediniai ragai, jais muzikuota. **Palangos m. sav.** – 100: 2 renginių „Joninės“, „Palangos miestely“ mugės. **Pasvalio r. sav.** – 15: Pasvalio miesto šventės „Vys par to alo 2021“ amatininkų mugė (medžio dirbiniai, pinti dirbiniai, siuvinėjimas, veltiniai, alus ir Pasvalio krašto aludarių varžytuvės); Pasvalio Raubonių malūne projektas „Šeštasis tautinis amatų meno festivalis „Vilnonės dienos“; Pasvalio r. Joniškėlyje renginys „Amatų ir folkloro dialogas“ (tautinių juostų pynimas); Panevėžio regiono „Aukso vainiko“ paroda-konkursas vyko Pasvalio krašto muziejuje. **Molėtų r. sav.** – 2 (dalyvauta Gyvosios archeologijos dienos Kernavėje 2021 m. su bučių pynimu). **Kauno r.** – 26: Ramučių kultūros centras organizavo: respublikinę konkursinę liaudies meno parodą „Aukso vainikas“ Raudondvario dvaro menų inkubatorijoje sausio mėn. eksponuoti vaizduojamosios, taikomosios, kryždirbystės meno sričių darbai (26 sertifikuotų amatininkų iš visos Lietuvos); Kauno r. tautodailininkų parodą „Šimtąjose istorija Lietuvai“ vasario–kovo mėn. (4 sertifikuotos amatininkės: Vilija Ratautienė, Birutė Viršilaitė, Birutė Račkaitienė, Asta Vandytė.); respublikinės konkursinės tautodailės parodos „Aukso vainikas“, Kauno krašto atrankinio turo parodą spalio 12-28 d. (8 amatininkai: Teresius Adolfas, Grekavičius Ričardas, Bobinas Saulius, Račkaitienė Birutė, Viršilaitė Birutė, Akulauskas Edmundas, Šlipaitienė Roma, Šlipaitis Virginijus); Kauno r. tautodailininkų darbų parodą spalio 29 – lapkričio 30 d. (6 amatininkai: Ričardas Grekavičius, Vilija Ratautienė, Saulius Bobinas, Aldona Valkauskienė, Adolfas Teresius, Viršilaitė Birutė); respublikinę tautodailininko, medžio

parodose ir mugėse, pasitelkus tautinio paveldo produktų kūrėjus	paveldo produktų kūrėjų skaičius per metus	URM	2	2 ²³	100
4.3. Rengti tradicinius amatus ir tautinio paveldo produktus populiarinančius leidinius	Parengtų ir išleistų leidinių ir (arba) vaizdinės medžiagos skaičius per metus	ŽŪM	-		
		Savivaldybės	15	23 ²⁴	123
4.4. Skelbti visuomenės informavimo priemonėse informaciją apie tautinio paveldo produktus, jų gamintojus ir kūrėjus	Tradicinių amatininkų, apie kuriuos publikuota visuomenės informavimo priemonėse, skaičius per metus	KVIRPA	5	7 ²⁵	140
		LNKC	6	13 ²⁶	217
		Savivaldybės	95	268 ²⁷	282

- skulptoriaus Algimanto Sakalausko darbų fotografijų parodą „Monumentalioji skulptūra ir kryždirbystė“ (4 amatininkai); parodas Ramučių kultūros centre ir laisvalaikio salėse sausio–gruodžio mėn. (4 sertifikuotų amatininkų: Teresius Adolfas, Grekavičius Ričardas, Bobinas Saulius, Račkaitienė Birutė). **Anyškėių r. sav.**– 1. **Kėdainių r. sav.** – 1. **Šiaulių r. sav.**– 4. **Marijampolės r. sav.** – 2.
- ²³ Čygo-Kalkio tikroji ūkinė bendrija „Rinkuškiai“ birželio 29 dieną dalyvavo „Litfood“ organizuotoje nuotolinėje verslo misijoje, susitiko su Izraelio įmonių atstovais. UAB „Gudobelė“ vasario 21–25 d. dalyvavo tarptautinėje maisto produktų ir gėrimų parodoje „Gulfood 2021“, Dubajuje, JAE; kovo 9-12 d. – „Foodex“ parodoje; gegužės 18 d. – virtualioje verslo misijoje, kurios metu turėjo galimybę savo produkciją pristatyti vienam didžiausių importuotojų Persijos įlankos regione „Truebell“; liepos 7 dieną vyko Lietuvos maisto ir gėrimų pramonės potencialo pristatymas Lietuvos Respublikos ambasadoje JAV (priėmimo metu buvo pristatyti ir degustuojami lietuviški maisto produktai bei gėrimai, viena iš pristatytų įmonių – UAB „Gudobelė“); liepos 23-27 dienomis „Gudobelės“ produktai pristatyti „Edocco“ kultūriniam centre Japonijoje.
- ²⁴ **Druskininkų sav.** – 1: Gintauto Akstino kūrybos knygutė „Aš kelyje“ leidyba. **Ignalinos r. sav.** – 6: 2 leidiniai – žemėlapis ir turizmo gidas vokiečių kalba, 4 reportažai UAB „Ignalinos televizija“. **Klaipėdos r. sav.** tradicinių amatų centras išleido kalendorių su Veiviržėnų mažosios architektūros nuotraukomis ir aprašymais. **Utenos r. TAC „Svirnas“** – 2 leidiniai: „Utenos krašto liaudies meno kūrėjų“ Utenos tautodailininkų klubas „Svirnas“, „Lietuviškos užuolaidėlės. Kirpk. Spalvink“ Odeta Tumėnaitė-Bražėnienė. **Širvintų r. sav.** – 1 leidinys „Margas Širvintų krašto raštas“. **Raseinių krašto istorijos muziejaus leidinys „Raseinių krašto gyventojų išsaugota tekstilė. Tautinis kostiumas“.** **Pasvalio r. sav.** – 1: A. A. Garastaitis ir S. Krono knyga „Aukso vainikas Pasvalyje 2021. Respublikinė konkursinė liaudies meno paroda“. **Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejuje** buvo atlikti rankšluosčių kolekcijos tyrimai, kurių dėka išleistas naujas rinkinių katalogas „Rankšluosčiai“. **Vilniaus m. sav.** – 3 leidiniai: „Protėvių ženklai tradicinėje tekstilėje. Juostos“, „Sakralinė liaudies dailė. Karpiniai“, „Sodai. Lithuanian Straw Gardens“. **Alytaus m. sav.** – 2: lovatiesių katalogas „Dzūkų divonai“ Alytaus kraštotyros muziejaus lovatiesių kolekcija“, dzūkų kultūros žurnalas žurnalas „Dainava“. **Varėnos r. Dargužių TAC** – 2 lankstinukai. **Šiaulių r. sav.**– 1. **Lazdijų r. sav.** – 1.
- ²⁵ „Litfood“ tinklalapyje, Žemaitijos nacionalinio parko direkcijos tinklalapyje, Anyškėių r. Tradicinių amatų centro Niūronyje tinklalapyje, Lietuvos tautodailininkų sąjungos tinklalapyje ir YouTube platformoje. paskelbta apie: Irena Ona Vilienė, Algirdas Juškevičius, Antanas Vaškys, Galina Švedienė, Marija Striaukienė, Vilma Rečkauskienė ir Rasa Gelčienė.
- ²⁶ Konkurso „Aukso vainikas“ laureatų pristatymas internetinėje erdvėje ir regioninėje spaudoje: kalvis Saulius Kronis, grafikas Viktoras Žilinskas, audėja Birutė Andrijauskienė. „Būdo“ žurnale publikuotas straipsnis apie „Aukso vainiko“ laureatus, Monikas Bičiūnienės vardo tapytojų konkursą ir jo laureatą – tapytoją Raimondą Šalaševičių. Publikacijos internetinėje erdvėje ir regioninėje spaudoje: keramikas Vytautas Valiušis. Publikacijos LNKC 80-mečiui skirtose tinklalaidėse: sodų rišėja Lina Živatkauskaitė-Žaliauskienė, kryždirbys Saulius Lampickas, skulptorius Artūras Janickas, margučių margintoja Angelė Rauklienė, skrynių meistras Vytautas Rauktys, keramikas Vytautas Valiušis. Nuotolinėse margučių marginimo dirbtuvėse pristatytos margučių margintojos Audronė Lampickienė ir Banga Vaicekauskienė.
- ²⁷ **Biržų r. savivaldybės skelbimai (3):** <https://www.sodai.eu/post/zitos-kumpelienes-siaudiniu-sodu-paroda-vabalninke>, <https://www.birzietis.lt/aktualijos/vabalninko-baznycia-puos-ispudinga-siaudine-egle>; <https://www.birzietis.lt/aktualijos/blvns-prie-blyno-ubagine-ko-dar-galima-tiketis-kirkiluose>.
- Rietavo krašto amatininkai (5)**, kurie turi tautinio paveldo sertifikatus ar kulinarinio paveldo sertifikatą yra viešinami ir populiarinami svetainėje - <https://www.veik.rietave.lt/profiliai/amatai>. **Druskininkų sav.:** publikuota apie 16 amatininkų, dalyvavusių 28-oje Dainavos krašto folkloro šventėje, tarptautiniame kalvystės plenero „Plieninė plaštakė“, Rudens lygiadienio šventėje Viečiūnuose ir kt. **Ignalinos r. sav.** – 10: rajono laikraščiuose, UAB „Ignalinos televizija“, žurnale „Savivaldybių žinios“. **Klaipėdos r. sav.** – 8: laikraštyje „Banga“ straipsniai apie Klaipėdos r. tautodailininkus, V. Majoro premijos laimėtoją ir kt. **Utenos r. sav.** – 6: „Odeta Tumėnaitė-Bražėnienė: man karantinas buvo geriausias dalykas, kas tuo metu galėjo atsitikti“ Apskrities žinios. Pagarbti „Aukso vainiko“ dvejų metų nugalėtojai, Apskrities žinios; „Tarptautinis keramikos simpoziumas: tūkstančiai ačių, tradicijos ir nematerialaus paveldo grožis“, Utenos diena; „Zarasiškę audėja karūnuota už tradicijų puoselėjimą“, Utenos diena; „Naujas leidinys apie liaudies meistrę A. Araminę“, Utenis; „Tautodailininkė nepatentuos lapų karpymo: kurkite, kas norite“, Kauno diena; „21-rių uteniškė stebina ir visko mačiusius – jos kūriniai tiesiog užburiantys“. Visą straipsnį galite rasti <https://www.tv3.lt/naujiena/gyvenimas/21-eriu-uteniske-stebina-ir-visko-maciusius-jos-kuriniai-tiesiog-uzburiantys-n1092975>; „Jaunoji tautodailininkė A. Bražėnaitė: liaudies menas gali būti modernus“, Kauno diena. „Uteniškiai tautodailininkai – XX-ojoje respublikinėje tautodailininkų tapybos parodoje“. www.utena.lt; Naują parodą pristatė Jolita Levčenkienė: „Bijau, kad ateity Sartuose lenktyniaus robotizuoti žirgai“. **Telšių r. sav.** – 1: skelbta Telšių r. laikraštyje apie Stepono Kamino veiklą: tautodailė, kryždirbystė, skulptūros. **Pakruojo r. sav.** – 2: rajono laikraštyje „Auksinė varpa“: „Lietuvos metų gaminio“ Aukso medalis – „Kanrugėlės“ produktai; „Nepalaužiama liaudies meno kūrėjų dvasia“. **Alytaus r. sav.**– 3: <https://www.dzukijostv.lt/kultura/n/14527-alytaus-rajono-meistres-ir-ju-darbai-ivertinti-konkursineje-parodoje-aukso-vainikas>, valstietis.lt/naujienos/nuo-pandemijos-pasekmui-amatininku-siemet-neisgelbes-net-kaziukas/115302, <https://www.arsa.lt/index.php?193506848>. **Širvintų r. sav.** 1: 4 publikacijos apie B. L. Vošterį: Kas naujo ūkyje?, laikraštis „Širvis“ – 2021, sausio 6, p. 2; Skanūs ir labai naudingi. Kas? : laikraštis „Širvis“ – 2021, sausio 13, p. 2; Naujos įdomybės iš Bagaslaviškio; laikraštis „Širvis“ – 2021, sausio 20, p. 2; Padėkos už gražintą sveikatą; laikraštis „Širvis“ – 2021, vasario, 3, p. 10. **Raseinių krašto istorijos muziejus** – 3: Audėja Ramutė Jegnorienė, siuvėja Inga Šveistienė, juostų audėja Sigita Milvidienė. **Varėnos r. Dargužių TAC** – 3: informacija skelbiama Varėnos r. savivaldybės, Varėnos kultūros centro, Dargužių TAC interneto svetainėse. **Ukmergės r. sav.** – 25: informacija apie amatininkus interneto svetainėje www.ukmergeinfo.lt. **Pagėgių sav.** – 8: Kultūros centro ir savivaldybės socialiniuose tinkluose, laikraščiuose „Voruta“, „Pamarys“, „Šilokarčema“, „Tauragės kurjeris“, Kultūros centrų asociacijos fb paskyroje viešinta informacija apie tradicinius amatininkus Elvyrą Šulciene, Nerijų Paleckį, Darių Tamulį. Taip pat apie Kriokiškių bendruomenės sertifikuotus arbatas ir jų edukacijas „Mažosios Lietuvos turtai“, bei sertifikuotus renginius, Varėnynas. Joninės Mažojoje Lietuvoje“ ir „Žasų turgus Mažojoje Lietuvoje“. **Vilniaus m. sav.** – 109: informacija publikuota: internetinėje svetainėje www.sodai.eu; leidiniuose „Protėvių ženklai tradicinėje tekstilėje. Juostos“, „Sodai. Lithuanian Straw Gardens“, „Sakralinė liaudies dailė. Karpiniai“. **Alytaus m. sav.** – 6: socialinio tinklo facebook paskyroje „Yra ką veikti Alytuje“ skelbta apie Alytaus m. savivaldybės administracijos eksponuojamas parodas (pintinių su antvožu pynėjos Virginijos Sebastianienės, Danutės Bozienės tautinių juostų paroda); straipsniai laikraštyje „Alytaus naujienos“; facebook Alytaus m. savivaldybės paskyroje ir Alytaus kraštotyros muziejaus tinklalapyje – apie „Aukso vainiko“ Dzūkijos regiono parodos dalyvius (Saulius Lampickas, Audronė Lampickienė, Banga Vaicekauskienė, Daiva Baliukevičienė); Alytaus kraštotyros muziejaus tinklalapyje – apie fotografijų parodą „Tautodailė šiuolaikinio fotografo akimis“. **Panevėžio m. sav.** – 8: dokumentinis filmas „Juostų pynėja: Irena Ona Vilienė“ (Youtube, Aukštaičių kultūros draugija); GNTV transliavo laidą „Tautiško simboliai“ (rodė apie amatininkus). **Prienu r. sav.** – 2 straipsniai rajoninėje spaudoje. **Kupiškio r.:** 5 straipsniai rajoninėje spaudoje. **Jonavos kultūros centro krašto muziejus** – 8 straipsniai regioninėje

4.5. Organizuoti sėkmingiausiai dirbančio tradicinio amatininko ir tradicinių amatų centro apdovanojimus kasmetinėje konferencijoje	Premijuotų asmenų skaičius	ŽŪM	3	3	100
	Konferencijos dalyvių skaičius	KVIRPA	100	275 ²⁸	275
4.6. Organizuoti tradicinius amatus populiarinančius renginius / seminarus	Suorganizuotų renginių / seminarų, populiarinančių tradicinius amatus, skaičius per metus	KVIRPA	4	3	75
		LNKC	3	3 ²⁹	100
		<i>Raseinių krašto istorijos muziejus</i>	-	3 seminarai, 39 etnokultūrinės edukacijos/mokymai	
	Dalyvių skaičius per metus	KVIRPA	130	170	131
		LNKC	690	1490 ³⁰	216
		<i>Raseinių krašto istorijos muziejus</i>	-	276	
4.7. Skatinti bendruomenes įtraukti tradicinius amatus į Nematerialaus kultūros paveldo sąvadą	Įrašytų į Nematerialaus kultūros paveldo sąvadą tradicinių amatų skaičius per metus	KM, LNKC	3	4 ³¹ 2 ³²	200
4.8. Atnaujinti tautinio paveldo interneto svetainę ir koordinuoti jos priežiūrą.	Interneto svetainės www.tautinispaveldas.lt unikalių lankytojų skaičius per metus	ŽŪM	-		
5 uždavinys. Vykdyti tyrimus ir studijas, susijusių su tradicinių amatų išsaugojimu					
5.1. Organizuoti tradicinių augalų ir gyvūnų, jų produktų, tradicinių paslaugų, būdingų konkrečiai vietai ar etnografiniam regionui, atitikties specifikacijų parengimą	Užsakomųjų studijų, susijusių su atitikties specifikacijų parengimu, skaičius per metus	ŽŪM	-		
5.2. Organizuoti studijas / tyrimus apie tradicinių amatų situaciją, tradicinių amatų centrų veiklą ir tautinio paveldo produktų valstybinės apsaugos priemonių veiksmingumą	Užsakomųjų studijų/tyrimų skaičius per metus	ŽŪM	1	1 ³³	100

Šaltinis: ŽŪM statistinė informacija ir kitų institucijų pateikti duomenys

Santrumpos:

EIM – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija
 KM – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
 KVIRPA – VšĮ Kaimo verslo ir rinkos plėtros agentūra
 LKTA – Lietuvos kaimo turizmo asociacija
 LKT – Lietuvos kultūros taryba

LMNŠC – Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras
 LNKC – Lietuvos nacionalinis kultūros centras
 ŠMSM – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija
 ŽŪM – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija
 TAC – Tradicinių amatų centras
 URM – Užsienio reikalų ministerija

Kai kurių vertinimo rodiklių planuotos reikšmės nepasiektos, nes dalis veiklų negalėjo būti vykdomos dėl karantino ir ekstremalios situacijos šalyje. Daug renginių (švenčių, mugių, parodų ir kt.) nevyko, todėl tradiciniai amatininkai neturėjo galimybių juose demonstruoti tradicinius amatus. Atkreiptinas dėmesys, kad nors tradicinių amatų meistrų, vedusių tradicinių amatų edukacinius užsiėmimus vaikams ir jaunimui, skaičius yra mažesnis, nei buvo suplanuotas, bet amatų meistrai vedė daugiau nei planuota užsiėmimų, o ir dalyvių skaičius gerokai viršijo planuotąjį. Vadinasi, nepaisant

spaudoje. **Kretingos r.** – 10 straipsnių rajono spaudoje. **Šiaulių r.** TAC – 4. **Plungės r.** sav. – 1. **Prienų r.** sav. – 3. **Klaipėdos m.** sav. – 11. **Kėdainių r.** – 7.

²⁸ Konferencijoje dalyvavo 50 dalyvių. 225 dalyviai prisijungė stebėti tiesioginę transliaciją nuotoliniu būdu.

²⁹ Surengta kasmetinė „Aukso vainikas“ konkursinė paroda, mokinių liaudies dailės konkurso „Sidabro vainikėlis“ stovykla, Tarptautinis simpoziumas „Tautodailė šiuolaikinėje visuomenėje“. Simpoziumo įrašas sulaukė 900 peržiūrų.

³⁰ „Aukso vainiko“ parodoje dalyvavo apie 500 meistrų, stovykloje – 20 dalyvių (mokinių ir mokytojų). Tarptautinio simpoziumo transliaciją internete stebėjo apie 70 dalyvių, įrašą peržiūrėjo 900 asmenų). Iš viso renginiuose dalyvavo ir juos realiu laiku stebėjo 590 asmenų, Youtube paskyroje būta 900 peržiūrų.

³¹ 2021 m. į Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą įtrauktos šios vertybės, susijusios su tradiciniais amatais: 1. Pintinių juostų pynimo tradicija; 2. Poledinė bumbinamoji stintų žvejyba; 3. Poledinė stintelių žvejyba sukant bobas Lūšių ežere; 4. Lietuvos totorių gastronomicinė tradicija.

³² 2021 m. į Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą įrašyta „Akmentašystės tradicija Kelmėje“. Paraiška „Naminio alaus gamybos tradicija Biržų ir Kupiškio krašte“ atidėta smulkiam pataisymui. Dar dviejų tradicijų – Kalvystės amato tradicija Vieksniuose ir Senosios skiedrinės stogdengystės tradicija – paraiškas pasiūlyta teikti iš naujo.

³³ ŽŪM užsakymu UAB ESTEP atlikta studija „Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 m. programos įgyvendinimo analizė, pamokos ir įžvalgos ateičiai“

pandemijos, dirbantys amatininkai yra labai aktyvūs, o edukacinių užsiėmimų populiarumas yra didelis.

Tradicinių amatų centrai taip pat suorganizavo mažiau nei planuota virtualių tradicinių amatų mokymų / pristatymų, tačiau jų dalyvių skaičius daugiau nei 10 kartų viršijo planuotąjį. Tai rodo, kad tradiciniai amatai yra populiarūs, domina auditoriją ir, nesant galimybės dalyvauti mokymuose gyvai, pasirenkamas dalyvavimas virtualiame amato pristatyme ar mokymuose.

Duomenis ataskaitai pateikė 37 savivaldybės, tad galima daryti išvadą, kad likusios neįgyvendina Tautinio paveldo produktų įstatyme savivaldybėms pavestų funkcijų tautinio paveldo produktų valstybinės apsaugos srityje. Tačiau savivaldybės, kurios dalyvavo įgyvendinant Veiksmų planą, aktyviai skelbė visuomenės informavimo priemonėse informaciją apie tautinio paveldo produktus, jų gamintojus ir kūrėjus, rengė tradicinius amatus ir tautinio paveldo produktus populiarinančius leidinius (viršijo šių priemonių suplanuotus rodiklius).

Atsižvelgus į Veiksmų plano įgyvendinimo rezultatus ir į pandemijos situaciją, kuri trukdė siekti užsibrėžtų tikslų, galima teigti, kad Veiksmų planas įgyvendinamas sėkmingai.